

Fåglar

I GÖTEBORGSTRAKTEN

2007

FÅGLAR PÅ VÄSTKUSTEN SUPPLEMENT 35
FÅGELRAPPORTEN | FÅGELFLYTTNINGEN | BILDER
SMITTENSTRÄCKET | ÅRETS UPPTÄCKTER
NATTSKJÄRRAN SOM HÄCKFÅGEL
BUSKSÅNGARHÄCKNINGEN
SKÅDARSTATISTIK
MED MERA

Innehåll

» FÅGLAR PÅ VÄSTKUSTEN, SUPPLEMENT 35

3	Förord
4–6	Årets upptäckter
7	Årets riksinventering: nattskär
8–13	Sträcket över Näsätudden hösten 2007
14–61	Fågelrapport för Göteborgs rapportområde 2007
62	Året i siffror
63	Så här rapporterar du

Forskar-Oskar och Bobo X apropå om svensk fågelfaunistik skall styras av skådarnas kryssningsiver:

– Nej, nej Bobo. Du kan naturligtvis inte kryssa en klappningsbar rödhalsad gäs!

– Det kan jag väl visst det! Den är ju inte ringmärkt – och då kan den ju vara spontan!

Ett av årets mest omdiskuterade fynd gällde den rödhalsade gäs som upptäcktes på Galterö tillsammans med vitkindade gäss mitt i sommaren. Fyndet diskuterades flitigt i skådarsverige och uppfattningarna gick isär om huruvida gåsen skulle betraktas som spontan eller inte. Till slut hade gåsen till och med letat sig in i *Vår Fågelvärd* där ovanstående bild med tillhörande bildtext fanns att beskåda i början av 2008.

Fåglar

I GÖTEBORGSTRAKTEN

2007

Till slut!

Det satt långt inne. Många av er har säkert glömt bort både när ni beställde den här publikationen och vad som hände 2007. En ursäkt till er som förbeställde är naturligtvis på sin plats, men vi hoppas att slutresultatet ska väga upp den långa väntan. Och vi vågar lova att 2008 års rapport inte kommer att bli så här försenad.

Det var en lång rad faktorer som gjorde att vi spräckte tidsramen gång på gång. Artportalen blev så överbelastad att vi knappt kunde arbeta med rapporten under våren. Under sommaren hade ingen tid. Dessutom hade jag nyligen tagit över hela produktionen av Fåglar på Västkusten, och att driva både FpV och hålla i ordförandeskapet i Rrk visade sig under hösten vara övermäktigt. Nu har jag släppt ordförandepinnen till Johan Svedholm och lämnat över mina artgrupper till Martin Oomen, som tillsammans med övriga Rrk-ledamöter för tillfället jobbar med slutfasen av nästa års rapport.

När vi nu lanserar fågelrapporten som en del av publikationen *Fåglar i Göteborgstrakten* hoppas vi på några års sikt kunna locka lite fler läsare. Fågelrapporten har ofta ansetts vara något som bara kalenderbitare och hårdskådare har något intresse av, men det är dags att ändra på det ryktet. Alla har något att lära av fågelrapporten. Vilka arter ökar och vilka minskar? När är det troligast att stöta på en blåhake i Göteborg? Och var? Fågelrapporten ger dig svaren på detta och mycket mer. Ta för vana att läsa den varje år, så kommer dina ökade kunskaper om hur fåglarna uppträder i Göteborg att göra dig till en ännu bättre fågelskådare. För vet man bara när och hur olika arter brukar uppträda är mycket vunnet när det gäller att bestämma det man stöter på i fält.

Och ja, jag vet att jag har mössa på mig på bilden, men det var ju inte riktigt meningen att den här rapporten skulle komma ut lagom till midsommar. I alla fall inte det här året ...

Trevlig sommar!

Pär Lydmark
Redaktör

Redaktion

Redaktör, produktion & layout

Pär Lydmark
par.lydmark@gof.nu

Bildredaktör

Björn Dellming
bjorn.dellming@gof.nu

Rrk Göteborg

Ordförande

Johan Svedholm
rrk@gof.nu

Rapportmottagare

Per Björkman
Klassikergatan 9, 422 41 Hisings Backa
per.bjorkman@gof.nu

Övriga ledamöter

Jon Håkansson
Anders Kronhamn
Pär Lydmark
Mikael Molin
Martin Oomen
Stefan Svanberg
Magnus Unger
fornamn.efternamn@gof.nu

Övriga skribenter

Övriga skribenter i den här publikationen ingår inte i Rrk Göteborg och har endast bidragit med textmaterial på vår anmodan. Har du några frågor angående fynddata eller fyndbehandling i dessa texter bör du alltså företrädesvis kontakta Rrk istället för författaren.

Omslagsbild

Björn Dellming
Busksångare
Acrocephalus dumetorum
Tofter, Säve, 15 juni 2007

Tryck: Ale Tryckteam AB, www.tryckteam.se

Årets upptäckter

Ytterligare en av årets upptäckter.
Läs om den sensationella häckningen av brandkronad kungsfågel mitt i Göteborg i FpV nr 2/08.

Det var mycket som var värt att höja på ögonbrynen för under 2007. Ett par av dessa händelser beskrivs här i lite mer omfattande ordalag än vad det finns plats för i själva fågelrapporten.

Lyckad busksångarhäckning i Björlanda

Inte nog med att det gjordes två fynd av busksångare 2007, det ena fyndet visade sig utgöra en häckning. Så här gick det till när häckningen hittades.

Strax efter midnatt den fjortonde juni 2007 upptäckte Bo Nilsson en skönsjungande fågel under en nattlig promenad i Högåsa, Björlanda. Nästföljande natt fanns bland andra Uno Unger på plats, och kunde konstatera att det rörde sig om en busksångare. Detta var den andra busksångaren som på kort tid upptäckts i området, fjorton dagar tidigare hittades den busksångare som drog storpublik till Tofter, Säve, cirka 4 km från Högåsa. Fågeln höll till i en lövträdsdunge alldeles intill en fotbollsplan i ett villaområde, och många skådare som inte lyssnat sig mätta på Tofterfågeln passade på att njuta av den virtuosa sångarens tonkonst.

På förmiddagen den 7 juli var Tina Widén på plats och gjorde en intressant iakttagelse. Fågeln sjöng endast sporadiskt denna morgon men lockade flitigt, och vid ett tillfälle hördes en annan fågel svara på locklätet! Dessutom kunde sångaren ses flyga till en buske upprepade gånger med bomaterial i näbben. Detta var

Bild: BJÖRN DELLMING

En av de två busksångare *Acrocephalus dumetorum* som häckade vid Högåsa, Björlanda, fotograferad den 15 juni. För fler busksångarbilder, se sidan 54 och omslagsbilden.

den första indikationen på att det faktiskt kanske kunde röra sig om en häckning på lokalen. Tre dagar senare besökte Magnus Unger och undertecknad lokalen och kunde konstatera att busksångaren interagerade med en annan fågel vars utseende och lockläte starkt indikerade att det rörde sig om ytterligare en busksångare, även om inte arttillhörigheten kunde fastställas till 100 procent.

Det var dock inte förrän den 1 augusti som Magnus och Uno Unger kunde fastställa att det verkligen rörde sig om ett par busksångare, och dessutom lokalisera boet. Det återfanns i örtvegetation någon meter ovanför

marknivå, och innehöll två ganska stora ungar. Ungarnas vidare öden är okända, föräldrarna sågs besöka boet någon vecka till och ytterligare ett par dagar senare verkade bobesöken ha upphört, varför man får hoppas att ungarerna kommit på vingar och fått en bra start i livet.

Busksångaren är en art med östlig utbredning som häckar regelbundet närmast i Finland. Arten är mycket sällsynt i rapportområdet och detta häckande par utgjorde det sjunde fyndet i Göteborg. Samtliga tidigare fynd har utgjorts av sjungande fåglar i maj-juli, och det första fyndet gjordes 1976 i Linnarhult, Ange-

red. I Sverige har arten föga förvånande en fyndbild med klart östlig tyngdpunkt, och antalet fynd har legat i storleksordningen 30–70 fynd per år de två senaste decennierna. Arten verkar dock vara på uppgång och 2007 blev ett rekordår i Sverige med hela 107 fynd! Säkert kan vi vänta oss fler fynd och kanske även fler häckningar av denna mästerliga nattsångare i framtiden.

JOHAN SVEDHOLM

Svartbent strandpipare på muddret i april

Ett av årets stora dragplåster blev den svartbenta strandpipare som Niklas Aronsson upptäckte i Torslandaviken i slutet av april. Läs Niklas berättelse om hur det gick till här.

Den 24 april skulle jag till läkaren. Jag misstänkte att jag hade en ytterst ovanlig och allvarlig ögonsjukdom. Det var prickar som dansade framför ögonen på mig. Särskilt tydliga var de när jag tittade mot en blå himmel.

På vägen in till staden åkte jag förbi Torslandaviken för att scan-na av muddret i den sydliga delen av lokalen. Innan jag ens fått upp tubkikaren noterade jag en ljusare färgad och mindre strandpipare som sprang bredvid några större strandpipare ungefär 200 meter bort. *Aha, en mindre strandpipare*, tänkte jag och tubade in i fågeln. *Men, vad konstig den ser ut, varför går inte halsringen hela vägen runt?* Ingen bok såklart! *Men kanske kan mindre strandpipare ändå se ut sådär i någon slags dräkt*, försökte jag klen-troget för mig själv mitt i förnekelse-stadiet, men med upprymdheten som kikade fram bakom hörnet. Möjligheten att det faktiskt var en svartbent fanns ju där.

Jag ringde till Stefan Svanberg som jag visste jobbade i närheten. Han hade bok. Förhandlingsfasen påbörjades. Jag bad Stefan räkna upp karaktärerna och prickade av dem en efter en. Efter några sekunder i tomhetsfasen kunde jag kliva in i i accepterandets underbara universum. *Det är ju en svartbent där framför mig*. Fem minuter senare sladdade Stefan in och konstaterade att det var världens mest typiska svartbenta strandpipare. En gammal hanne.

Fågeln valsade fram och tillbaka över gränsen mellan Bohuslän och Västergötland hela dagen till många tillresta skådares och landskapskryssa-res stora glädje. Dagen därpå hade det varit exakt 46 år sedan det första kända fyndet av svartbent i Göteborg, om den bara hade varit kvar. Det blev bara ett endagarsbesök.

Fågeln visade sig vara märkt, men det blev aldrig riktigt klart var det hade skett. Troligen hade den tappat en ring, men Paul-Eric Jönsson från Skåne misstänkte att det kunde vara en av de två fåglar han märkte 2005 i Foteviken då ringarna såg svenska ut. För den som vill veta mer finns en mångordig diskussion på Kustobsars forum under Fältbestämning.

Och ögonen? Visade sig vara helt normala åldersförändringar. Numera är prickarna mina kompisar.

NIKLAS ARONSSON

Bild: PÅR LYDMARK

Många besökare lockades till muddret av den svartbenta strandpiparen den 24 april. Bild på fågeln hittar du på sidan 31.

Bild: MAGNUS UNGER

Biätare *Merops apiaster* sågs för första gången på många år under stationära förhållanden. Bilden ovan är från Arendalsudden den 2 juli. Mer om årets biätare och ytterligare en bild finns på sidan 45.

Tuvsnäppan som blev en biätare ...

Till många glädje blåste vindarna Roger Eskilssons väg vid flera tillfällen under juli. Först biätare, sedan rödhalsad gås. Vi börjar med biätaren. Så här gick det till enligt Roger själv.

Den 2 juli åkte jag till muddret i Torslandaviken för att se om det fanns några vadare på plats. Efter en stund damp det ner några brushanar, tillsammans med en liten calidris ... *Men!? Det ser ju ut som en tuvsnäppa!*

Upp med Fågelguiden för att kolla karaktärer. Precis när jag skulle zooma in den lille tog hela flocken höjd och drog mot vadarstranden. Jag sprang bort mot bilen och sladdade efter dem, men när jag kom till vadarstranden var det fågeltomt. *Jaha, då var det Gbg-kryssat åt pipan*, tänkte jag.

Väl tillbaka vid muddret igen hör jag plötsligt ett ”prrryt, prrryt”. *Hmm... konstigt läte*, tänkte jag och spanade ner mot vassen till Karholmsdammen, när lätet kom igen rakt över mig. *Biätare!* Det tog inte lång tid efter larmet för-rän de första stressade skådarna kom. Resten är historia.

ROGER ESKILSSON

... och strömanden som blev en rödhalsad gås

Några veckor efter biätaren upptäckte Roger Eskilsson sommarens andra stora raritet, rödhalsad gås på Galterö. Off the record har Roger erkänt att hans första tanke vid upptäckten var strömand! Så här gick det till.

Galterö i juli är alltid spännande, framförallt vid lågtryck. Då brukar det finnas gott om rastande fåglar. Jag besökte ön den 11 juli, och dagen började med lite vada-re och en prutgås i Brandnäs-viken. Efter att ha traskat vidare bort mot Kulmesund stötte jag på en betande flock vitkindade gäss. Gässen sprang ut i vattnet och simmade bort mot Stora Stårholmen. När jag tog upp handkikaren för att räkna dem fick jag syn på en liten färggrann gås, som (när hjärnan väl kopplat rätt) visade sig vara en rödhalsad!

ROGER ESKILSSON

Rrk:s kommentar till den rödhalsade gåsen

Den rödhalsade gåsen förflyttade sig sedermera till Halland där den sågs ända till oktober. Fyndet uppmärksammades på många håll eftersom uppdykandet mitt i sommaren avvek från det traditionella mönstret, och fågelns spontanitet diskuterades flitigt på Club 300:s mailinglista Brevduvan. Rrk Göteborg och Rrk Halland bedömde i slutändan gåsen som spontant uppträdande. Här får du bakgrunden till beslutet.

Fåglars spontanitet bedöms i Sverige genom att olika arter sorteras in under fem kategorier (A-E). Arter som betraktas som spontant uppträdande i landet räknas till kategori A. Hit räknas även rödhalsad gås eftersom den, trots

att den är vanligt förekommande i parker över hela Europa, huvudsakligen ses i Sverige under artens normala sträckperiod. Arter där visst tvivel föreligger om individernas ursprung räknas till kategori D (till exempel snögås), medan arter som med säkerhet är rymlingar hamnar i kategori E (till exempel undulat). Indelningen gäller på artnivå, och kan givetvis diskuteras, men det är inget vi ger oss in på här.

Undantag från artens huvudkategori kan göras på individnivå om det finns tydliga tecken som talar för det på fågeln i fråga. Ett fynd av en kategori A-art kan till exempel föras till kategori E om fågeln visar sig vara ringmärkt i en park, och på samma sätt kan ett fynd av en kategori D-art föras till kategori A om fågeln visar sig vara ringmärkt i vilt tillstånd.

I fallet med den rödhalsade gåsen på Galterö gällde frågan om den skulle betraktas som spontan (kategori A) precis som höst- och vårfynden av samma art, eller om dess uppträdande under sommaren borde föra den till kategori E. Att föra den till kategori D var aldrig aktuellt – antingen ser man tecken på att fågeln är en parkrymling och då hamnar den i kategori E, eller så gör man inte det och då hamnar den i artens normala kategori, det vill säga A. Skulle minsta tvivel om individens ursprung på en kategori A-art föra den till kategori D skulle till exempel inga blåvingade årtor kunna godkännas, eftersom det där alltid föreligger ett visst mått av tvivel om ursprunget (såvida inte fågeln är ringmärkt i det vilda). Trots det ligger blåvingad årtor i kategori A eftersom man har bedömt det som troligast att de flesta individer trots allt härstammar från vilda populationer, precis som i

Bild: BJÖRN DELLMING

Rödhalsad gås *Branta ruficollis* på Galterö mitt i sommaren. Spontan eller inte? Se även sidan 2 för ytterligare ett inlägg i debatten.

fallet med rödhalsad gås. Ett par svenska fynd av rödhalsad gås har dock placerats i kategori E, eftersom de via färgmärkning har identifierats som rymlingar.

Så hur var det då med gåsen på Galterö? Fågeln dök förvisso upp under en udda årstid (mitt i sommaren), men å andra sidan är det ingen som vet hur länge den hade huserat i skärgården med de vitkindade gäss den sällskapade med. Kanske hade den funnits i krokarna sedan vårsträcket? Kanske inte, ingen vet. Och hade den inte upptäckts på Galterö utan bara setts i Halland under augusti till oktober hade istället fyndbildet blivit en helt annan. Man bör alltså inte stirra sig alltför blind på det udda datumet.

Fågeln visade inga tecken på fångenskap. Den var omärkt, lika skygg som de gäss den höll ihop med och visade inga skador i fjäderdräkten. Gåsen var dessutom en 2K-fågel, vilket också bör vägas in i bedömningen (en 2K-fågel av okänt ursprung sågs i en prutgås flock i norra Holland och Tyskland ett par veckor innan upptäckten, men om det är samma fågel eller ej är oklart).

Eftersom inga indikationer på att fågeln skulle vara en rymling fanns kan den enda rimliga bedömningen alltså bli kategori A, trots den udda tidpunkten.

PÅR LYDMARK

årets riksinventering nattskärra

Årets riksinventeringsart 2007 var nattskärra. Tack vare den nyligen avslutade atlasinventeringen har vi ovanligt bra koll på denna skygga fågel.

TEXT: CHRISTER JOHANSSON | christer.johansson@gof.nu

En varm och lugn kväll i juni vid Rambo mosse, väster om Hårsjön ger besökaren stora chanser att se nattskärror som med sin svallika flykt fångar nattfjärilar i gläntor och bryn i den glesa tallskogen. Mosaiken med gles tallskog, kala höjdryggar med omgivande ljunghed och mossmarker är en ganska säker miljö att finna nattskärren i. Andra arter man finner i denna miljö är tofsmes och rödstjärt. Nattskärren förekommer även utmed kraftledningsgator eller på hyggen gränsande till gles skog eller frötallar.

Nattskärren anländer från vinterkvarteren i Afrika i slutet av maj. Hannarna anländer lite tidigare och samlas på en mosse eller ett hygge där de etablerar ett mindre spelområde varifrån de lockar till sig honor. Honan lägger två ägg direkt på marken i mitten av juni. Ungarna är flygga ungefär en månad senare.

Under 1900-talet har nattskärren minskat kraftigt i landet. Negativa faktorer har varit att granskogen ökat i utbredning, medan tall- och lövskogen minskat. Betade skogar och naturbetesmarker i skogsbygderna har försvunnit och landskapet har blivit mer likartat och skogen mer förtätad.

Men kanske har den negativa

Bild: PATRIK JONASSON

Välkamouflerad, och för första gången på länge, välinventerad. Just den här nattskärren *Caprimulgus europaeus*, fotograferades dock redan den 9 augusti 2005 i Delsjöområdet.

trenden ändå vänt. I Europa ökar nattskärren och preliminära resultat från riksinventeringen 2007 som i detalj kommer att presenteras i *Vår Fågelvärld* tyder på en ökning. Det svenska beståndet uppskattas till 2 500–3 200 par.

Nattskärren finns främst på Västkusten, i östra Småland och Blekinge, på Öland och Gotland, väster om Vättern och upp i Bergslagen samt i Sörmlands skärgård. Arten har betydligt glesare förekomst i Norrland och i de inre delarna av södra Sverige.

Den nyligen avslutade atlasinventeringen visar att nattskärren har ökat sin utbredning i området norr om Göteborg sedan 70-talet, i synnerhet på Hisingen (vilket

troligen beror på ökad inventeringsaktivitet). Söder om Göteborg är utbredningen tämligen konstant.

År 2007 häckade uppskattningsvis cirka 100–120 par i Göteborgs rapportområde. Dessa är fördelade på cirka 30 par i Göteborg, 45 par i Härryda och 20 par i Mölndal. Därutöver finns ett antal lokaler där nattskärror hörts spela tidigare år, men inte rapporterats under 2007. Områden med större antal spelande fåglar är till exempel Rambo mosse och Vättlefjäll, men nattskärren förekommer även i mindre antal i välkända områden som Änggårdssbergen och Gettryggen i Delsjöområdet.

Sträcket över Näsetudden

hösten 2007

Här följer den numera klassiska årssummeringen av höststräcket över Näsetudden, inräknat från rapportområdets enda riktigt hårdbevakade tättingsträcklokal – Smithska udden.

TEXT: KRISTOFFER NILSSON | kristoffer.nilsson5@comhem.se

När jag stod och räknade sträckande måsar i Kungsladugård en kväll i mitten av juli 2007 var jag fast besluten att inte lägga ned så mycket tid på Smithska udden under hösten som jag har gjort tidigare år. Jag bestämde mig för att bara åka dit när väderprognoserna verkligen såg bra ut, men tanke är ju inte detsamma som handling och när jag hade stått där några morgnar och sett trädpiplärkor och gulärlor flytta iväg insåg jag hur oerhört roligt jag tycker att det är att följa sträcket vid Smitten så då var det kört.

I oktober hade jag bokat en resa till Senegal för att skåda sträckande havsfåglar och jag var borta nästan hela den månaden, men då var det andra Göteborgsskådare som skötte bevakningen så underlaget för att skriva en artikel och fortsätta den numera femåriga traditionen (egentligen sexårig, men 2002 avslutades sträckbevakningen redan i mitten av oktober) finns och då gör jag självklart det.

Vädret var väldigt fint under september vilket gjorde att vi fick en hel del fina finkdagar som i sin tur bidrog till att det nästan blev 200 000 fåglar totalt under hösten. Det är den näst bästa hösten

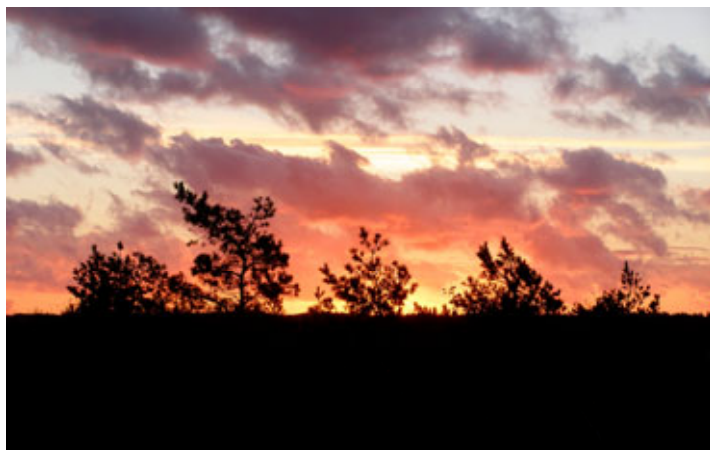

Bild: KRISTOFFER NILSSON

Ingenting går upp mot att möta en höstmorgon med bra sträckväder på Smithska udden.

någonsin. När jag använder mig av ord liknande "någonsin" så vill jag förtydliga att det endast innebär åren under 2000-talet. Hur det har varit med sträcket över udden tidigare har jag tyvärr ingen aning om.

I år var udden bevakad i 65 dagar under perioden 1 augusti–20 november, vilket är en normal bevakningsgrad. Inget år (2003–2007) har Smitten varit bevakad med färre än 60 dagar! För detaljer hänvisas till tabellen på sidan 13, den löpande texten kommer främst att fokusera på avvikelser från tidigare år.

Duvor–ärlor

För duvorna var det riktigt uselt i år. Oktober började bra med drygt 8 000 ringduvor, men därefter blev det inte så många och årets totalsumma slutade på drygt 13 600. Även för skogsduvan var det ett bottenår med 24 individer och höstens enda utsträckande turkduva observerades den 24 september.

Även i år fick vi se en gök, och den sågs den 24 augusti. Både göken och turkduvan är sällsynta sträckarter vid Smitten.

Hackspettarna hade återigen en lugn höst. Åtta större hack-

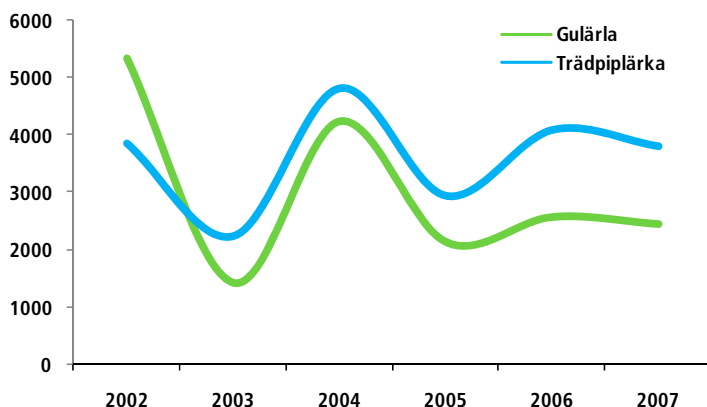
spettar och två mindre sammanfattar sträckhösten för hackspettarnas del.

För lärkorna var det lite blandad utdelning. Sånglärkan hade ett rekorduselt år och trädlärkan ett toppår. Blott 46 sånglärkor är nästan kusligt lite, och endast åtta sågs efter den 10 oktober! Där emot är det klart roligare att rapportera om trädlärkorna som hade en fantastisk dag den 26 september då hela 54 exemplar räknades. Totalsumman för hösten slutade med 79 trädlärkor!

Om vi flyttar fokus till svalorna så hade hussvalorna ett klart sämre år i fjol. Det blev något bättre i år även om 134 hussvalor får betraktas som en låg säsongssumma. Ännu värre var det för backsvalan. Drygt 50 backsvalor är den hittills klart lägsta säsongssumman. Då gick det klart bättre för ladusvalan, drygt 1 700 ex är den näst högsta säsongssumman genom åren. Nästan 600 tornsegelare bör betraktas som ganska normalt.

Antalet skärpiplärkor var lågt med endast sex individer. Det är den lägsta säsongssumman någonsin och blott andra gången som slutsumman inte når tvåsiffrigt. Bättre gick det för ängspiplärkan som för första gången nådde upp till femsiffriga nivåer med 10 720 exemplar. I senare delen av september var det riktigt fint ängspiplärkesträck då en stor majoritet av höstens totalsumma räknades in. Bland annat räknades rekordmånga (3 860 ex) den 24 september. Drygt 3 800 trädpiplärkor är en normal säsongssumma, och den 20 augusti räknades fler än 1 000 ex vilket är en hög dagssumma. En enda rödstrupig blev det i år och den flög söderut den 5 september.

Totalt 559 sädesärlor kan betraktas som ett normalt höstresultat.

Figur 1. Antalet sträckande gulärlor och trädpiplärkor vid Smithska udden under höstarna 2002–2007.

Faktum är att tre av fem säsongssummor för sädesärlan är inom intervallet 526–559 exemplar. Gulärloren uppträdde "normalt" med 2 440 individer. Den 21 augusti räknades 1 143 ex och det var första gången som det har räknats fyrsiffrigt. Forsärnan hade återigen ett gott år med drygt 100 exemplar. Den 24 september räknades 17 ex in, vilket är en riktigt hög dagssumma vid lokalen.

Järnsparv–kråkfåglar

Höstens 537 järnsparvar är ett högt antal och den 26 september bjöd på 65 ex, vilket är en riktigt hög dagssumma. Järnsparvarna har ökat ganska kraftigt de senaste två åren vid Smitten.

Nästan 300 sidensvansar får nog betraktas som ganska normalt de höstar som arten inte rör sig i några större mängder.

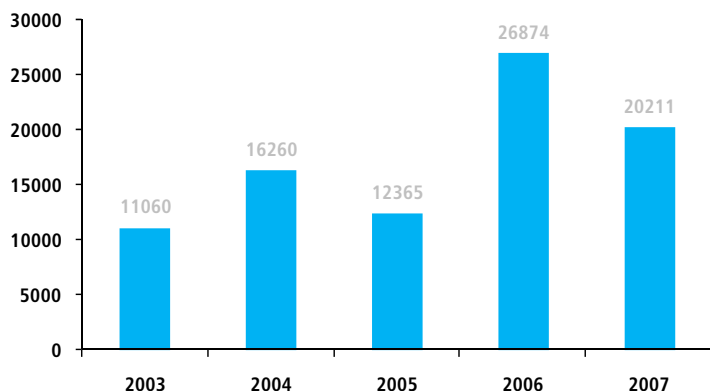
Taltrasten hade en helt otrolig höst. Inte mindre än 443 taltrastar räknades och det är mer än dubbelt så många som den tidigare högsta höstsumman. Två dagar bjöd på tresiffriga antal och det har inte heller hänt tidigare. Även vid andra Göteborgslokaler räknades ovanligt många taltrastar under hösten. Knappt 500 rödvingetrastar vittnar däremot inte

om några större rörelser och i övrigt är det ganska låga, men ändå inom intervallet för normala säsongssummor för dubbeltrast, björktrast samt koltrast (se *Tabell 2*).

För mesarna var det höga summor för både blåmes och talgoxe. Som vanligt var det flest blåmesar i slutet av september, men både talgoxen och blåmesen "toppade" i början av oktober och för talgoxens del är en dagssumma med 249 exemplar, som räknades den 4 oktober, rekordhög. I övrigt sågs sex utsträckande svartmesar samt 14 stjärtneser. Det kan även vara på sin plats att nämna att talltitor observerades vid två tillfällen under hösten, men inte vid något tillfälle kunde det konstateras att de sträckte ut.

I slutet av september var det mer regel än undantag att det sågs nötväckor på sträckförsök och vid fem tillfällen kunde det konstateras att de lämnade udden. Två varfåglar sågs under året, den första den 20 september och "nummer två" den 23 september.

Bland kråkorna är det kajorna som dominerar antalsmässigt och de hade återigen en god höst med

Figur 2. Antalet sträckande kajor vid Smithska udden under höstarna 2003–2007.

drygt 20 200 inräknade. Det gör faktiskt att kajorna var klart vanligare än ringduvorna, vilket aldrig tidigare har hänt. Det kändes ett tag i början av september som att det kunde bli lite rörelser på nötskrikorna, men dessa känslor försvann tyvärr ganska snabbt. Drygt 30 nötskrikor räknades under hösten, vilket inte är så många.

Kräkan hade ett rekorddåligt år med bara 71 sträckare, och det är första gången det är "under 100". Sex råkor är också rekorddåligt medan 22 korpar är bra. Det är faktiskt den högsta säsongssumma för korpen någonsin

vid Smitten.

Som avslutning på detta stycke vill jag även i år lyfta fram skatorna och då särskilt en händelse som finns rapporterad den 25 oktober då 20 skator sågs ta höjd och flyga ut över Askims fjord, men ångrade sig och återvände. Det är alltså det andra dokumenterade sträckförsöket för skator vid Smitten.

Stare-fältsparvar

Efter fjolårets höga antal föll starren tillbaka till mer normala nivåer och det räknades drygt 700 ex. Flest räknades under första halvan av oktober.

Pilfinken nådde inte heller upp till fjolårets rekorduppträdande. Drygt 80 sträckande individer är ändå en väldigt hög säsongssumma. Pilfinkens sträcktopp syns tydligt i månadsskiftet september/oktober.

Bofinkar och bergfinkar är som vanligt de som ses i högst antal vid Smitten och hösten bjöd på drygt 124 000 sträckare. Det innebär att bo-/bergfinkarna i år står för 63% av den totala fågelmängden vid lokalen, och det är en riktigt hög andel. Självklart spelar det en avgörande roll att ringduvan hade ett rekorduselt år. Tre dagar räknades femsiffriga

antal med bo-/bergfinkar, och sträcktoppen syns tydligt under andra halvan av september. Där emot svek oktober rejält och det räknades inte fler än cirka 3 500 bo-/bergfinkar efter den 1 oktober! Det kan jämföras med cirka 30 000 ex under samma period 2006 och cirka 20 000 ex i oktober/november 2005.

Hämplingen hade en riktigt dålig höst och antalet är det lägsta någonsin. Blott 57 ex totalt, varav endast 18 ex räknades under oktober. Totalt räknades 30 vinterhämlingar under hösten och det är andra året i rad som vi ser en kraftig minskning.

Den smäckra gräsiskan hade en rekorddålig höst med 138 ex och inte heller domherren sågs i några större antal. Steglitsen hade ett normalt år och grönfinken ett något sämre.

Redan i slutet av augusti började grönsiskorna sträcka i hyfsade antal och sedan blev det flera fina dagar under september. Fyra dagar räknades arten i fyrsiffriga antal. Det tidigare dagsrekordet, från september 2005 uppgick till 870 ex, vilket visar att grönsiskorna hade en rekordbra höst. Totalt räknades nästan 11 000 grönsiskor!

En annan art som hade en strålände höst vid Smitten är stenknäcken. Totalt räknades 53 stenknäckar och det är en helt sanslös säsongssumma om vi betänker att det sågs tre stenknäckar under hösten 2003, och att de två senaste åren har bjudit på omkring 25 ex vardera. En starkt bidragande orsak till detta oerhörda uppträdande under 2007 är den 26 september då det räknades 23 stenknäckar!

Totalt 108 mindre korsnäbbar observerades under hösten och det är ju inga större mängder. En liten sträcktopp syns i slutet av

Bild: KRISTOFFER NILSSON

En vanlig syn vid Smitten. Tillsammans med bergfink stod bofinken *Fringilla coelebs* för nästan två tredjedelar av alla fåglar som passerade Smitten under hösten 2007.

september, och under oktober minskade antalet vilket är helt normalt. För den större korsnäbben summeras hösten med 31 ex, och de första dök upp i mitten av oktober vilket också är helt normalt. Andelen obestämda korsnäbbar är i år väldigt hög och de flesta av dessa är rapporterade under senare delen av oktober. Korsnäbbarna kan som bekant vara riktigt svåra att artbestämma.

Rosenfinken är en mer sorglig historia för 2007 blev den första höst som denna härliga art hamnar utanför protokollet. Rosenfinken har annars varit en väldigt sällsynt, men årligt förekommande, sträckare sedan 2003.

Efter fjolårets rekorduppträdande föll sävsparven tillbaka till mer normala nivåer. Sträcktoppen infann sig som vanligt i månadsskiftet september/oktober då en majoritet av de drygt 220 sävsparvarna räknades.

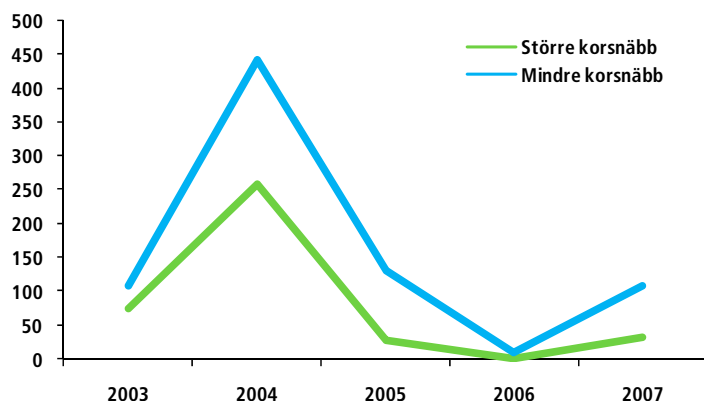
Fyra snösparvar och sex lappsparvar får betraktas som helt normalt. Samtliga lappsparvar räknades i september och det har faktiskt aldrig hänt förr. Lappsparven har alltid varit representerad även i oktober tidigare år.

Höstens enda ortolansparv sträckte ut den 21 augusti. För gulsparven blev det en rekordlåg höst med 85 ex.

Övriga arter

Om vi börjar med att titta på svanarna så räknades 28 sångsvanar under senare delen av hösten samt sex knölsvanar under oktober.

Bland gässen är det främst grågäsen som syns med 283 sydsträckare. I övrigt är det inte mycket att skylta med, men 24 sädgäss den 2 november samt 14 nordsträckande vitkindade gäss den 24 september är värda att

Figur 3. Antalet sträckande större och mindre korsnäbbar vid Smithska udden under höstarna 2003–2007.

nämna.

Bland änderna noterades åtta gravänder under första halvan av hösten, 50 blåsänder spridda över hösten, tio krickor, där fem sågs i augusti och fem i början av oktober, samt tre vigg och 15 sjöorrar den 5 september. Vidare sågs tre salskrakar den 15 november, vilket är en art som aldrig tidigare har setts på sträck vid udden.

Smålommar och storlommar ses ibland och 220 sträckande storskarvar räknades under perioden 21 augusti–14 november.

Totalt 17 hägrar bedömdes sträcka mellan den 22 augusti och 30 oktober, och bland rovfågarna syns 14 bivråkar i slutet av augusti och en juvenil havsörn (troligen samma individ) vid tre tillfällen i senare delen av oktober. Havsörn är inte sedd under den ordinarie räkningsperioden tidigare. En obestämd kärrhök, ”modell lättare”, sågs den 29 augusti och två bruna kärrhök i månadsskiftet augusti/september.

En ung duvhök sträckte den 15 november och totalt räknades 102 sträckande sparvhökar. Endast 15 ormvråkar observerades och höstens enda fjällvråk sågs den 8 november. Nio fiskgusar (den sista sågs så pass tidigt som

den 6 september i år) summerar den arten och bland falkarna räknades 15 tornfalkar, åtta stenfalkar samt en pilgrimsfalk. Den sistnämnda sträckte ut den 18 september.

Bland vadarna noterades två större strandpipare, 37 lungpipare, två tofsvipor, en brushane (1 september), åtta enkelbeckasiner, en myrspov (19 september), två storspövar samt elva sträckande gluttsnäppor. Både brushane och myrspov är arter som inte tidigare har setts sträckande vid udden.

På måsfronten är det inte mycket att berätta om. Totalt 147 skratmåsar, 14 fiskmåsar och en silltrut räknades. Bland tärnorna finns bara två observationer, den ena rör en kentsk tärna som sågs den 24 augusti och den andra en silvertärna som sträckte den 1 september.

Bland rastande fåglar är det inte mycket att nämna. Tordmular dök upp i stora antal tidigt under hösten och dessa berörde även vattnen runt Smitten och en tobisgrissla sågs den 22 augusti.

Avslutning och sammanfattning

Ja, så har ännu en höst passerat. För min del blev det en ganska ryckig höst, med ett avbrott för

Bild: KRISTOFFER NILSSON

Det är inte bara fågelskådare som dras till Smitten höst efter höst. "Assistenten" fanns på plats även i år.

att resa till värmen i Senegal och räkna tusentals bredstjärtade labbar, gråliror och framför allt tärnor. Ja, det funkade ju det också... Sträcket under augusti var ganska normalt och september var riktigt fint med bra dagar för bland annat grönsiska, ängspiplärka, bo-/bergfink, stenkäcka och trädlärka och oktober bjöd

på flera fina dagar för kajorna. Någon som minns Assistenten kanske undrar hur det gick för henne (jodå, en hona är det) i år? Jo, Assistenten dök upp redan i mitten av september och lär ha setts regelbundet även under oktober. Sista gången jag såg henne var den 19 november då hon fick en rejäl bit macka med ost som

hon lyckades springa iväg med framför skatornas näbbar. Skatorna var så klart också på plats under större delen av hösten, som vanligt i sällskap med kråkor. Det kan även nämnas att räv sågs vid minst tre tillfällen under hösten, och i vattnet utanför udden sågs ibland något knubbsälshuvud sticka upp. Sälarna ses också regelbundet på skären söder om udden. Tack till alla ni som hjälpte till med att bevaka udden under oktober. Det var verkligen en heljuten insats.

Tidigare artiklar

Nilsson, K (2003) Smithska udden – varma bad och finfin fågelskådning. *Fåglar på Västkusten* 2/2003: 97–101.
 Nilsson, K (2004) Sträcket över Smithska udden under hösten 2003. *Fåglar på Västkusten* 1/2004: 2–19.
 Nilsson, K (2004) Smithska udden i mitten av 1970-talet. *Fåglar på Västkusten* 2/2004: 95–97.
 Nilsson, K (2005) Sträcket över Näsetudden under hösten 2004. *Fåglar på Västkusten* 1/2005: 1–16.
 Nilsson, K (2006) Sträcket över Näsetudden under hösten 2005. *Fåglar på Västkusten* 1/2006: 1–16.
 Nilsson, K (2007) Sträcket över Näsetudden under hösten 2006. *Fåglar på Västkusten* 1/2007: 1–14.

Tabell 1. Årets två bästa sträckdagar för 20 subjektivt utvalda arter samt högstanoteringar under 2000-talet.

Art		Högsta och näst högsta dagssummorna 2007		Högsta under 2000-talet
Ringduva	<i>Columba palumbus</i>	4 050 ex 3.10	3 450 ex 2.10	23 400 ex 9.10-04
Trädlärka	<i>Lullula arborea</i>	54 ex 26.9	8 ex 24.9	54 ex 26.9-07
Ladusvala	<i>Hirundo rustica</i>	543 ex 18.9	288 ex 13.9	543 ex 18.9-07
Tornseglare	<i>Apus apus</i>	347 ex 21.8	95 ex 20.8	1 072 ex 30.8-04
Ängspiplärka	<i>Anthus pratensis</i>	3 860 ex 24.9	2 653 ex 26.9	3 860 ex 24.9-07
Träpplärka	<i>Anthus trivialis</i>	1 076 ex 20.8	828 ex 21.8	1 446 ex 27.8-04
Gulärta	<i>Motacilla flava</i>	1 143 ex 21.8	448 ex 22.8	1 143 ex 21.8-07
Forsärla	<i>Motacilla cinerea</i>	17 ex 24.9	13 ex 18.9	19 ex 4.9-02
Järnsparv	<i>Prunella modularis</i>	65 ex 26.9	54 ex 27.9	84 ex 18.9-06
Björktrast	<i>Turdus pilaris</i>	400 ex 13.10	275 ex 9.10	1 943 ex 20.10-04
Rödvingetrast	<i>Turdus iliacus</i>	220 ex 13.10	138 ex 9.10	2 680 ex 15.10-04
Taltrast	<i>Turdus philomelos</i>	157 ex 9.10	103 ex 4.10	157 ex 9.10-07
Kaja	<i>Corvus monedula</i>	3 960 ex 13.10	3 700 ex 23.10	5 100 ex 25.10-06
Bofink/bergfink	<i>F. coelebs/montifringilla</i>	33 400 ex 18.9	29 500 ex 24.9	43 150 ex 22.9-06
Grönfink	<i>Carduelis chloris</i>	114 ex 2.11	112 ex 27.10	573 ex 2.11-04
Grönsiska	<i>Carduelis spinus</i>	1 860 ex 24.9	1 713 ex 26.9	1 860 ex 24.9-07
Mindre korsnäbb	<i>Loxia curvirostra</i>	17 ex 29.8	12 ex 26.9	993 ex 8.8-02
Större korsnäbb	<i>Loxia pytyopsittacus</i>	9 ex 8.11	8 ex 19.11	65 ex 6.10-04
Sävparv	<i>Emberiza schoeniclus</i>	51 ex 27.9	40 ex 18.9	100 ex 25.9-05
Gulsparr	<i>Emberiza citrinella</i>	15 ex 2.11	9 ex 3.10	58 ex 14.10-06

Tabell 2. Sträcket över Näsetudden 1 augusti–20 november 2007.

Art	Aug I	Aug II	Aug III	Sept I	Sept II	Sept III	Okt I	Okt II	Okt III	Nov I	Nov II	Totalt
Skogsduva <i>Columba oenas</i>			9		2		9	1	2	1		24
Ringduva <i>Columba palumbus</i>	5		47	19	83	795	9 700	1 930	620	400	25	13 624
Turkduva <i>Streptopelia decaocto</i>						1						1
Gök <i>Cuculus canorus</i>			1									1
Större hackspett <i>Dendrocopus major</i>			2	2	2	2						8
Mindre hackspett <i>Dendrocopus minor</i>				1	1							2
Sånglärka <i>Alauda arvensis</i>				1		15	22		8			46
Trädlärlka <i>Lullula arborea</i>				2	2	73	2					79
Backsvala <i>Riparia riparia</i>	3		47	4	2							56
Ladusvala <i>Hirundo rustica</i>	4	18	332	183	1 014	179						1 730
Hussvala <i>Delichon urbica</i>		2	82	27	23							134
Tornseglare <i>Apus apus</i>	71	101	403	1								576
Skärpiplärka <i>Anthus petrosus</i>						3			2		1	6
Ångsapiplärka <i>Anthus pratensis</i>			2	57	1 998	8 329	251	80	1	1	1	10 720
Trädpiplärka <i>Anthus trivialis</i>	268	1 090	2 028	242	136	38						3 802
Rödstrupig piplärka <i>Anthus cervinus</i>				1								1
Sädesärla <i>Motacilla alba</i>	8	7	93	157	195	90	6	3				559
Gulärla <i>Motacilla flava</i>	53	100	2 238	46	2	1						2 440
Forsärla <i>Motacilla cinerea</i>				4	38	45	12	2				101
Sidensvans <i>Bombicilla garrulus</i>									262	3	32	297
Järnspurv <i>Prunella modularis</i>	1		23	80	113	156	135	16	12	1		537
Taltrast <i>Turdus philomelos</i>				2	72	59	276	27	7			443
Rödvingetrast <i>Turdus iliacus</i>						2	173	262	55	3	3	498
Dubbeltrast <i>Turdus viscivorus</i>						30	20		2			52
Björktrast <i>Turdus pilaris</i>					7	127	416	480	551	57	53	1 691
Koltrast <i>Turdus merula</i>						1	12	28	13	2		56
Talgöxe <i>Parus major</i>					1	65	306	1	13	2		388
Svartmes <i>Parus ater</i>						6						6
Blåmes <i>Parus caeruleus</i>				13	39	494	922	1	8	27		1 504
Stjärtmes <i>Aegithalos caudatus</i>							14					14
Nötväcka <i>Sitta europea</i>						5						5
Varfågel <i>Lanius exubitor</i>					1	1						2
Nötskrika <i>Garrulus glandarius</i>					5	27						32
Kaja <i>Corvus monedula</i>				3	44	48	6 590	8 930	4 400	167	29	20 211
Råka <i>Corvus frugilegus</i>									5	1		6
Kråka <i>Corvus corone</i>						15	6	4	22	13	11	71
Korp <i>Corvus corax</i>			14	8								22
Stare <i>Sturnus vulgaris</i>			10	2	16	107	344	201	34	21	3	738
Pilfink <i>Passer montanus</i>			8		5	35	33					81
Bofink/bergfink <i>Fringilla coelebs/montifringilla</i>	1	90	4 150	48 990	67 450	1 820	1 120	340		70	30	12 4061
Hämpling <i>Carduelis cannabina</i>			9	4	5	21	14		4			57
Vinterhämpling <i>Carduelis flavirostris</i>							18		1	8	3	30
Gråsiska <i>Carduelis flammea</i>			24	10	16	46	5		28	4	5	138
Steglits <i>Carduelis carduelis</i>						4	6		4			14
Grönfink <i>Carduelis chloris</i>			2	15	34	66	232	184	252	164	214	1 163
Grönsiska <i>Carduelis spinus</i>			996	2 190	1 986	5 028	494	54	109	23	47	10 927
Domherre <i>Pyrrhula pyrrhula</i>						1	24	5	4	5	4	43
Stenknäck <i>Coccothraustes coccothraustes</i>			2	6	3	30	4	4		4		53
Mindre korsnäbb <i>Loxia curvirostra</i>		1	17	6	4	44	14	14	8			108
Större korsnäbb <i>Loxia pytyopsittacus</i>								2	7	11	11	31
Obest. korsnäbb <i>Loxia sp.</i>			3			10			74	11		98
Rosenfink <i>Carpodactus erythrinus</i>												0
Sävsparv <i>Emberiza schoeniclus</i>			1	3	70	94	55	1	1	1		226
Snöspurv <i>Plectrophenax nivalis</i>										3	1	4
Lappspurv <i>Calcarius lapponicus</i>					4	2						6
Ortolansparv <i>Emberiza hortulana</i>			1									1
Gulspurv <i>Emberiza citrinella</i>					3	9	21	7	19	17	9	85
TOTALT 2007	413	1 320	6 484	7 239	54 916	83 554	21 956	13 357	6 868	1 020	482	197 609
<i>TOTALT 2006</i>	<i>360</i>	<i>2 398</i>	<i>4 118</i>	<i>3 062</i>	<i>30 529</i>	<i>118 360</i>	<i>30 287</i>	<i>65 576</i>	<i>24 381</i>	<i>5 893</i>	<i>442</i>	<i>285 406</i>
Dagar med sträckbevakning 2007	2	3	7	5	6	8	8	9	8	3	6	65
Dagar med sträckbevakning 2006	3	5	8	4	8	9	6	8	7	7	2	67
Timmar med sträckbevakning 2007	3,25	6,50	20,5	15	18,25	23,75	20,5	21	26,75	5,25	8,25	169
Timmar med sträckbevakning 2006	6,5	13,5	22,25	14	25	30,75	16	28,75	14,75	14	3,25	188,75

fågelrapport

för
Göteborgs rapportområde

2007

I fågelrapporten sammanfattas årets fågelhändelser i Göteborgs rapportområde. Läs om hur väl våra häckfåglar lyckades, vilka arter som ökar och minskar, vilka rariteter som sågs, när de första vårfågarna anlände och när de sista höstflyttarna gav sig av.

TEXT: PER BJÖRKMAN, JON HÅKANSSON, ANDERS KRONHAMN, PÅR LYDMARK, STEFAN SVANBERG, JOHAN SVEDHOLM, MAGNUS UNGER

Årets fågelrapport ser lite annorlunda ut än tidigare, och det är inte bara utseendemässigt som det har skett förändringar. Innehållet presenteras på ett lite annorlunda sätt än tidigare år.

Tydligare indelning

Nytt för i år är artgruppsrubrikerna som följs av en liten sammanfattning av de viktigaste händelserna under året inom den aktuella artgruppen. Förhoppningsvis innebär detta att rapporten har blivit mer lättillgänglig och lättöverskådlig än tidigare.

Fenologi på ny plats och nytt sätt

Störst förändringar har vi dock gjort när det gäller fenologiredovisningen (flyttfågelnas ankomst- och flyttdatum). Tidigare år har fenologin redovisats i form av en enorm tabell fylld till bredden med datum, utan vare sig specifikationer eller kommentarer. Resultatet blev en mycket mastig och oöverskådlig tabell, som nog de flesta bara bläddrat förbi.

Efter förra årets rapport gjorde vi ett försök att lägga upp fenologin i och med publiceringen av *Flyttkalendern* i FpV nr 1/08 och 3/08, och det föll mycket väl ut. Betydligt fler läsare fick upp ögonen för fenologi, och vi hoppas den trenden kan hålla i sig. Flyttkalendern ersätter dock inte fenologitabellen eftersom kalendern redovisar arterna i datumordning och därför är sämre ur uppslagssynpunkt.

För att komma ifrån den enorma uppradning av datum som tidigare utgjort fenologitabellen har vi i årets rapport delat upp fenologin i 19 mindre tabeller som redovisas i anslutning till övriga fynd i den

ordinarie artgenomgången. Dessutom har vi, för att bättre lyfta fram avvikelser i de fenologiska observationerna, lagt till ett par nya kolumner i tabellerna. Förutom första och sista datum redovisas nu även lokal och observatör för såväl årets fenologifynd som för fenologirekorden, och en helt ny kolumn kallad "Avvikelse" visar hur årets datum skiljer sig från medianvärdet. Man kan alltså snabbt se om en viss art anlät/flyttat tidigt eller sent, och dessutom snabbt se om det var så tidigt/sent att det innebar nytt fenologirekord (markerat med röd text). I samband med nya fenologirekord redovisas också med hur många dagar det gamla rekordet har slagits inom parentes.

Fenologi – glöm inte det här

Som vanligt när det gäller fenologi vill vi passa på att understryka vikten av att granska alla tidiga och sena fynd extra noga. När du stöter på din första trädpiplärka för året, tänk då efter vilket datum det är och granska fågeln lika noga som om du hade stått inför en sällsynt raritet om datumet är före mediandatumet för trädpiplärka. Tänk också på att de mediandatum som redovisas här gäller den absolut första observationen varje år under åren 2000–2007, vilket innebär att man normalt inte stöter på arten förrän någon vecka senare. Fynd utanför extremprioden är att jämföra med fynd av en raritet, vilket innebär att de måste dokumenteras noga och rapporteras till oss i Rrk (se sista uppslaget för rapportinformation) för att godkännas för publicering.

PÅR LYDMARK

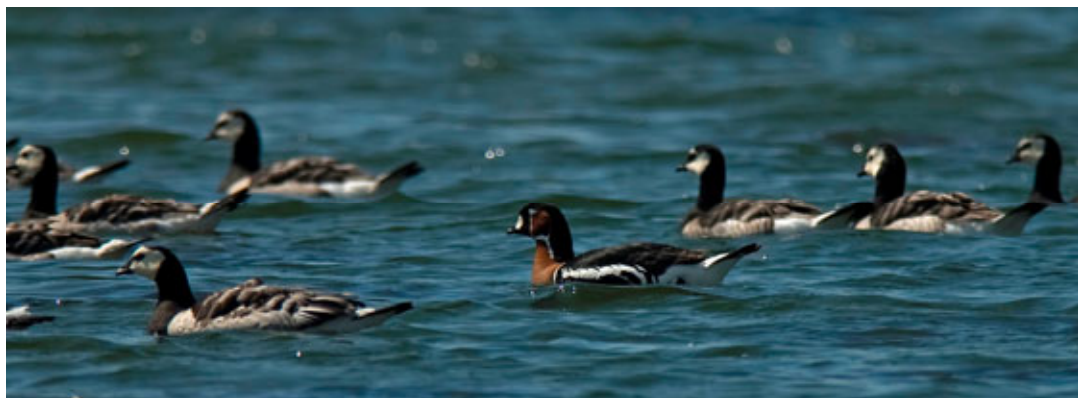

Bild: HANS FALKLIND

Årets mest betittade gås i rapportområdet var utan tvekan den rödhalsade gås *Branta ruficollis* som under flera veckors tid höll ihop med ett antal vitkindade gäss *Branta leucopsis* på Galterö, innan den valde att styra kosan söderut för att återupptäckas i Halland.

SVANAR OCH GÄSS

Svan- och gåsåret 2007 blev på många sätt mycket bra. Vårsträcket av mindre sångsvan var massivt, och både tundrasädgås och rödhalsad gås noterades. Spetsbergsgås sågs både rekordsent och rekordlänge. Tyvärr minskade dock antalet översomrande knölsvanar i Torslandaviken kraftigt.

Knölsvan *Cygnus olor*

Höga antal: 205 ex Torslandaviken 12.6 (Uno Unger).

En rejäl försämring av toppnoteringen jämfört med tidigare år. Så sent som 2005 sågs som mest 920 ex. Toppnoteringen inföll vidare en och en halv månad tidigare än de senaste åren vilket kan tyda på att svanarna i större utsträckning lämnat platsen direkt efter häckningen. Anledningen antas vara födobrist men varför födan försvunnit är osäkert (se *Fåglar på Västkusten* nr 4/08).

MAGNUS UNGER

Mindre sångsvan *Cygnus columbianus*

Vår: Sammanlagt 133 ex mellan 10.3 och 2.4.

Höst: 2 ex str SV Säteriet, Råda 4.11 (Johannes Löfqvist). 1 ad str S Kråkudden, Hönö 8.11 (Mattias Pozsgai). 3 ex Nordre älvs fjord, Björlanda 10.11 (Magnus Persson). 1 ex Kvillebäcken, Hisingen 23.11 (Mats-Erik Eriksson).

Den mindre sångsvanen hade ett mycket bra år med den kanske högsta vårsiffran någonsin för området, tidigare höga vårsiffror under 2000-talet har legat

runt 70 ex. Fyra höstfynd är lite fler än vad som normalt brukar göras.

MAGNUS UNGER

Sångsvan *Cygnus cygnus*

Höga antal: Kråkudden, Hönö: 338 ex str NO 9.3 (Per Björkman m fl). 328 ex str NO 14.3 (Per Björkman). 223 ex str N 26.3 (Kristoffer Nilsson).

Precis som för mindre sångsvan noterades flera höga dagssummor under våren.

MAGNUS UNGER

Sädgås *Anser fabalis*

Vår: Sammanlagt 219 ex mellan 5.3 och 26.3.

Höst: Sammanlagt 92 ex mellan 30.9 och 11.11.

Vinter: Enstaka fynd i januari–februari samt ett fynd i december.

Summeringarna av vår- och höstfynd gäller sträckande fåglar och vårsumman är den högsta under 2000-talet. Fynd under januari görs inte varje år, medan fynd i februari och december kan utgöras av tidiga respektive sena sträckare.

MAGNUS UNGER

Tundrasädgås *Anser fabalis rossicus*

Samtliga: 1 ex Välen, Göteborg 6.10 (Stefan Andersson m fl).

Om man bortser från förra årets mindre invasion (då minst 35 ex sågs under vårvintern) är detta endast andra fyndet av denna sällsynta ras i rapport-

Tabell 1. Fenologi – Svanar och gäss

Art/Period	Första observation	Sista observation	Mediandatum	Avvikelse
Mindre sångsvan Vår	10.3 Kråkudden (Björn Dellming m fl) <i>Tangerat fenologirekord</i>	2.4 Galterö (Lars Hellman) <i>2.5-00 Torslandaviken (Björn Dellming)</i>	16.3–6.4	–6/–4
Mindre sångsvan Höst	4.11 Råda säteri (Johannes Löfqvist) <i>16.10-01 Torslandaviken (Sven Ångemark)</i>	23.11 Kvillestaden (Matserik Eriksson) <i>7.12-02 Fotö (Conny Palm)</i>	1.11–19.11	+3/+4
Spetsbergsgås Höst-Vår	17.9 Öxnäs, Säve (Marinko Karabatic) <i>Tangerat fenologirekord</i>	26.5 Rörö (Per Björkman m fl) <i>Nytt fenologirekord (+3)</i>	24.9–11.5	–7/+15
Vitkindad gås Vår-Höst	5.3 Stora Amundö (Uno Unger) <i>14.3-03 Sävedalen (Per Karlsson)</i>	27.10 Hökälla (Leif Andersson) <i>4.12-00 Medicinareberget (Pär Lydmark)</i>	22.3–11.11	–17/–16
Prutgås Vår-Höst	23.4 Kråkudden (Jon Håkansson) <i>9.3-03 Kråkudden (Jon Håkansson)</i>	31.10 Kråkudden (Roger Eskilsson) <i>17.11-00 Kråkudden (Håkan Johannesson)</i>	3.4–31.10	+20/0

området. Fågeln sågs hela dagen i viken och troligen var det även samma individ som rapporterades dagen efter som ej säkert rasbestämd.

MAGNUS UNGER

Spetsbergsgås *Anser brachyrhynchus*

Vår: 3 ex str S Kråkudden, Hönö 9.3 (Per Björkman m fl). 1 ex str N Mölnlyckemotet, Råda 14.3 (Johannes Löfqvist). 2 ex str N Rörö 26.5 (Per Björkman m fl).

Höst: 4 ex Öxnäs, Säve 17.9 (Marinko Karabatic). 18 ex str SV Krossholmen, Torslanda 4.10 (Johan Svedholm). 2 ex str Vinga 7.10 (Kjell Svensson). 1 ex Arendalsudden, Hisingen 20–23.10 (Conny Palm m fl).

Vinter: 1 ex Välen, Göteborg 8–27.12 (Stefan Andersson m fl).

Tre fynd av rastande spetsbergsgäss är fler än normalt. Långstannaren i Välen stannade i hela 20 dagar, vilket är nytt rekord. Det tidigare rekordet på 2000-talet gäller en fågel vid Prästgårdskilen 2002 som observerades under 16 dagar.

MAGNUS UNGER

Bläsgås *Anser albifrons*

Samtliga: 3 ad str S Fotö 5.3 (Tina Widén). 1 ex str NO Hög, Hisingen 9.3 (Tommy Järås). 2 ex Ragnhildsholmen, Hisingen 7.9 (Magnus Larsson). 1 ad Uppegården, Säve 11.12 (Birger Kaiser).

Ett fåtal fynd både under våren och hösten, vilket innebär ett helt normalt uppträdande för bläsgås.

MAGNUS UNGER

Grågås *Anser anser*

Häckningar: Endast 10 säkra häckningar varav 2 par i Hårssjön (Erik Landgren).

En sammanställning av säkra häckningar under åren 2004–2007 ger cirka 30–40 par fördelat gans-

ka jämnt mellan Öckerö och Göteborgs kommun och med endast något enstaka par i Mölndal och Härryda. Det är dock svårt att ge någon exaktare siffra eftersom fynd av pulli kan vara svårbedömda i många fall när de tidigt flyttat sig från den faktiska häcklokalen.

MAGNUS UNGER

Prutgås *Branta bernicla*

Vinter: 4 ex str S Kråkudden, Hönö 9.2 (Bo Brinkhoff). 1 ex Bräskär, Gbg:s södra skärgård 16.12 (Gösta Olofsson).

Sommar: 1 ex Galterö 11–13.7 (Roger Eskilsson m fl).

Höga antal: 17 ex str N Götaälvstranden, Ellesbo 7.6 (Daniel Gustafsson m fl). 110 ex str V Öxnäs, Säve 29.9 (Lars Lundmark m fl).

Udda fynd: 1 ad Selma Lagerlöfs torg, Backadalen, Hisingen 1–8.10 (Jan Hellström m fl).

Flockar över 50 ex ses inte årligen i rapportområdet och då nästan uteslutande under vårsträcket. Flocken på 110 ex kan vara den största som noterats i området, och man får gå tillbaka ända till 1997 för att hitta en liknande observation då 100 ex noterades den 8 maj. Sommarfyndet är endast det tredje på 2000-talet undantaget fynd i juni då arten fortfarande är på nordsträck. Fyndet på Selma Lagerlöfs torg utgjordes av en orädd individ som betade på en gräsmatta mitt emot torget. Fågeln verkade inte ha några problem att flyga så man kan undra vad den gjorde där. Kanske bristen på bra strandängar i området tvingat den till denna udda rastplats?

MAGNUS UNGER

Ljusbukig prutgås *Branta bernicla hrota*

Samtliga: 4 ex str S Kråkudden, Hönö 21.1 (Per Björkman m fl).

Endast ett fynd av ljusbukig prutgås är ovanligt lite,

man får gå tillbaka ända till 2003 för att hitta ett lika dåligt år. Uppträdandet varierar mycket mellan olika år, vilket till stor del beror på förekomst eller avsaknad av hårda västvindar under artens sträckperioder. Ett normalt år görs mellan fem och tio fynd, men antalen kan variera stort – från enstaka till över 200 ex, helt beroende på flockstorlekarna.

MAGNUS UNGER

Vitkindad gås *Branta leucopsis*

Häckningar: Minst 70 säkra häckningar. De största kolonierna fanns på Buskär med 26 par (Gösta Olofsson) och Danska Liljan-Vasskären med 16 par (Gösta Olofsson).

Höga antal: 33 ex str S Kråkudden, Hönö 9.3 (Per Björkman m fl). 100 ex str S Rörö och Kråkudden, Hönö 4.4 (Christer Fält m fl). 25 ex str NO Arödsberget, Hisingen 16.4 (Per Björkman). 185 ex Galterö 15.7 (Magnus Unger). 134 ex Stora Amundö 6.8 (Stefan Svensson). 70 ex str Lilla Hästholmen, Björlanda 30.9 (Magnus Persson). 27 ex Hökälla 27.10 (Paul Nyström m fl).

Totalt 70 säkra häckningar trots avsaknad av rapporter från flera säkra lokaler visar tydligt att den vitkindade gåsen fortfarande ökar inom området. De högsta antalen vid Stora Amundö och Galterö visar en ökning på 28 procent jämfört med förra året och är nya rekordnoteringar för området.

MAGNUS UNGER

Rödhaltsad gås *Branta ruficollis*

Samtliga: 1 2K Galterö 11.7–9.8 (Roger Eskilsson m fl).

Första fyndet för rapportområdet och för Västergötland. Fågeln uppehöll sig med vitkindade gäss i området under närmare en månads tid, och drog sedan vidare söderut för att observeras i Halland den 12 augusti till 23 oktober. Fågelns spontanitet diskuterades mycket, se separat artikel på sidan 6 om fyndet för en redovisning av resonemanget som gjorde att Rrk Göteborg och Rrk Halland valde att bedöma fågeln som spontant uppträdande.

MAGNUS UNGER

Nilgås *Alopochen aegyptica*

Samtliga: 2 ex Nordre älvs fjord, Björlanda 4.5 (Johan Svedholm).

Fjärde året i rad och tillika fjärdet fyndet för rapportområdet, dock är det första gången som mer än ett ex observerats samtidigt. Samtliga tidigare fynd har också gjorts under samma tidpunkt på våren.

MAGNUS UNGER

ÄNDER

Andåret 2007 karaktäriserades av rekordmånga snatteränder men ovanligt få stjärtänder, två olika dykandshybrider och en trolig mandarinandshäckning. Dessutom sattes två nya fenologirekord.

Mandarinand *Aix galericulata*

Häckningstid: 1 par Lärjeåns dalgång 1–23.4 (Lars Erik Norbäck m fl).

Övriga: 1 hona Bockemossen, Sävedalen 1–5.2 (Uno Unger m fl). 1 hane + 3 honfärgade Lärjeåns dalgång 8.9 (Lars Erik Norbäck). 1 hane Mölndalsån, Gårda 16–19.10 (Barbro Björkman m fl). 1 hona Bockemossen, Sävedalen 19.10 (Kerstin Martinsson).

För tredje året i rad noterades ett par under häckningstid i Lärjeån. Till skillnad mot förra året kunde dock ingen säker häckning konstateras även om det kan vara årsungar inblandade i septemberfyndet. Från att ha varit knappt årlig så har antalet fynd av mandarinand ökat markant under de senaste åren i rapportområdet.

JON HÅKANSSON

Bläsand *Anas penelope*

Vinter: Som mest 4 ex Hökälla 3–16.1 (Tina Widen m fl). 3 ex Killingsholmen, Askim 6.1 (Aimon Niklasson). 1 hane Bockemossen, Sävedalen 29.1–5.2 (Daniel Ryman m fl). 1 hona Sävåns mynning 11–12.2 (Lars Lundmark m fl). 3 par Rörö 18.2 (Per Wedholm m fl). 2 hanar Bolleskären, Hönö 19.2 (Stefan Svanberg). 1 ex Stora Amundö 26–30.12 (Aimon Niklasson m fl).

Höga antal: 402 ex Kråkudden, Hönö 1.4 (Stefan Svensson).

Bläsanden ses årligen med enstaka exemplar under vintermånaderna men årets 18 fåglar är en ganska hög summa. Under 2000-talet har antalet vinterfåg-

Bild: STEFAN SVENSSON

En härlig syn! Några av de 402 bläsänder *Anas penelope* som passerade Kråkudden den 1 april.

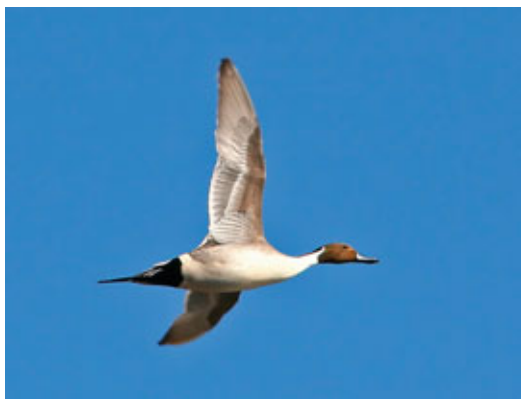

Bild: STEFAN SVENSSON

Ovanligt få stjärtänder *Anas acuta* sågs under hela året, men som plåster på såren noterades ett nytt höstfenologirekord. Den här fågeln sågs dock under vårsträcket på Kråkudden den 1 april.

lar varierat mellan 5 och 19 ex varje år. Vårens sträcktopp inföll i år i skiftet mars/april och det stora antalet på Kråkudden den 1 april innefattar både nord- och sydsträckande samt rastande fåglar. Under hösten var arten däremot ovanligt fåtalig och inga större antal rastade vid Torslandaviken. Även för andra arter sjöfåglar som brukar rasta i Karholmsdammen noterades en nedgång i år. Detta beror troligtvis på att födotillgången under året minskade eller helt slogs ut (se *Fåglar på Västkusten* nr 4/08).

JON HÅKANSSON

Snattherand *Anas strepera*

Höga antal: 26 ex Torslandaviken 25.6 (Johan Svedholm).

Det högsta antalet som har noterats i Göteborgsområdet. Det tidigare rekordet var från samma lokal, nämligen 17 ex den 2 juli 2006. Arten har ökat i Halland under senaste åren, vilket troligtvis bidrar till de större antalen i Göteborg, men vi väntar fortfarande på första häckningsfyndet hos oss. Troligtvis är de flesta observationer under sommaren fåglar som inte häckar utan bara stryker omkring.

JON HÅKANSSON

Kricka *Anas crecca*

Vinter: Januari–februari: Vid Välen som mest 14 ex 2.1 (Jan Bergqvist). 1 ex Hökälla 19.1 (Anna Kristiansson). Vid Sjöbacka som mest 7 ex 22.2 (Uno Unger). **December:** Vid Välen som mest 15 ex 27.12 (Ola Wennberg). 2 ex Öxnäs 12.12 (Bo Brinkhoff). 4 ex Torslandaviken 20.12 (Kent Larsson).

Från att tidigare knappt varit årlig under januari månad ses numera mindre flockar med krickor varje vinter. Denna ökning skedde i början av 2000-talet och största anledningen är troligtvis de mildare vintrarna, även om den större aktiviteten bland fågelskadare naturligtvis kan spela in.

JON HÅKANSSON

Stjärtand *Anas acuta*

Vinter: –

Den stjärtandshane som setts de tre senaste vintrarna i Fågeldammen i Slottsskogen dök inte upp i år. Ovanligt få stjärtänder noterades för övrigt i rapportområdet både under våren och hösten.

JON HÅKANSSON

Årta *Anas querquedula*

Vår: Sammanlagt noterades 9 ex 6–15.4.

Häckningstid: 1 par Hårssjön 1.5 (Leif Andersson). 1 hane Välen 6.5 (Stefan Andersson m fl) samt 2 hanar + 1 hona samma lokal 6–7.6 (Stefan Johansson m fl). 1 hane Öxnäs 13.5 (Uno Unger m fl). 1 hane Torslandaviken 19.5 (Dennis Kraft m fl) samt 1 hane samma lokal 27.5–1.6 (Ulf Sjögren m fl). 1 hona Hökälla 21.5 (John Thulin m fl). 1 par Balltorps våtmark 31.5–3.6 (Jan-Åke Noresson m fl).

Höst: 1 honfärgad Torslandaviken 12.8 (Stefan Svanberg).

Som brukligt noterades årtor under häckningstid i lämplig biotop utan att någon häckning kunnat säkerställas. Ny spännande lokal för i år var Balltorps våtmark där även hannen kunde höras spela vid något tillfälle.

JON HÅKANSSON

Skedand *Anas clypeata*

Tidiga fynd: 1 2K hane Öxnäs 2.3 samt troligen samma ex Rya nabbe, Hisingen 5.3 (Johan Svedholm).

Troligtvis samma fågel noterades även i Surte, precis utanför rapportområdet, den 31 januari. De första skedänderna brukar dyka upp i månadsskiftet mars/april men i år började inte de första av de resterande fåglarna anlända förrän 14 april (se Tabell 2).

JON HÅKANSSON

Brunand × vigg *Aythya ferina × fuligula*

Samtliga: 1 hane Sävåns mynning 5.1 (Roger Eskilsson) samt Torslandaviken 19.1–2.3 (Per Björkman m fl).

Tabell 2. Fenologi – Änder

Art/Period	Första observation	Sista observation	Mediandatum	Avvikelse
Snatтерand <i>Vår-Höst</i>	8.3 Nordre älvs fjord (Uno Unger) <i>Nytt fenologirekord (-9)</i>	26.8 Torslandaviken (Magnus Persson) <i>29.10-00 Kråkudden (Magnus Unger)</i>	28.3-16.9	-21/-21
Stjärtand <i>Vår-Höst</i>	26.3 Kråkudden (Kristoffer Nilsson) <i>11.3-05 Kråkudden (Tina Widén)</i>	23.11 Nordre älvs fjord (Johan Svedholm) <i>Nytt fenologirekord (+3)</i>	22.3-8.11	+4/+15
Ärta <i>Vår-Höst</i>	6.4 Svankällan (Linus Westlund) <i>17.3-04 Torslandaviken (Peter Strandvik)</i>	12.8 Torslandaviken (Stefan Svanberg) <i>5.9-04 Hökälla (Magnus Unger)</i>	6.4-21.8	0/-9
Skedand <i>Vår-Höst</i>	14.4 Hökälla (Leif Andersson m fl) <i>13.3-02 Hökälla (Peter Strandvik)</i>	22.10 Hökälla (Mats Raneström) <i>13.11-05 Hökälla (Stig Fredriksson m fl)</i>	3.4-23.10	+11/-2
Alfågel <i>Höst-Vår</i>	21.9 Vinga (Clas Wennerdahl) <i>18.9-05 Kråkudden (Magnus Unger)</i>	18.5 Tistlarna (Martin Franssom) <i>14.6-00 Kråkudden (Mikael Molin)</i>	27.9-27.5	-6/-10
Salskrake <i>Höst-Vår</i>	16.10 Torslandaviken (Stig Fredriksson) <i>7.10-02 Flera lokaler</i>	27.3 Torslandaviken (Göran Gustafson) <i>10.5-02 Torslandaviken (Uno Unger)</i>	16.10-1.5	-1/-35

Samma individ som rapporterades från Torslanda- viken i december 2006. Denna hybrid var ganska lätt att plocka ut bland övriga dykänder. De mest iögonfallande karaktärerna var det purpurbruna huvudet med antydan till tofs samt den ganska ljust gråtonade ryggen.

STEFAN SVANBERG

Vigg × bergand *Aythya fuligula* × *marila*

Samtliga: 1 hane Torslandaviken 5.3 (Uno Unger).

Denna dykandshybrid uppvisade karaktärer som pekade på en korsning mellan vigg och bergand. Den var mycket lik vigg, men kunde urskiljas på kortare och kraftigare tofs samt något ljusare rygg.

STEFAN SVANBERG

Bergand *Aythya marila*

Sommar: 1 ad hane str S Kråkudden, Hönö 19.7 (Mikael Molin m fl). 3 hanar str S Kråkudden, Hönö 20.7 (Peter Hamrén). 1 ad hane Torslandaviken 23-25.7 (Johan Svedholm m fl).

Höga antal: 11 ex Välkommen, Björlanda 1.5 (John Thulin m fl). 10 ex Torslandaviken 1.11 (Bo Brinkhoff m fl).

Jämfört med 1990-talet då det knappt gjordes några fynd av bergand under somrarna har företeelsen blivit ganska vanlig under 2000-talet. Hittills har det gjorts tio sommarfynd fördelat på fem somrar under sistnämnda årtionde.

STEFAN SVANBERG

Salskrake *Mergus albellus*

Höga antal: 35 ex Billdals skärgård 27.1 (Stefan Andersson). 75 ex Torslandaviken 4.2 (Uno Unger). 26 ex Nordre älvs fjord, Björ-

landa 28.2 (Tina Widén m fl). 30 ex Torslandaviken 4.12 (Björn Dellming).

Att döma av maxnoteringarna under 2000-talet verkar antalet övervintrande salskrakar ha minskat något under de senaste åren. Under första halvan av nuvarande årtionde låg de årliga toppnoteringarna runt 90 exemplar, med en toppnotering på 113 individer 2004. Om nedgången bara är något tillfälligt eller om trenden är fortsatt negativ får framtiden utvisa.

STEFAN SVANBERG

HÖNSFÅGLAR

Både orre och rapphöna är på tillbakagång i rapportområdet, vilket även märktes under 2007. Däremot går det bättre för vakteln, som efter ett dåligt år 2006 noterades i rekordantal, och tjädern som för en stabil tillvaro i skogen år efter år.

Orre *Tetrao tetrix*

Häckningstid: Sammanlagt 18 ex, varav åtta spelande tuppar på följande lokaler: Stora Härsjön och Långetjärn, Härryda; Landvetter flygplats; Rambo mosse, Råda samt Rellsjön och Holmesjön, Vättlefjäll.

Arton individer är en klar uppräckning från de tolv orrar som rapporterades 2006, även om det är en bit kvar till rekordnoteringen 35 ex från 2005. Som vanligt handlar det antagligen inte om några större bestandsfluktuationer, utan det som återspeglas är snarare mängden ornitologiska besök i våra skogsmarker. I ett längre perspektiv har dock orrens utbredning i rapportområdet förändrats markant. Vid jämförelser av resultaten från den nyligen avslutade

Atlasinventeringen av Göteborg med omnejd och den förra Atlasinventeringen från 1970-talet märks att orren idag så gott som helt försvunnit från våra kusttrakter. Under 70-talet tycktes arten vara ganska spridd i kustnära ljungheds- och skärgårdsmiljö, medan den numera är nästan helt begränsad till skogsmiljö i områdets östra delar. Det är därför tråkigt att det, för första gången på flera år, inte rapporterats några orrarr från vår sista kvarstående kustnära orrlokal, nämligen öarna i Nordre älvs fjord. Man kan väl misstänka att minskningen av kustnära orrarr till stor del har att göra med igenväxning av ljunghedar tillsammans med ökad bebyggelse, friluftsliv och sjöfart i skärgården. Man kan dock inte utesluta en generell minskning av orrbeståndet i hela rapportområdet, som har givit mest utslag i de redan från början glesa kustpopulationerna.

JOHAN SVEDHOLM

Tjäder *Tetrao urogallus*

Samtliga: Minst 16 ex är rapporterade från nästan lika många lokaler i Härryda, Partille och Bergum.

Sexton tjädrar är ett antal som ligger helt i linje med de senaste årens siffror. Under åren 2002–2007 har antalet rapporterade tjädrar i Göteborgsområdet legat mellan tolv och arton exemplar, att jämföra med exempelvis åren 1999–2001 då endast ett exemplar per år noterades. Denna kraftiga ökning har antagligen ingenting att göra med artens verkliga numerär. En inte alltför vågad gissning är däremot att den så kallade Göteborgsjakten, en årskrysstävling i området som ägde rum 2002, fick ut ett aldrig tidigare skädat antal ornitologer i våra skogsmarker. Detta nyväckta skogsintresse har uppenbarligen hållit i sig ända fram till idag.

JOHAN SVEDHOLM

Rapphöna *Perdix perdix*

Samtliga: Upp till 4 ex har rapporterats från Galterö under hela året. Vid något tillfälle har årsungar noterats på lokalen vilket tyder på att åtminstone en lyckad häckning genomförts.

Är det nu så illa ställt med vårt rapphönebestånd att arten endast fortlever på Galterö? Det verkar så, men möjligtvis kan oupptäckta häckningslokaler finnas på andra, mer sällan besökta öar i södra skärgården. På fastlandet och Hisingen är rapphöns dock numera ytterst sällsynta.

JOHAN SVEDHOLM

Vaktel *Coturnix coturnix*

Vår: 1 ex Tistlarna 3.5 (Tommy Järås m fl).

Häckningstid: 1 ex sp Hökälla 16.5 (John Thulin m fl). Upp till 3 ex sp Tofter, Säve 1–25.6 (Barbro Björkman m fl). 1 ex sp Eklanda, Mölndal 2.6 (Thomas Samuelsson). Upp till 5 ex sp Öxnäs, Säve 6–18.6 (Uno Unger m fl). 1 ex sp Östergårde, Björlanda 6.6 (John Fjortoft Karlsen). 2 ex sp Bergum k:a 9–18.6 (Håkan Thorstensson m fl). 1 ex sp Hökälla 9.6 (Hans Börjesson m fl). 1 ex sp Toftekulla, Hisingen 9.6 (Hans Börjesson m fl). 1 ex sp Bärby Övergård, Säve 10–11.6 (Bo Brinkhoff m fl). 1 ex sp Askesby, Säve 11–18.6 (Tommy Järås m fl). 1 ex sp Svensby, Säve 15.6 (Sten Ekwall m fl).

Höst: 1 ex Torslandaviken 25.9 (Johan Svedholm).

Efter det svaga vaktelåret 2006 då endast ett fynd gjordes, bjöd 2007 på ett rejält vaktelrekord för rapportområdet. Viss dubbelräkning förekommer säkert, särskilt inom området Öxnäs–Tofter–Bärby, men man vågar väl gissa att åtminstone 13 spelande individer har varit inblandade. Därtill både ett vår-fynd och ett höstfynd av stötta fåglar, vilket gör att vi landar på en totalsumma (minst 15 ex) som knäcker det gamla rekordet på sju fynd från 2002 ordentligt.

JOHAN SVEDHOLM

LOMMAR OCH DOPPINGAR

De tre större lomarterna visade samtliga positiva trender under 2007, och observerades hela vägen från Egypten till Kråkudden. Dessutom sattes ett nytt svarthakedoppingrekord.

Smålom *Gavia stellata*

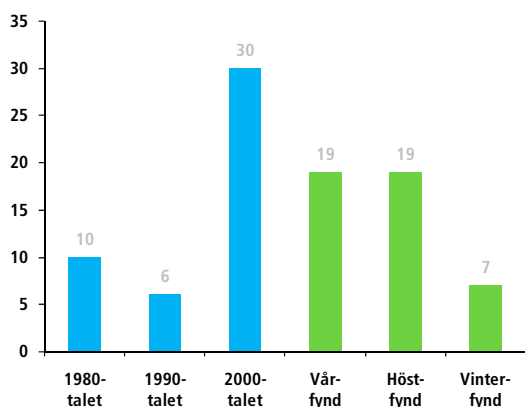
Höga antal: Toppnoteringar under vårsträcket blev endast ca 200 ex vilket noterades vid tre tillfällen under perioden 16.4–13.5 vid Kråkudden och Vinga.

Tyvärr är lomsträcket i rapportområdet ganska klen då den största delen av smålomsträcket som under våren passerar Skagen kommer in till Sverige längre söderut. Bästa sträckesiffran under 2000-talet är från den 12 maj 2002 då 620 ex rapporterades vid Kråkudden.

MAGNUS UNGER

Storlom *Gavia arctica*

Häckningar: 1 par Högsjön, Vättlefjäll (Peter Andersson). 1 par Sisjön, Askim (Uno Unger). 1 par Egypten, Björketorp (Totte Weber Eliasson). 1 par Finnsjön, Råda (Johannes Löfqvist). 1 par Hornasjön, Härryda (Ingemar Olsson).

Figur 1. Antalet fynd av vitnäbbad islom i Göteborgs rapportområde från 1980-talet och framåt grupperat per årtionde (blå staplar). Årstidsfördelningen framgår av de gröna staplarna.

Häckningstid: 1 par Gingsjön, Björketorp (Åsa Berndtsson). 1 par Västra Nedsjön, Hindås (Anders Kjellsson). 1 par Långetjärn, Härryda (Kerstin Martinsson). 1 par Surtesjön, Vättlefjäll (Pelle Melander Ekberg). 1 par Gäddevatten, Vättlefjäll (Jonas Örnberg).

Komplettering 2006: 1 par häckande Gäddevatten, Vättlefjäll.

Fem konstaterade häckningar är det högsta noterade antalet under hela 2000-talet. Dessutom är det fler observationer under häckningstid än normalt, vilket är positivt. Om ökningen egentligen beror på noggrannare inventering eller inte är svårt att bedöma.

MAGNUS UNGER

Svartnäbbad islom *Gavia immer*

Vår: 1 2K Nordre älvs fjord, Björlanda 10.5 (Magnus Unger).

Höst: 2 ad str S Kråkudden, Hönö 29.10 (Martin Alexandersson m fl). 1 ex str S Kråkudden, Hönö 30.10 (Tina Widén m fl). 1 ad str S Rörö och Kråkudden, Hönö 31.10 (Christer Fält, Roger Eskilsson m fl). 1 ex str S Vinga 1.11 (Björn Johansson m fl).

Komplettering 2006: 1 ad str S Kråkudden, Hönö 11.11 (Anders Carlberg m fl).

Sex fynd är enligt snittet de senaste åren, men vårfynd är sällsynta. Årets majfynd är det tredje vårfyndet och första majfyndet för området, de tidigare fynden är från april (2001 och 2004). Uppträdandet av svartnäbbad islom har fullkomligt exploderat under 2000-talet. Fram till och med 2007 har det gjorts 51 fynd jämfört med endast sju på hela 90-talet och bara tre under 80-talet. Av dessa har 90 % av fynden gjorts under hösten och vintern, de flesta under slutet av oktober till mitten av november.

MAGNUS UNGER

Vitnäbbad islom *Gavia adamsii*

Samtliga: Kråkudden, Hönö: 1 2K 8.3 (Uno Unger m fl). 1 2K 4.4 (Roger Eskilsson m fl). 1 ex str S 17.11 (Peter Sylven m fl).

Tre fynd är helt normalt för arten. Precis som svartnäbbad islom har vitnäbbad islom visat ett rejält uppsving under 2000-talet (se Figur 1). Till skillnad mot svartnäbbad islom är inte fyndbilderna lika koncentrerad till hösten utan är jämnt fördelad mellan vår och höst, kompletterat med enstaka vinterfynd.

MAGNUS UNGER

Smådopping *Tachybaptus ruficollis*

Häckningar: 3 par Änggårdssjöarna (Kristoffer Nilsson m fl). 4 par Balltorps våtmark, Mölndal (Stefan Svanberg m fl). 1 par Balltorp, Mölndal (Jan Bergqvist). 1 par Torslandaviken (Uno Unger m fl). 3 par Hisingsparken (Märtha Boström m fl). 2 par Donsö (Kjell Ove Andersson m fl).

Höga antal: 31 ex Torslandaviken 13.9 (Martin Oomen). 20 ex Välen, Göteborg 10.10 (Uno Unger). 24 ex Välen, Göteborg 21.10 (Stig Fredriksson).

Fjorton konstaterade häckningar på nio olika lokaler är den högsta noteringen under 2000-talet. Dessutom har smådoppingar setts på flera kända lokaler under häckningstid utan att häckning konstaterats.

MAGNUS UNGER

Gråhakedopping *Podiceps grisegena*

Vinter: 1 ex Stora Amundö 5–13.1 (Stefan Svanberg m fl). 1 ex str S Kråkudden, Hönö 12.1 (Per Björkman m fl). 1 ex Billdals skärgård 21.1 (Stefan Andersson). 1 ex Råveskärsbukten, Hönö 15.2 (Uno Unger). 3 ex Nordre älvs fjord, Björlanda 15.2 (Uno Unger). 1 ex Rådasjön, Råda 23.12 (Johannes Löfqvist).

Sommar: 1 ex Askimsbadet 9.6 (Ola Wennberg). 1 ex Torslandaviken 25.6–5.7 (Bo Brinkhoff m fl) samt 2 ex samma lokal 6.7 (Hans Zachrisson). 1 ex Nordre älvs fjord, Björlanda 6.7 (Bo Brinkhoff m fl).

Fynd under juni och början av juli hör inte till vanligheterna. Antalet vinterfynd är ganska normalt.

MAGNUS UNGER

Svarthakedopping *Podiceps auritus*

Samtliga: 1 ex Skinteboviken, Billdals skärgård 5–28.1 (Uno Unger m fl). 2 ex Långe tånge, Öckerö 6.4 (Bengt Karlsson). 1 ex Askimsviken 11.4 (Daniel Gustafsson m fl). 1 ex Torslandaviken 30.4–15.10 (Lars Eric Rahm m fl). 1 ex Kippsholmen, Björlanda 8.9 (Roger Eskilsson m fl). 1 ex Askims fjord 17.11 (Stig Fredriksson m fl).

Komplettering 2006: 2 ex Torslandaviken 27.4 (Roger Eskilsson).

Tabell 3. Fenologi – Havsfåglar

Art/Period	Första observation	Sista observation	Mediandatum	Avvikelse
Grålira <i>Höst</i>	28.7 Kråkudden (Adam E Svanberg) <i>Nytt fenologirekord (-13)</i>	29.11 Kråkudden (Jon Håkansson) <i>Nytt fenologirekord (+5)</i>	11.9-2.11	-45/+27
Mindre lira <i>Vår-Höst</i>	28.6 Kråkudden (Bo Brinkhoff) 13.5 -02 Kråkudden (Magnus Unger)	22.9 Kråkudden (Stefan Svanberg) 26.10 -04 Kråkudden (Tina Widén)	16.6-29.9	+12/-7
Klykstjärtad stormsvala <i>Höst</i>	17.9 Kråkudden (Tina Widén) 9.9 -00 Kråkudden (Magnus Unger)	- 15.11 -05 Kråkudden (Tina Widén)	20.9-30.10	-3/-

Sju individer under 2007 får anses som ett helt normalt år. Långstannaren i Torslandaviken bör ha satt rekord, den som stannat längst innan detta var ett exemplar som sågs från 12 april till 18 september 2003. Kompletteringen från 2006 gör att antalet individer under 2006 ändras från sex till åtta ex.

MAGNUS UNGER

Svarthalsad dopping *Podiceps nigricollis*

Samtliga: 1 ad Torslandaviken 9.4 (Stefan Svanberg m fl).

Fjortonde fyndet i rapportområdet, varav elva är gjorda efter 1997. Av dessa har flest individer påträffats i april precis som årets fynd. Se *Figur 2* för månadsfördelning av fynden.

MAGNUS UNGER

HAVSFÅGLAR

Det bästa grålireåret på över tio år inföll under 2007, vilket ledde till både höga antal och två nya fenologirekord. Dessutom sågs såväl havssula och stormfågel som klykstjärtad stormsvala på flera ganska udda lokaler.

Stormfågel *Fulmarus glacialis*

Höga antal: Kråkudden, Hönö: Ca 320 ex str S 19.4 (Roger Eskilsson). 283 ex str S 17.9 (Tina Widén m fl). Ca 300 ex 26.12 (Uno Unger m fl). Övriga lokaler: Ca 160 ex Tistlarna 12.5 (Stig Karlsson m fl). Ca 150 ex str Vinga 22.9 (Christer Fält m fl).

Udda fynd: 1 ex Stora Amundö 7.1 (Sven-Olof Johannesson m fl). 1 ex omhändertaget Jaegerdorffsmotet, Göteborg 13.1 (gnm Tommy Järås). 1 ex Nya Varvet, Göteborg 14.1 (Ola Wennberg). 1 ex str S Stora Amundö 14.1 (Birger Kaiser m fl). 1 ex död Torslandaviken 4.2 (Anders Olsson). 1 ex omhändertaget Krokslätt, Mölnadal 14.9 (gnm Tommy Järås).

Fynden inomskärs under januari beror på de kraftiga stormar som rådde under perioden, annars ses stormfågeln sällan annat än i yttersta skärgården. Mest anmärkningsvärt är att högsta noteringen på 320 ex inföll i april, som annars är en av de sämre

månaderna för arten. De höga siffrorna höll i sig ända in i maj och kan jämföras med uppträdandet i mars 2003 då det på en dag noterades 455 ex.

MAGNUS UNGER

Gulnäbbad lira *Calonectris diomedea*

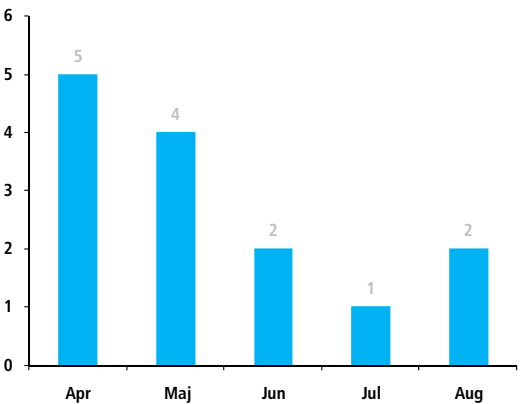
Samtliga: 1 ex str S Rörö 19.7 (Christer Fält) och samma ex str S Kråkudden, Hönö 19.7 (Mikael Molin m fl). 1 ex str S Kråkudden, Hönö 27.7 (Roger Eskilsson m fl).

Efter tre år med uteblivna fynd av arten i rapportområdet, gjordes det återigen fynd av denna härliga havsfågel. Fynden utgör nummer 14 och 15 för Göteborgsområdet, arten är nu sedd fyra av åtta år under 2000-talet. Se *Figur 3* för månadsfördelning av alla 15 fynd.

MAGNUS UNGER

Grålira *Puffinus griseus*

Samtliga: Kråkudden, Hönö: 1 ex str S 28.7 (Adam Engström Svanberg m fl). 1 ex str S 17.8 (Håkan Thorstensson m fl). 1 ex str S 18.8 (Per Björkman m fl). 1 ex str S 25.8 (Tom Ekman m fl). 1 ex str N 26.8 (Stefan Svensson m fl). 11 ex str S 2.9 (Mikael Molin m fl). 1 ex str S 3.9 (Björn Dellming). 5 ex str S 14.9 (Tina Widén m fl). 10

Figur 2. Månadsfördelning av samtliga fynd av svarthalsad dopping i Göteborgs rapportområde till och med 2007.

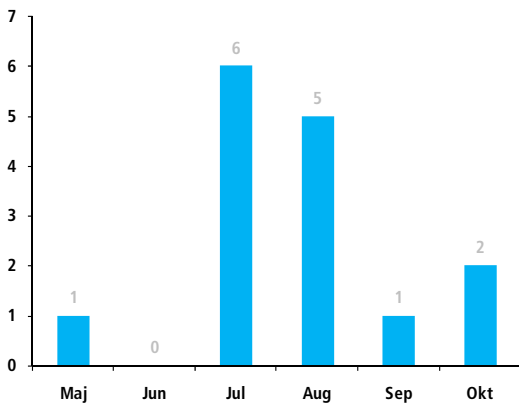
Bilder: PATRIK JONASSON, LARS LUNDMARK

Två havsfågelfynd på lite udda lokaler. Till vänster en klykstjärtad stormsvala *Oceanodroma leucorhoa* vid Klippan (uppvaktad av en skrättmåås *Larus ridibundus*) den 14 januari, och till höger en stormfågel *Fulmarus glacialis* vid Stora Amundö den 7 januari. Årets allra mest udda havsfågelfynd gjordes dock i Högsbo industriområde. Läs mer om detta märkliga fynd under arttexten för havssula.

ex str S 17.9 (Tina Widén m fl). 1 ex str S 21.9 (Karl-Olof Johansson). 14 ex str S 1.10 (Stefan Svensson m fl). 2 ex str 3.11 (Magnus Unger m fl). 2 ex str S 5.11 (Bo Brinkhoff m fl). 1 ex str S 9.11 (Peter Strandvik, Lars Carlbrand). 1 ex str S 29.11 (Jon Håkansson m fl). Övriga lokaler: 1 ex str S Rörö 2.9 (Christer Fält). 1 ex str S Vinga 21.9 (Fredrik Lång m fl). 2 ex str S Vinga 1.11 (Musse Björklund m fl).

Hela 55 ex fördelat på 16 obsdagar (se *Figur 4*) är det bästa resultatet sedan 1996 då något fler obsar gjordes. I år liksom då är det dock naturligtvis svårt att veta om alla fynd verkligen gällde olika individer eller om samma exemplar snurrade runt i Kattegatt och räknades flera gånger. Tre dagar med över tio exemplar är bra men ändå långt ifrån dagsrekorden på både Vinga (28 ex den 4 oktober 1997) och Hönö (27 ex den 30 september 1996).

MAGNUS UNGER

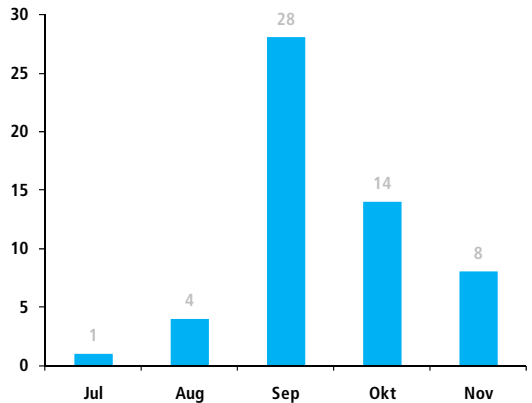
Figur 3. Månadsfördelning av samtliga fynd av gulnäbbad lira i Göteborgs rapportområde till och med 2007.

Mindre lira *Puffinus puffinus*

Samtliga: Kråkudden, Hönö: 3 ex str S 28.6 (Bo Brinkhoff m fl). 3 ex str S 8.7 (David Armini m fl). 3 ex str S 15.7 (Tina Widén m fl). 1 ex str S 19.7 (Peter Hamrén m fl). 1 ex str S 27.7 (Mathias Theander m fl). 1 ex str S 28.7 (Mikael Molin m fl). 1 ex str S 29.7 (Tina Widén m fl). 3 ex str S 17.8 (Stefan Asker m fl). 1 ex str S 18.8 (Johannes Löfqvist m fl). 1 ex str S 15.9 (Jan-Åke Noresson m fl). 2 ex str S 17.9 (Tina Widén m fl). 1 ex str S 22.9 (Stefan Svanberg m fl).

21 ex fördelat på tolv obsdagar är det tredje bästa året någonsin för arten i Göteborg. Endast 2001 med 25 ex och rekordåret 1998 med ca 100 ex toppar detta. Alla fynd är gjorda under bästa tid för arten, det vill säga slutet av juni till slutet av september.

MAGNUS UNGER

Figur 4. Månadsfördelning av årets fynd av grålira i Göteborgs rapportområde.

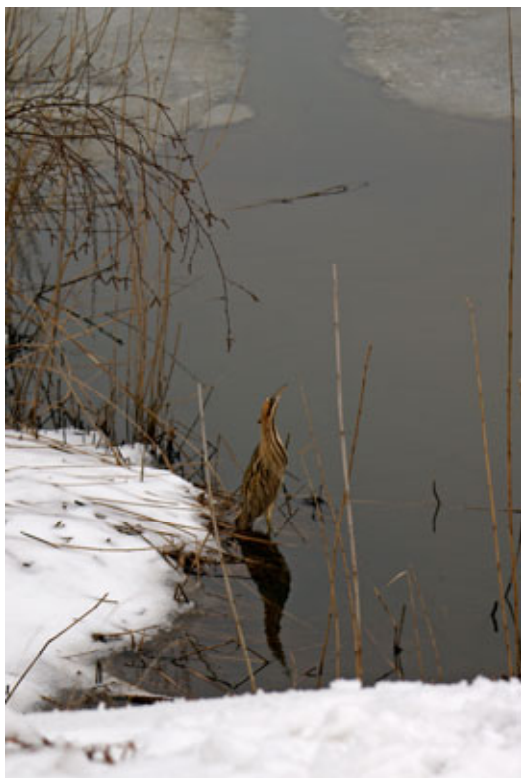

Bild: ANDERS OLSSON

Det ena av årets två vinterfynd av rördrom *Botaurus stellaris* pose-
rade så här läckert invid den snötäckta vassen i Syrhålakanalen,
Torslandaviken den 25 februari.

Klykstjärtad stormsvala *Oceanodroma leucorhoa*

Samtliga: Kråkudden, Hönö: 2 ex str S 1.1 (Magnus Unger m fl).
1 ex str S 13.1 (Stefan Svanberg m fl). 1 ex str S 16.1 (Roger Eskils-
son m fl). 3 ex str S 17.9 (Tina Widén m fl). Övriga lokaler: 1 ex
Klippan, Göteborg 14.1 (Sven Ångermärk m fl).

Fyndet vid Klippan i Göteborgs hamn är anmärk-
ningsvärt när det gäller denna annars strikt pelagis-
ka art, och fågeln höll till vid lokalen under drygt
två timmar i stormen. I övrigt flera januarifynd i de
hårda vindarna men endast ett höstfynd.

MAGNUS UNGER

Havssula *Morus bassanus*

Höga antal: Kråkudden, Hönö: 152 ex str S 17.9 (Tina Widén m
fl). Ca 190 ex str S 17.10 (Tina Widén). Vinga: 135 ex str S 21.9
(Clas Wennerdahl m fl). Ca 100 ex str 22.9 (Christer Fält m fl). 104
ex str S 1.11 (Musse Björklund m fl).

Udda fynd: 1 ex Högsbo industriområde, Göteborg 19.4 (Fredrik
Andersson).

Några riktigt höga dagssiffror av havssula blev det
inte i år. Ofta ligger högsta dagsiffran för året över
300 ex och ibland upp mot 1 000 ex, men i år blev
det alltså under 200. Bland enskilda fynd utmärker
sig fyndet i Högsbo industriområde som mest an-
märkningsvärt. Observatören upptäckte fågeln när
den på låg höjd kom förbiflygande 50 meter utanför
kontorsfönstret (!), och i maklig takt fortsatte norr-
ut i riktning mot Slotsskogen och Botaniska. Årets
helt klart mest oväntade kontorshändelse.

MAGNUS UNGER

SKARVAR OCH HÄGRAR

Tutande rördrom hördes åter under häckningstid
och gråhägerarna stärkte sina kolonier. Storskarven
hade det dock fortsatt svårt med lyckade häck-
ningar under 2007, medan fynden av toppskarv
fortsatte att öka. När kommer första häckningen?

Storskarv *Phalacrocorax carbo*

Häckningar: Två lokaler med 58 respektive ca 25 par, där åtmin-
stone den största blev plundrad.

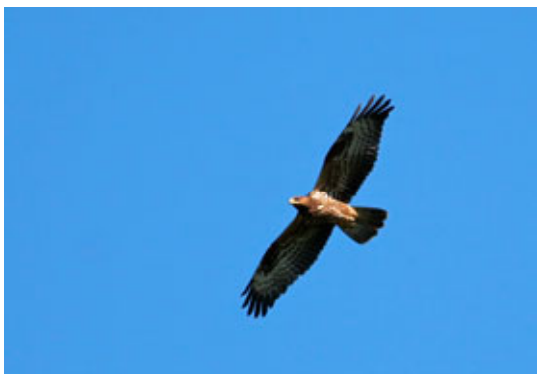
En fortsatt minskning från tre lokaler till två, dock
svårt att bedömma om minskningen är reell eller om
det beror på bristande rapportering. Arten är ju som
bekant också notoriskt förföljd av fiskare som tror
att skarven åter upp deras fisk, på grund av detta
byter de ofta lokal och det är sällan häckningarna
lyckas.

MAGNUS UNGER

Toppskarv *Phalacrocorax aristotelis*

Samtliga: Rörö: Under perioden 5.1–30.5 sågs det som mest 30–
40 individer. Perioden 7.8–31.12 sågs det ca 60–70 ex med en
topp på 130 ex den 6.10 (Magnus Unger m fl). Kråkudden, Hönö:
Fynd gjordes under perioden 2.1–6.6, mestadels av sträckande
individer. Högsta dagssiffran för våren blev 5 ex str 8.4 (Johannes
Löfvist m fl) samt 6.5 (Per Björkman m fl). Under hösten notera-
des arten 22.7–29.12 mestadels sträckande, men också ca 5 ex
stationära runt Bolleskären mot slutet av perioden. Högsta dags-
siffran för hösten blev 14 ex mot S 26.8 (Stefan Svensson m fl).
Övriga lokaler: 31 ex str mot NV Tistlarna 18.5 (Martin Fransson m
fl). 13 ex str N Tistlarna 12.5 (Magnus Unger m fl). Enstaka ex sågs
också utanför Vrängö, Vinga, Hyppehn och Styrö under våren och
hösten.

Toppskarv ses numera mer eller mindre året runt på
Hönö och Rörö, oftast med en svacka under juni
och juli. Toppskarven ökar för varje år och den

Bilder: ELVOR OHLIN, MARIA MÜNTZING

Inga konstaterade häckningar av bivräk *Pernis apivorus* i år heller, men å andra sidan fler fynd än vanligt under häckningstid. Den här fågeln sågs dock efter häckningstid, i september, vid Öxnäs. Även den röda gladan *Milvus milvus* (till höger) är fotograferad i ungefär samma rovfågeltäta område, vid infarten till Öxnäsvägen den 8 september.

genomsnittliga summan av övervintrande fåglar både vår och höst har fördubblats mot föregående år. Även fler lokaler med fynd föreligger men fortfarande är alla fynd på västsidan av skärgården, och ännu har inga säkra fynd gjorts innanför Göteborgs skärgård. Dagssiffran på 31 ex från Tistlarna är det högsta sträckande antal som noterats i rapportområdet.

MAGNUS UNGER

Rördrom *Botaurus stellaris*

Häckningstid: 1 ex sp Härssjön 9.3–7.5 (Christer Johansson m fl).

Vinter: Färsta spår Nordrealvstranden, Öxnäs 24.1 (Tina Widén m fl). 1 ex Torslandaviken 24–25.2 (Mathias Theander m fl).

Efter ett år med uppehåll rapporterades det åter om spelande rördrom i Hålsjön 2007, som nyligen återgått till sin gamla stavning Härssjön (se *Fåglar på Västkusten nr 1/08*). Två vinterfynd är ganska normalt, och även lokalerna för vinterfynden är typiska.

MAGNUS UNGER

Gråhäger *Ardea cinerea*

Häckningar: 17 aktiva bon konstaterades, minst 20 ägg kläcktes Ångesholmen, Styrö (Kjell Ove Andersson). Minst 1 par med ungar Knipared, Bergum 4.6 (Conny Palm).

Styrökolonin växer sakta men säkert, från 14 bon i fjol till 17 i år. Glädjande nog har vi också åter fått häckningsrapporter från Bergum, vilket är den enda häckplatsen som rapporterats utöver Styrö sedan 1997.

MAGNUS UNGER

ROVFÅGLAR

För en gångs skull fick även vi i Göteborg uppleva riktigt fina sträckssiffror av ormrök under en dag i september. I övrigt var 2007 ett ganska normalt rovfågelår, med ett ängshöksfynd som grädde på moset och fyra nya fenologirekord.

Bivräk *Pernis apivorus*

Häckningstid: Göteborg: 1 ex Gatersered, Askim (Kerstin Wiklander). 1 ex Skintebo, Askim (Mikael Forsman). 3 ex Hög, Hisingen (Tommy Järås). 1 ex Orrekulla industriområde, Hisingen (Roger Eskilsson). 1 ex Lerbäck, Säve (Mats Raneström). 1 ex Långås, Hisingen (Göran Karlsson). 2 ex Brudarebacken (Roger Eskilsson m fl). Härnäs: 1 ex Råda (Johannes Löfvist). Partille: 1 ad Amerikalien, Jonsered (Kristoffer Nilsson). 1 ex Bokedalen, Jonsered (Tina Widén).

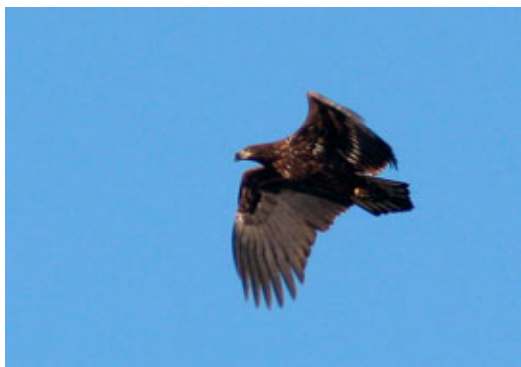
Oktober: 1 ex Brudarebacken 2.10 (Dag Aurell). 1 ex Utby, Göteborg 2.10 (Pelle Gustavsson).

Sammanlagt tio fynd med häckningskriterier, varav sju avser spelflygande fåglar. Bivråken är en fågel med undanskymda vanor under häckningstid vilket gör det svårt att säkert konstatera häckningar. Senast en häckning kunde säkerställas var 2004, då ett par häckade i Jonsered. Arten minskar i landet som häckfågel, men antalet rapporter inom vårt område är högre i år än tidigare.

PER BJÖRCKMAN

Röd glad *Milvus milvus*

Vår: 1 ex str SV Storeberget, Gamlestaden 10.3 (Roger Eskilsson). 1 2K+ str SO Änggårdsbergen 21.3 (Kristoffer Nilsson). 1 ad str O Hisingsparken 27.3 (John Fjörtoft Karlén). 2 ex Sävåns dalgång,

Bilder: HÅKAN ARONSSON

En av höstens havsörnar *Haliaeetus albicilla*, fotograferad vid Lilla Varholmen den 19 oktober.

Kviberg 30.3 (Roger Eskilsson). 2 ex Delsjöns golfbana 14.4 (Roger Book). 1 2K str NV Västergården, Öxnäs 13.5 (Uno Unger m fl). 1 ex Böttorp, Björketorp, Härryda 27.5 (Åsa Berndtsson).

Sommar: 1 ex Sisjöns flygfält 29.7 (Ivar Ivarsson). 1 ex str S Brudarebacken 7.8 (Tina Widén). 1 ex Olofstorp, Bergum 9.8 (Håkan Thorstensson).

Höst: 1 1K Trädet, Kvillehed och Säve flygplats 8.9 (Conny Palm, Maria Müntzing m fl). 1 ex str S Brudarebacken 25.9 (Roger Eskilsson).

Sakta men säkert sprider sig den röda gladan norrut över landet. Arten häckade under året så långt norrut som vid Hullsjön i Västergötland. I vårt område stannade årets antal på tolv fynd av 14 ex. Det är lägre än 2006 då hela 19 ex sågs, vilket dock var en toppnotering för rapportområdet. Som vanligt ses de flesta fåglarna under mars–april.

PER BJÖRKMAN

Havsörn *Haliaeetus albicilla*

Vinter/vår: Under perioden 13.1–10.3 gjordes 29 observationer av 9–19 olika individer.

Augusti–september: 1 ex str V Välen 26.8 (Magnus Eriksson). 1 ex str S Öxnäs, Säve 28.9 (Bo Brinkhoff). 1 subad Vinga 29.9 (Göran Darefeldt). 1 3K str N Slottskogen 30.9 (Magnus Eriksson).

Höst/vinter: Under perioden 13.10–26.12 gjordes 16 observationer av ca nio olika individer i området.

Flera ex: 2 ex str NO Göteborgs fiskhamn 13.10 (Stefan Svanberg). 1 ad + 1 ung str N Öxnäs, Säve 14.11 (Marinko Karabatic).

Som vanligt ses havsörnen regelbundet under hösten och vintern inom rapportområdet. Att säkerställa antalet individer är inte lätt, då örnnarna ofta strövar över stora områden och är lätta att upptäcka på långt håll. Möjligen är årets antal något högre än tidigare år, vilket skulle kunna förklaras av ökad rapportfrekvens i Svalan. Observationer av fler än

en fågel samtidigt görs inte årligen inom Göteborgs-området. Även augustifynd är ovanliga inom vårt rapportområde, det har bara gjorts en gång tidigare under 2000-talet, då en fågel sågs mellan 27 juli och 1 augusti på Hisingen 2003.

PER BJÖRKMAN

Brun kärrhök *Circus aeruginosus*

Häckningar: 1 par Hårssjön, Mölndal (Jan Bergqvist m fl).

Häckningstid: Hisingen: 1 par Svankällan, 1 par Ragnhildsholmen, 1 par Sävholmen, Gullö och 1 hane Lagmansholmen, Säve. Mölndal: 1 par Sagsjön och 1 hane Labacka, Källered. Göteborg: 1 hane Oxsjön, Askim.

Det är glädjande att i år kunna konstatera en lyckad häckning. Två boungar ringmärktes den 27 juni vid Hökekärr, Hårssjön. Tidigare år har flera par blivit störda och misslyckats med häckningen. Antalet häckande par har legat på 5–6 de senaste åren inom rapportområdet, vilket också verkar vara fallet i år.

PER BJÖRKMAN

Blå kärrhök *Circus cyaneus*

Vinter: 4 ex under januari–februari och 2 ex under december.

Vår: Ca 26 ex under perioden 4.3–29.5.

Höst: Ca 71 ex under perioden 22.8–8.11.

Höga antal: 12 ex str S Vrångö 28.9 (Tina Widén).

Några blå kärrhökarna övervintrar som vanligt inom området. Antalet vårfynd är högre än tidigare år, medan antalet höstfynd ligger inom den normala variationen. Den fina dagssiffran från Vrångö den 28 september fördelade sig på 2 hanar och 10 honfärgade fåglar och står sig gott som dagssiffra mot övriga Sverige under 2007. Förutom i Falsterbo, där två dagar gav över 20 ex under oktober månad, låg högsta dagsantalet för Götaland på 13 ex den 29 september vid Sandsjön i Småland. För Svealand och Norrland ligger högsta dagsantal på 14 ex, noterat cirka två veckor tidigare under hösten. Tydligt är att de blå kärrhökarna tar relativt god tid på sig att ta sig söderut genom Sverige.

PER BJÖRKMAN

Ängshök *Circus pygargus*

Santliga: 1 ad hane str N Olofstorp, Bergum 9.8 (Håkan Thorstensson).

Ängshöken är en sällsynt art inom rapportområdet. Sedan tidigare föreligger sex fynd, varav fem har

gjorts under maj månad. Detta är det andra augustifyndet i Göteborgstrakten. Observatören, som stod hemma på tomten, såg denna hane komma i sakta glidflykt norrut kl 11.30.

PER BJÖRKMAN

Duvhök *Accipiter gentilis*

Häckningstid: 1 par Björnaråsen, Partille (Christer Cederfalk). 2 ex Brudarebacken (Leif Andersson). 1 ex Råda, Mölnlycke (Johannes Löfqvist). 1 ad Lid, Hisingen (Göran Karlsson). 1 ex Boktjärn, Härryda (Conny Palm). 1 ex Äletjärn, Härryda (Conny Palm).

Duvhöken är en sparsam till sällsynt häckfågel inom Göteborgs rapportområde, som enligt de senaste årens atlasinventering har konstaterats häcka med ca tio par. Inga bon med ungar har dock påträffats under året, vilket annars brukar vara fallet.

PER BJÖRKMAN

Ormvråk *Buteo buteo*

Höga antal: Sammanlagt 2 204 ex str S vid åtta lokaler den 27.9 (flera rapportörer). Det högsta antalet, 668 ex, rapporterades från Mölnlycke (Johannes Löfqvist).

Det är inte ofta vi får uppleva sträckdagar av den här omfattningen när det gäller ormvråk i Göteborg. De senaste höstarna har en toppdag legat på mellan 200–300 ex. I Halland noterades för jämförelse 1 615 ex vid Löftaåns mynning och minst 1 200 ex vid Trönninge under eftermiddagen den 27 september. Även norrut i Bohuslän räknades stora antal denna dag, där 653 ex vid Bredfjället var toppnoteingen.

PER BJÖRKMAN

Fjällvråk *Buteo lagopus*

Vinter: Sammanlagt 3–4 ex under januari–februari och 5 ex under december.

Vår: Ca 10 ex under perioden 2.3–22.4.

Höst: Ca 51 ex under perioden 25.9–30.11.

Ett tämligen stort antal observationer görs varje vinter av fjällvråk. Arten ses sparsamt under vårsträcket, medan den vissa år kan uppträda med hyggliga antal under hösten. Årets vårantal ligger något under vad som setts under senare år. Höstens antal ligger i paritet med fjolåret, vilket dock verkar vara ett ovanligt bra år.

PER BJÖRKMAN

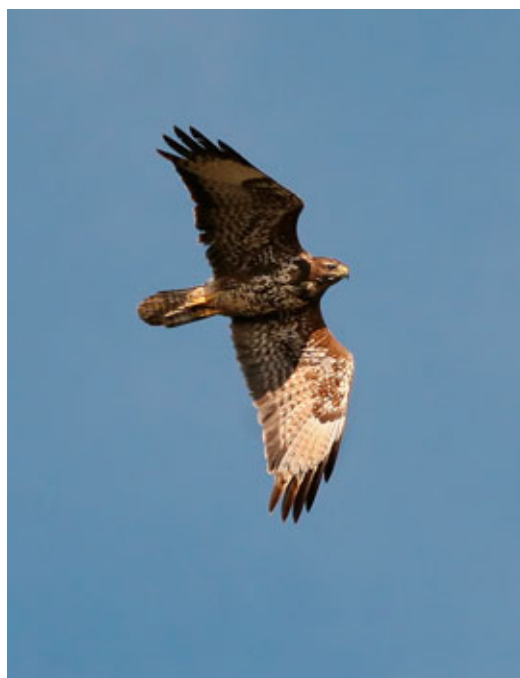

Bild: PEDER KINBERG

En av de 2 204 ormvråkar *Buteo buteo* som rapporterades den 27 september 2007. Bilden är tagen vid Smithska udden.

Kungsörn *Aquila chrysaetos*

Samtliga: 1 3K+ Öxnäs, Säve 13.1 (Roger Eskilsson m fl). 1 2K+ Grimås, Hisingen 22.1 (Johan Svedholm). 1 2K Stora Amundö, Askim 11.2 (Anders Johansson, m fl). 1 2K Stora Amundö 2.3 (Hans Falklind) och 4.3 (Lars Lundmark). 1 2K– Torslandaviken 12.10 (Johan Svedholm). 1 1K str SO Vrångö, 19.10 (Tina Widén).

Om den fågel som sågs vid Stora Amundön med två dagars mellanrum är att betrakta som samma individ, stannar antalet fynd på sex, vilket får betraktas som normalt. Alla fåglar har rapporterats inom den tid vilken arten vanligen uppträder hos oss, nämligen från mitten av oktober till början av mars.

PER BJÖRKMAN

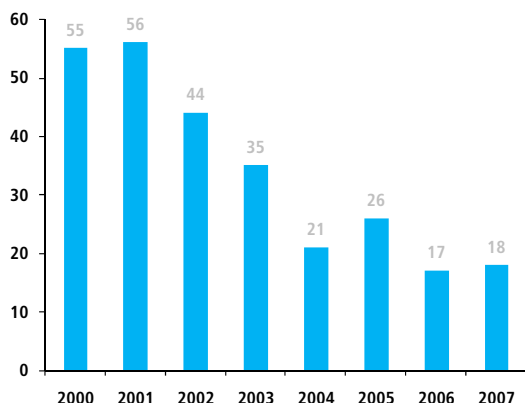
Fiskgjuse *Pandion haliaetus*

Häckningar: 1 par Slättås, Landvetter (Johannes Löfqvist). 1 par Hasjön, Björketorp (Roger Eskilsson m fl). 1 par Hornasjön (Ingemar Olsson). 1 par Brattåstjärn (Jan Hellenberg). 1 par Skär-sjön, Landvetter (Conny Palm).

Höga antal: 4 ex str S Brudarebacken 21.8 (Roger Eskilsson m fl). 4 ex str S Smithska udden 22.8 (Per Björkman m fl).

Tack vare atlasinventeringen har det rapporterats fler säkra häckningar än tidigare, vilket är glädjan-

FIG-07 Fågelrapport för Göteborgs rapportområde 2007

Figur 5. Häckningar av tornfalk (antal rapporterade bon) i Göteborgs rapportområde 2000–2007.

de. Från tidigare 1–2 par har ytterligare bon hittats i Härryda kommun vilket ger hela fem par i år.

PER BJÖRKMAN

Tornfalk *Falco tinnunculus*

Häckningar: Norra skärgården: 1 par Fotö (Tina Widén). Södra skärgården: 1 par Billdals skärgård (Totte Weber Eliasson). Hisingen: Tio bon rapporterade från följande lokaler: Backadalens industriområde, Askesby, Bärby, Gullö, Ingebäck, Hökälla (2 par), Solberg, Trädet samt Tumlehed. Göteborgs centrum: Tre bon rapporterade från Gullbergskaj, Götaälvbron och Tyska kyrkan. Övriga lokaler: 1 par vardera vid Angered, Utbyfältet och Västra Frölunda.

Sammanlagt 18 häckningar under året, där 36 ungar kunnat ringmärkas. I början av 2000-talet var antalet häckande par runt 55 (se Figur 5), så trots aktivt atlasinventeringsarbete kan en kraftig minskning för tornfalken konstateras i rapportområdet.

PER BJÖRKMAN

Stenfalk *Falco columbarius*

Vinter: 1 honfärgad Öxnäs 12.1 (Johan Svedholm) och 1 hane samma lokal 27.2 (Hans Utterberg).

Vår: 10 ex under perioden 7.4–13.5.

Höst: Sammanlagt 106 ex under perioden 22.8–30.10.

Årets vinterfynd är det femte respektive sjätte fyndet under 2000-talet. Av de tidigare gjordes ett i januari 2006, ett i februari 2004 och två i december 2002. Antalet sträckande fåglar ligger i linje med tidigare år det vill säga ett fåtal vårobservationer, medan arten är betydligt vanligare under höststräcket.

PER BJÖRKMAN

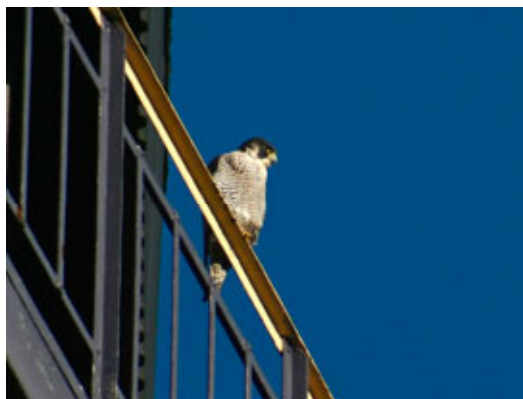

Bild: ELVOR OHLIN

En vanlig syn numera – pilgrimsfalk *Falco peregrinus* på gasklockan. Här ses den gamla honan som hade gasklockan i besittning under våren, under hösten var det istället en ung hane på plats.

Lärfalk *Falco subbuteo*

Vår: Sammanlagt 8 ex under perioden 28.4–28.5.

Sommar: 1 ex Toftekulla, Hisingen 2.6 (Johan Svedholm). 1 ex Ragnhildsholmen 4.6 (Bo Brinkhoff). 1 ad Nordeälvstranden, Öxnäs 9.7 (Göran Karlsson m fl).

Höst: Sammanlagt 27 ex under perioden 9.8–14.10.

Sena fynd: 1 ex str S Fridhem, Hisingen 2.10 (Johan Svedholm). 1 ex Slottsskogen 14.10 (Stig Fredriksson m fl).

Årets 38 lärfalkar ligger något under fjolårets toppnotering på 46 ex, men är ändå klart över snittet jämfört med tidigare år. Antalet vårfynd har legat på 8–12 ex under senare år. Även i år finns sommarfynd av lärfalkar vilket varit fallet 2002 och 2004–2006. Som vanligt ses dock flest fåglar under september då arten har sin egentliga sträckperiod under hösten. Slottskogsfågeln den 14 oktober är ett anmärkningsvärt sent fynd och utgör nytt fenologiskt rekord för rapportområdet (se Tabell 4).

PER BJÖRKMAN

Pilgrimsfalk *Falco peregrinus*

Vinter: Sammanlagt 6–8 ex under januari–februari och 2–3 ex under december.

Vår: Sammanlagt 8 ex under perioden 1.3–22.5.

Sommar: 1 ex Galterö 21.7 (Mats Eriksson). 1 ex Torslandaviken 30.7 (Bo Brinkhoff m fl).

Höst: Ca 40 ex under perioden 2.8–30.11.

Ett normalt uppträdande för pilgrimsfalken under senare år. Som varit fallet under senare år görs ett antal observationer under vår och sommar, men ännu finns inga rapporter om häckning inom rap-

Tabell 4. Fenologi – Rovfåglar

Art/Period	Första observation	Sista observation	Mediandatum	Avvikelse
Bivråk <i>Vår-Höst</i>	9.5 Ålegårdslätt (Ola Wennberg) <i>Nytt fenologirekord (-1)</i>	2.10 Flera lokaler <i>12.10-06 Styrso (Martin Fransson)</i>	14.5–23.9	-5/+9
Röd glada <i>Vår-Höst</i>	10.3 Gamlestaden (Roger Eskilsson) <i>4.2-02 Hökälla (Dag Aurell)</i>	25.9 Brudarebacken (Roger Eskilsson) <i>12.10-06 Brudarebacken (Christer Fält m fl)</i>	18.3–3.9	-8/+22
Havsörn <i>Höst-Vår</i>	26.8 Välen (Magnus Eriksson) <i>Nytt fenologirekord (-22)</i>	10.3 Billdals skärgård (Stefan Andersson) <i>30.5-01 Kråkudden (Björn Dellming)</i>	2.10–5.4	-37/+27
Brun kärrhök <i>Vår-Höst</i>	27.3 Hårssjön (Lars Carlsson) <i>21.3-04 Brudarebacken (Christer Fält)</i>	30.9 Vinga (Håkan Eliasson m fl) <i>12.10-02 Kvillehed, Säve (Morgan Ohlsson)</i>	30.3–5.10	-3/+5
Blå kärrhök <i>Höst-Vår</i>	22.8 Vrångö (Tina Widen) <i>8.8-05 Brudarebacken (Christer Fält m fl)</i>	29.5 Näset (Uno Unger) <i>Nytt fenologirekord (+7)</i>	25.8–19.5	-3/+10
Fjällvråk <i>Höst-Vår</i>	25.9 Välen (Kristoffer Nilsson) <i>13.9-06 Olofstorp (Håkan Thortensson)</i>	22.4 Välen (Stefan Andersson) <i>2.5-04 Kråkudden (Magnus Unger)</i>	24.9–21.4	+1/+1
Fiskgjuse <i>Vår-Höst</i>	9.4 Rörö (Lars-Erik Rahm) <i>23.3-04 Gårda, Göteborg (Ingemar Olsson)</i>	21.9 Kråkudden (Aron Sandling m fl) <i>30.10-02 Haga kile, Askim (Roger Börjesson)</i>	28.3–1.10	+12/-10
Stenfalk <i>Vår</i>	7.4 Kråkudden (Martin Alexandersson) <i>18.3-00 Yttre Tistlarna (Gösta Olofsson)</i>	13.5 Billdals skärgård (Johan Svedholm) <i>26.5-00 Sannegårdshamnen (Björn Dellming)</i>	26.3–19.5	+12/-6
Stenfalk <i>Höst</i>	22.8 Flera lokaler <i>5.8-02 Lökholmen (Gösta Olofsson)</i>	30.10 Rörö (Jon Jörpeland) <i>12.11-05 Rörö (Tore Holsendal)</i>	21.8–28.10	-1/+2
Lärkfalk <i>Vår-Höst</i>	28.4 Hönö (Bengt Karlsson) <i>20.4-05 Änggårdssbergen (Lars-Erik Rahm)</i>	14.10 Slottskogen (Adam E Svanberg m fl) <i>Nytt fenologirekord (+3)</i>	28.4–25.9	0/+19

portområdet. Ett stort antal observationer görs under vintern, men eftersom fåglarna rör sig över relativt stora områden, föreligger risk för dubbelrapportering och därmed stannar det faktiska antalet som ovan. Nämnas kan att en adult hona uppehöll sig vid Gasklockan från årets början till den 26 mars. Under hösten dök en ung hane upp den 26 november på samma lokal, och sågs där till årets slut.

PER BJÖRKMAN

SUMPHÖNS OCH TRANA

Både kornknarr och trana gjorde nya landvinningar under 2007 och återfanns på fler lokaler under häckningstid än tidigare år. Kornknarr hördes också ovanligt tidigt på våren. När det gäller såväl rörhöna som sothöna lider dessvärre sammanställningarna av bristande rapportering.

Vattenrall *Rallus aquaticus*

Häckningstid: Skärgården: Spelande fåglar noterades på Vrångö, Donsö, Styrso, Galterö, Hönö (2 lokaler) och Öckerö. Övriga lokaler: Arten noterades på 13 lokaler med som mest 7 ex sp Svankälän, Hisingen 13.4 (Tommy Järås).

Vinter: Januari-februari: 2–3 ex Torslandaviken (Matserik Eriksson m fl). 1–2 ex Välen (Uno Unger m fl). 1 ex Stora Amundö (Aimon Niklasson m fl). 1 ex Göddered, Hisingen (Tom Ekman). 1

ex Sjöbacka (Uno Unger m fl). 1 ex Otterbäcken, Askimsviken (Uno Unger). 1–2 ex Ganlet, Önnared (Uno Unger m fl). December: 1 ex Sandvik, Torslanda (Per-Erik Hagström). 1–2 ex Otterbäcken, Askimsviken (Ola Wennberg m fl).

Totalt ca 20 lokaler hyste vattenrall under året, och konstaterade häckningar gjordes på tre av dessa lokaler. Tyvärr saknas det fynd från Tistlarna i år, men detta beror troligen på bristande bevakning av lokalen. I övrigt verkar vattenrallen ha ett ganska starkt fäste i skärgården numera. Ser man tillbaka till slutet av 90-talet och början av 2000-talet fanns endast enstaka fynd i skärgården. Kanske beror detta på ökad skädaraktivitet eller också har vattenrallen ökat i dessa områden.

MAGNUS UNGER

Småfläckig sumphöna *Porzana porzana*

Samtliga: 1 ex sp Hökälla 6.7 (Bo Brinkhoff). 1 ex sp Välen 13–15.7 (Peder Kinberg m fl).

Två fynd under juli, antagligen av fåglar som misslyckats med häckningen och var på väg söderut. Under 2000-talet har det gjorts tolv fynd av spelande fåglar på våren och sju fynd av spelande fåglar på sensommaren. Vårfynden infaller normalt under april–maj och sensommarfynden under framförallt juli, medan det däremot finns få fynd under juni.

MAGNUS UNGER

Tabell 5. Fenologi – Sumphöns och trana

Art/Period	Första observation	Sista observation	Mediandatum	Avvikelse
Småfläckig sumphöna Vår-Höst	– 18.4-00 Gunnestorps mosse (Dan Jannesson)	15.7 Välen (Stefan Andersson) 6.9-03 Välen (Stefan Andersson)	3.5–25.7	–/–10
Kornknarr Vår-Höst	4.5 Ragnhildsholmen (Tina Widén) Nytt fenologirekord (–2)	11.8 Brudarebacken (Tina Widén) 28.9-04 Brudarebacken (Pär Lydmark)	10.5–10.9	–6/–30
Trana Vår-Höst	5.3 Tyska kyrkan (Nils Gabrielsson) 1.3-01 Jämbrott (Sonia Lydmark)	9.10 Brudarebacken (Leif Andersson) 30.10-06 Galterö (Lars Hellman)	15.3–16.10	–11/–7

Tabell 6. Fenologi – Strandpipare och pipare

Art/Period	Första observation	Sista observation	Mediandatum	Avvikelse
Mindre strandpipare Vår-Höst	29.3 Välen (Daniel Gustafsson) Nytt fenologirekord (–1)	28.8 Torslandaviken (Pär Lydmark) 16.9-06 Smithska udden (Stefan Svanberg)	6.4–29.8	–8/–2
Större strandpipare Vår-Höst	2.3 Torslandaviken (Per Björkman) 9.2-02 Kråkudden (Uno Unger)	4.10 Krossholmen (Johan Svedholm) 23.10-04 Galterö (Lars Hellman)	3.3–4.10	–1/0
Ljungpipare Vår-Höst	18.2 Rörö (Per Wedholm m fl) 3.2-02 Arendalsudden (Björn Dellming)	8.11 Öxnäs (Bo Brinkhoff) 24.11-03 Torslandaviken (Erik Edvardsson)	14.3–12.10	–24/+27
Kustpipare Vår-Höst	26.4 Kråkudden (Peter Hamrén) 1.4-00 Tistlarna (Gösta Olofsson)	7.11 Kråkudden (Per Björkman) 1.12-01 Galterö (Christer Fält)	2.5–24.10	–6/+14

Kornknarr *Crex crex*

Häckningstid: Kontinuerligt spelande fåglar: 4 ex Ragnhildsholmen, Hisingen 4.5–11.6 (Lars Erik Norbäck m fl). 5 ex Brudarebacken, Göteborg 18.5–25.7 (Uno Unger m fl). 2 ex Lärjeåns dalgång, Bergum 21–22.6 (Kjell Hansson). 1 ex vardera på följande lokaler: Lexby, Björlanda 13.5–7.6 (John Fjortoft Karlsen m fl). Hökälla, Hisingen 15.5–6.7 (Staffan Larsson m fl). Kålsäred, Björlanda 19.5–18.6 (Johan Svedholm m fl). Toftekulla–Skändla, Hisingen 23.5–5.7 (Jan Hellström m fl). Askesby–Öxnäs–Gunneshby 28.5–16.7 (Martin Oomen m fl). Kvilehed, Säve 28.5–8.6 (Martin Oomen m fl). Assmundtorp, Säve 1–6.6 (Bengt Nilsen m fl). **Tillfälligt spelande fåglar:** 1 ex Sisjöns skjutfält 15.5 (Lars Eric Rahm). 1 ex Torrekullamotet, Mölndal 19.5 (Ove Ferling). 1 ex Bönered, Säve 22.5 (Göran Karlsson). 1 ex Arendal, Hisingen 26.5 (Jan Mogol). 1 ex Trädet, Säve 28.5 (Martin Oomen). 1 ex Smedstors ängar, Björketorp 10.6 (Johannes Löfqvist).

Övriga fynd: 1 ad Brudarebacken, Göteborg 11.8 (Tina Widén).

Minst 24 spelande fåglar är rekord för rapportområdet i modern tid. Det tidigare rekordet är från 2000 då ca 20 spelande fåglar noterades, och sedan dess har årssumman varierat mellan fyra och nio ex. Enstaka höstfynd görs varje år, och Brudarebacken brukar då vara en av de säkraste lokalerna.

MAGNUS UNGER

Rörhöna *Gallinula chloropus*

Häckningar: 1 par Lärjeholm, Angered; 2 par Klare mosse, Hisingsparken; 1 par Gunnestorps mosse, Hisingsparken; 1 par Svarte mosse, Biskopsgården; 1 par Backaplan, Hisingen; 1 par Olskrokshotet, Olskroken; 1 par Torslandaviken; 1 par Mölndalsån, Gårda; 1 par Sudda, Hönö; 1 par Renströmsparken; 7 par Slottsskogen; 1 par Mölndalsån, Almedal; 1 par Södra Guldheden;

1 par Torpadammen, Kaverös; 1 par Balltorps våtmark, Mölndal; 1 par Donsö.

Häckningstid: Rapporter föreligger från Hög, Hisingen; Holmdammen, Hisingen; Hökälla; Madbäcksdammen, Björlanda; Svarttjärn, Delsjöområdet; Åby, Mölndal; Pilegårdsdammen, Askim; Välen; Hills golfbana, Mölndal samt Styrsö.

23 säkra häckningar är ett bra resultat, ungefär i nivå med de senaste åren. Fynd under häckningstid från ytterligare tio lokaler samt avsaknad av rapporter från flera äldre lokaler gör att den verkliga siffran troligen är betydligt högre. En sammanställning av säkra häckningar 2004–2006 gav totalt 40 par, vilket visar hur missvisande det kan vara att sammanställa häckningar ett år i taget för denna art.

MAGNUS UNGER

Sothöna *Fulica atra*

Häckningar: 1 par Rörö (Ola Wennberg m fl). 1 par Svanällan (Johan Svedholm m fl). 5 par Hökälla (John Thulin m fl). 2 par Torslandaviken (Bo Brinkhoff m fl). 1 par Svarttjärn, Delsjöområdet (Fredrik Andersson). 1 par Härlanda tjärn (Peter Strandvik). 1 par Balltorps våtmark, Mölndal (Lars Eric Rahm m fl).

Häckningstid: Rapporter föreligger från Holmdammen, Hisingen; Välkommen, Björlanda; Svarte mosse, Biskopsgården; Välen samt Sagsjön, Kållered.

Tolv häckningar är det sämsta resultatet sedan 2001 (tio häckningar), och jämfört med förra årets rekord på 29 par verkar sothönan gått tillbaka rejält. Så är dock troligen inte fallet utan det beror säkerligen på rapporteringsfrekvensen. Exempelvis rapporteras få häckningar från Torslandaviken (i år två par där det

förra året fanns 24 par). Ett upprop således: *Räkna ruvande sothönor i Torslandaviken och i dammar på golfbanor – och rapportera dem!* Glädjande bland årets fynd är två nya häcklokaler; Rörö och Balltorps våtmark. Dessutom kul med fynd under häckningstid från Sagsjön igen där arten inte är rapporterad sedan år 2000.

MAGNUS UNGER

Trana *Grus grus*

Häckningar: 1 par Djupedal, Hisingen (John Thulin).

Häckningstid: Flest observationer gjordes i Björketorp där tranor rapporterades från Klippans naturreservat, Grandalsbäcken, Hultet, Smedstorp, Habäck och Villingsgårde. Dessutom gjordes fynd vid Lundatjämarna, Lilla Issjön och Hålsås i Landvetter, Härssjön i Mölndal samt Vättlefjäll i Bergum.

Glädjande nog fick vi återigen en häckning av trana, troligen av samma par som häckade 2005 på norra Hisingen. Paret sågs i mitten av juni med två ungar, och blir den andra konstaterade häckningen i området. Fynden under häckningstid på lämpliga lokaler ökar varje år, framförallt i de inre delarna av rapportområdet, och det är antagligen bara en tidsfråga innan fler häckningar säkerställs i dessa områden.

MAGNUS UNGER

VADARE

Godbiten bland vadarna 2007 var områdets andra fynd av svartbent strandpipare. Dessutom noterades flera myrsnäppor, båda simsnäpporna och en handfull fenologirekord. Antalet dubbelbeckasiner blev dock långt under det normala.

Strandskata *Haematopus ostralegus*

Vinter: I området Bolleskären–Kråkudden noterades upp till 5 ex under januari (Per Björkman m fl) samt upp till 6 ex under december (Nils-Erik Ewers m fl).

Bolleskären är som vanligt en säker övervintringslokal för arten, dock brukar det till skillnad från i år nästan alltid göras observationer på någon eller några andra lokaler i ytterskärgården.

JOHAN SVEDHOLM

Mindre strandpipare *Charadrius dubius*

Tidiga fynd: 1 ex Välen 29.3 (Daniel Gustafsson).

Häckningar: 1 par Marieholm (Roger Eskilsson).

Bild: MAGNUS RAHM

Andra fyndet av svartbent strandpipare *Charadrius alexandrinus* i Göteborgstrakten gjordes i Torslandaviken den 24 april.

Troliga häckningar: 2 par Torslandaviken; 1 par Gunnilsetippen, Angered; 1 par Balltorps våtmark; 1 par Hökälla; 1 par Sävenäs; 1 par Sisjöns industriområde.

Häckningstid: Observationer gjordes vid följande lokaler: Hills golfbana, Mölndal; Partille centrum; Välen; Stora Amundö; Björlanda strand; Smedjeholm, Hisingen; Skändla, Hisingen samt Madbäcksdammen, Björlanda.

Endast en säker häckning är det sämsta resultatet sedan 2001. Beståndet har dock antagligen inte minskat, då flertalet av de troliga häckningarna och fynden under häckningstid säkerligen utgör verkliga häckningar. Gissningsvis ligger beståndet, liksom de senaste åren, runt 15 häckande par.

JOHAN SVEDHOLM

Svartbent strandpipare *Charadrius alexandrinus*

Samtliga: 1 ad hane Torslandaviken 24.4 (Niklas Aronsson m fl).

Rapportområdets andra fynd, det första gällde två individer som observerades på samma lokal och nästan samma datum (25 april) 1961. Fågeln var färgmärkt, och det rörde sig troligen om en individ som ringmärktes som unge i Foteviken 2005. Sannolikt sågs samma fågel även senare under våren i Halland. Se även notisen på sidan 5.

JOHAN SVEDHOLM

Ljungpipare *Pluvialis apricaria*

Vinter: 1 ex Rörö 18.2 (Kjell Johansson m fl).

Tredje vinterfyndet under 2000-talet. Eftersom fågeln kom insträckande från havet kan man – precis som 2006 – betrakta detta som en tidigt anländande vårsträckare och inte en övervintrande fågel.

JOHAN SVEDHOLM

Tabell 7. Fenologi – Småvadare och brushane

Art/Period	Första observation	Sista observation	Mediandatum	Avvikelse
Kustsnäppa <i>Vår-Höst</i>	10.3 Kråkudden (Markus Lagerqvist) <i>8.3-00 Öckerö (Uno Unger)</i>	6.12 Bolleskären, Hönö (Roger Eskilsson) <i>Nytt fenologirekord (+13)</i>	14.3–17.10	–4/+50
Sandlöpare <i>Vår</i>	12.5 Tistlarna (Stig Karlsson m fl) <i>Tangerat fenologirekord</i>	6.6 Tistlarna (Bengt-Åke Svensson) <i>Tangerat fenologirekord</i>	12.5–6.6	0/0
Sandlöpare <i>Höst</i>	26.7 Torslandav. (Fredrik Andersson) <i>19.7-04 Bolleskären, Hönö (Magnus Unger)</i>	24.9 Lindholmen (Pelle Gustavsson) <i>3.10-03 Kråkudden (Per Björkman)</i>	26.7–25.9	0/–2
Småsnäppa <i>Vår</i>	13.5 Galterö (Jörgen Persson) <i>Nytt fenologirekord (–2)</i>	30.5 Torslandaviken (Johan Svedholm) <i>6.6-01 Hökålla (Stefan Svanberg)</i>	22.5–30.5	–9/0
Småsnäppa <i>Höst</i>	19.7 Torslandaviken (Roger Eskilsson) <i>15.7-04 Kråkudden (Magnus Unger)</i>	8.10 Galterö (Lars Hellman) <i>Nytt fenologirekord (+2)</i>	20.7–22.9	–1/+16
Mosnäppa <i>Vår-Höst</i>	6.5 Flera lokaler <i>3.5-03 Stora Amundö (Stefan Andersson)</i>	1.9 Torslandaviken (Per Lundgren) <i>4.9-05 Välen (Stefan Andersson)</i>	6.5–29.8	–1/+3
Spovsnäppa <i>Höst</i>	9.7 Torslandaviken (Johan Svedholm) <i>Nytt fenologirekord (–1)</i>	24.9 Torslandaviken (Johannes Löfqvist) <i>25.9-01 Galterö (Magnus Unger)</i>	14.7–11.9	–5/+13
Skärnsnäppa <i>Höst-Vår</i>	23.9 Hönö huvud (Håkan Thorstensson) <i>Nytt fenologirekord (–5)</i>	18.5 Tistlarna (Stefan Svanberg m fl) <i>20.5-03 Kråkudden (Mikael Molin)</i>	9.10–16.5	–16/+2
Kärnsnäppa <i>Vår-Höst</i>	3.3 Öckerö (Bengt Karlsson) <i>Nytt fenologirekord (–3)</i>	8.11 Kråkudden (Mattias Pozsgai) <i>12.11-05 Kråkudden (Uno Unger m fl)</i>	14.3–28.10	–11/+11
Brushane <i>Vår-Höst</i>	24.4 Torslandaviken (Carl Jyker m fl) <i>16.4-01 Galterö (Bo Engellbrektsen)</i>	24.9 Torslandaviken (Johannes Löfqvist) <i>3.10-05 Hökålla (John Thulin)</i>	27.4–28.9	–4/–4

Kustpipare *Pluvialis squatarola*

Vinter: 1 ex Bolleskären, Hönö 4.12 (Bo Brinkhoff). 1 ex Galterö 30.12 (Lars Hellman).

Vår: Under perioden 26.4–11.6 noterades sammanlagt 10 fynd av 27–28 ex på lokalerna Rörö, Kråkudden, Torslandaviken, Galterö, Tistlarna och Haga kile, Askim.

Höst: Under perioden 11.7–7.11 rapporterades ca 270 exemplar, se diagram för månadsfördelning. Inga anmärkningsvärda dags-sommar rapporterades under höststräcket.

Första vinterfynden sedan 2001, i övrigt ett typiskt uppträdande med relativt få vårfynd och ett mer rikligt uppträdande under höststräcket.

JOHAN SVEDHOLM

Tofsvipa *Vanellus vanellus*

Januari: En stor tofsvipeflock höll till i Tuve och Säve på Hisingen under perioden 1–19.1 (Bo Brinkhoff m fl). Flocken varierade i storlek och delade ibland upp sig i mindre flockar men den högsta noteringen blev 108 ex Toftekulla, Hisingen 8.1 (Uno Unger). Fågarna, som hållit till i området ända sedan november 2006, övergav oss antagligen i samband med en period med minusgrader och snö i slutet av månaden. Den enda rapporten efter denna köldknäpp är 1 ex S:t Jörgens golfbana, Hisingen 27.1 (Johan Svedholm).

En vinteransamling tofsvipor av denna kaliber är någonting helt nytt för vårt rapportområde och liknar snarare de förhållanden som råder i Skåne och södra Halland, där stora mängder tofsvipor övervintrar regelbundet. Att detta troligtvis hänger

samman med mildväder och barmark illustreras av det faktum att flocken försvann efter en kallare, snörik period.

JOHAN SVEDHOLM

Kustsnäppa *Calidris canutus*

Vår: Sammanlagt ca 10 ex fördelat på lokalerna Kråkudden, Galterö och Torslandaviken under perioden 10.3–13.5.

Höst: Höga antal: 73 ad str S Kråkudden, Hönö 28.7 (Mikael Molin m fl). 55 ex str S Kråkudden, Hönö 18.8 (Johannes Löfqvist m fl). 41 ex str S Kråkudden, Hönö 25.8 (Per Björkman m fl). 182 1K str S Kråkudden, Hönö 2.9 (Mikael Molin m fl). 73 ex str S Kråkudden, Hönö 5.9 (Per Björkman m fl). 58 ex Galterö 16.9 (Roger Eskilsson).

Ett utfall helt enligt mönstret med enstaka vårfynd och relativt bra höststräck. Antalet bra sträckdagar under hösten var lite över det normala, och den fina noteringen på 182 ex den 2 september är den näst högsta sträckssiffran på 2000-talet – bara marginellt lägre än toppnoteringen på 200 ex från 2003. Ansamlingen av 58 ex på Galterö är den största som rapporterats sedan 2002.

PÄR LYDMARK

Sandlöpare *Calidris alba*

Vår: 1 ad Tistlarna 12.5 (Stig Karlsson m fl). 2 ex Torslandaviken 14–20.5 (Magnus Lundström m fl). 2 ex Tistlarna 6.6 (Bengt-Åke Svensson).

Bilder: STEFAN SVANBERG, HANS FALKLIND

Två dagar senare än genomsnittet, men två dagar tidigare än rekordet. Vårens sista skärnsnäppa *Calidris maritima* fångades på bild på Tistlarna den 18 maj. Den tilltufsade spovsnäppan *Calidris ferruginea* till höger tränade löpsteget på Galterö den 17 juli, åtta dagar efter att ett nytt fenologirekord noterats för arten.

Höst: Höga antal: 6 ex str S Kråkudden, Hönö 4.8 (Peter Hamrén). 5 ex str S Kråkudden, Hönö 25.8 (Andreas Karlsson m fl). 5 ex str S Kråkudden, Hönö 2.9 (Mikael Molin m fl). 4 ex Torslandaviken 10–12.9 (Magnus Larsson m fl).

Vårfynd av sandlöpare är sällsynt och görs inte varje år. I och med årets noteringar har fynd gjorts tre av åtta vårar på 2000-talet (tidigare 2002 och 2006), och årets tre fynd av fem exemplar är den högsta noteringen hittills. Höststräcket blev efter förra årets bottennotering åter i normal omfattning och sammanlagt räknades ca 45 ex in, varav drygt hälften under augusti.

PÅR LYDMARK

Småsnäppa *Calidris minuta*

Vår: 1 ad Galterö 13.5 (Jörgen Persson). 1 ex Torslandaviken 20–22.5 och 26–30.5 (Stefan Svanberg m fl).

Höst: Sammanlagt 10 ex i Torslandaviken under juli–oktober, som mest 3 ex 10.9 (Christer Welander). Sammanlagt 6 ex på Galterö under juli–oktober, som mest 2 ex 22.7 (Peter Hvass m fl). 1 1K Stora Amundö 5.9 (Stefan Svanberg). 2 1K Lökholmen 7.9 (Lars Davidsson). 1 1K Rörö 12.9 (Christer Fält). 1 1K Stora Amundö 15.9 (Stefan Svanberg). 1 ex Vinga 29.9 (Göran Darefelt m fl).

En årssumma på ca 25 ex är ungefär i nivå med 2004 och 2000 då omkring 30 ex noterades (2000 utgjorde dock en vårflock på 24 ex en betydande del av årsskörden). Således ett bra småsnäppeår om man jämför med övriga år under 2000-talet, men lågt om man går tillbaka och jämför med de tresiffriga antal som noterades i slutet av 90-talet. Vårfynd är relativt ovanliga och görs numera knappt vartannat år, oftast i skiftet maj/juni. Fyndet den 13 maj är det tidigaste på 2000-talet (se *Tabell 7*).

PÅR LYDMARK

Mosnäppa *Calidris temminckii*

Vår: Höga antal: Tvåsiffriga antal noterades dagligen i Torslandaviken 15–23.5, som mest 21 ex 16.5 (Bo Brinkhoff m fl).

Höst: Höga antal: Små flockar uppehöll sig i Torslandaviken omkring månadsskiftet juli/augusti, som mest 6 ex 28.7 och 31.7 (Göran Gustafson, Björn Stenmark m fl).

Över 90 procent av årets fynd gjordes i Torslandaviken. Antalet varierade dagligen och det är snudd på omöjligt att avgöra omsättningen från dag till dag. Lågt räknat hamnar vi dock på ca 50 ex under våren och 10–15 ex under hösten, vilket är lite under förra årets nivå men på längre sikt helt normalt.

PÅR LYDMARK

Spovsnäppa *Calidris ferruginea*

Höst: Sammanlagt ca 60 ex under höststräcket, som mest 13 ex på Galterö 11.7 (Bo Brinkhoff m fl). Samtliga fynd gjordes i Torslandaviken eller skärgården förutom 2 ad vid Stora Amundö 20.7 (Anders Kjellsson).

Antalet höstfynd var svårsummerat på grund av stor omsättning av fåglar i Torslandaviken och på Galterö, men en grov uppskattning ger cirka 60 ex vilket är en av de bättre årssummorna på 2000-talet. Avsaknaden av vårfynd och den kustnära fyndfördelningen stämmer bra med den normala fyndbilden.

PÅR LYDMARK

Skärnsnäppa *Calidris maritima*

Höga antal: Bolleskären, Hönö: Flockar av varierande storlek rapporterades kontinuerligt under januari–april och oktober–december. Högsta antalet under vårsången blev 70 ex 30.3 och

Tabell 8. Fenologi – Beckasiner och spovar

Art/Period	Första observation	Sista observation	Mediandatum	Avvikelse
Dvärgbeckasin <i>Höst-Vår</i>	15.9 Balltorps våtmark (Lars Eric Rahm) <i>Nytt fenologirekord (-1)</i>	5.3 Stora Amundö (Uno Unger) <i>5.5-03 Torslandaviken (Stefan Svanberg)</i>	18.9–15.4	-3/-42
Dubbelbeckasin <i>Vår</i>	– <i>1.5-06 Brudarebacken (Christer Fält)</i>	– <i>22.5-03 Ragnhildsholmen (Ola Sandberg)</i>	5.5–10.5	-/-
Dubbelbeckasin <i>Höst</i>	1.10 Välen (Uno Unger) <i>16.8-02 Brudarebacken (Magnus Unger)</i>	1.10 Välen (Uno Unger) <i>2.10-05 Brudarebacken (Leif Andersson)</i>	27.8–24.9	0/+7
Myrspov <i>Vår-Höst</i>	11.4 Askimsviken (Elvor Ohlin) <i>8.3-03 Rörö (David Lundgren)</i>	30.9 Galterö (Tina Widén) <i>20.10-00 Galterö (Lars Hellman)</i>	11.4–9.10	0/-10
Småspov <i>Vår-Höst</i>	12.4 Rörö (Per Arne Lindgren) <i>Nytt fenologirekord (-6)</i>	26.8 Kråkudden (Carl Tholin) <i>21.9-05 Rörö (Per Björkman)</i>	24.4–27.8	-13/-2
Storspov <i>Vår-Höst</i>	8.3 Fotö (Tina Widén) <i>25.2-00 Galterö (Lars Hellman)</i>	29.10 Öckerö (Martin Alexandersson) <i>28.12-06 Kråkudden (Lars Carlbrand)</i>	16.3–29.10	-8/0

7.4 (Jon Håkansson, Martin Alexandersson m fl) och under höstsäsongen 85 ex 31.10 (Roger Eskilsson m fl). Övriga lokaler: 80 ex Stora Pölsan, Rörö 5.1 (Christer Fält m fl). 80 ex Tistlarna 8.4 (Gösta Olofsson). 63 ex Tistlarna 16.12 (Gösta Olofsson).

Innanför skärgården: 1 ex Askims fjord 3.1 (Michael Egerzon m fl). 7 ex Askims fjord 19.1 (Ronald Jonsson m fl). 3 ex Askims fjord 30.1 (Jan Ohlin m fl).

September: 1 ex Hönö huvud 23.9 (Håkan Thorstensson).

Som vanligt rapporterades stora skärsnäppflockar på Bolleskären hela vintern, men i övrigt var rapporteringen sparsam från skärgården (vilket naturligtvis mest beror på att Bolleskären råkar ligga mitt i blickfånget utanför Kråkudden). Som vanligt gjordes också enstaka fynd inomskärs i Askimsfjorden, där arten nu varit snudd på årlig hela 2000-talet. Septemberfynd görs ungefär vartannat år.

PÄR LYDMARK

Kärrensnaäppa *Calidris alpina*

Vår: Sammanlagt ca 45 ex under perioden mars–juni, flertalet vid lokalerna Torslandaviken, Välen, Galterö och Kråkudden.

Höst: Höga antal: 47 ex str S Kråkudden, Hönö 8.7 (Mattias Pozsgai m fl) och ca 50 ex str S samma lokal 25.8 (Andreas Karlsson). 72 ex Galterö 16.9 (Roger Eskilsson).

För andra året i rad lite mager utdelning under våren, men det kan mycket väl mest handla om tillfälligheter. Höststräcket flöt på enligt gällande mönster med gott om obsar i juli–september följt av enstaka fynd i oktober och början av november.

PÄR LYDMARK

Myrsnäppa *Limicola falcinellus*

Vår: 1 ex Torslandaviken 19.5 (Karin Sjöstrand).

Höst: 1 1K Torslandaviken 14–20.8 (Bo Brinkhoff m fl).

Tredje året i rad med fynd av denna Rolls Royce bland de regelbundet uppträdande småvadarna i landet, vilket är mycket glädjande. Förra året gjordes endast höstfynd, men i år liksom för två år sedan handlade det alltså både om vår- och höstfynd. Både lokal och datum passar väl in i tidigare mönster. Innan den här fina treårssviten får man gå tillbaka ända till 2000 för att hitta fynd av arten i rapportområdet.

PÄR LYDMARK

Dvärgbeckasin *Lymnocyrtus minimus*

Vinter: Januari–februari: 3 ex Välen 17.1 (Uno Unger). 1 ex Rörö 22.1 (Uno Unger). 1 ex Stora Amundö 16.2 (Uno Unger). 2 ex Prästabäcken, Fässberg 21.2 (Lars Eric Rahm) och 1 ex samma lokal 23–27.2 (Birger Kaiser m fl). 1 ex Askimsbadet 23.2 (Uno Unger). December: 1 ex Stora Amundö 22.12 (Uno Unger). 1 ex Galterö 30.12 (Lars Hellman). 6 ex Hökälla 30.12 (Martin Oomen).

Vår: 1 ex Stora Amundö 5.3 (Uno Unger). **Höst:** Sammanlagt ca 30–40 ex under perioden 15.9–16.11.

Höga antal: 12 ex Hökälla 8.10 (Martin Oomen).

Vinterfynd i en numera normal omfattning. Endast ett vårfynd är emellertid klart under genomsnittet, och fyndet utgörs sannolikt av en övervintrande individ. Vårfynden brukar variera och ligger normalt på 5–10 fynd. Antalet höstfynd är dock normalt och med det lustiga sammanträffandet att, liksom år 2005, ett högsta antal om 12 ex sågs i Hökälla.

ANDERS KRONHAMN

Enkelbeckasin *Gallinago gallinago*

Januari: 1 ex Fässberg, Mölndal 2.1 (Lars Eric Rahm). 1 ex Stora Amundö 3–19.1 (Michael Egerzon m fl). 1 ex Hökälla 7–16.1 (Bo Brinkhoff m fl). I Välen noterades som mest 6 ex 17.1 (Uno Unger)

Tabell 9. Fenologi – Storsnäppor och roskarl

Art/Period	Första observation	Sista observation	Mediandatum	Avvikelse
Svartsåppa <i>Vår-Höst</i>	26.4 Torslandaviken (Hans Börjesson) <i>23.4-05 Torslandaviken (Anders Johansson)</i>	16.9 Galterö (Roger Eskilsson) <i>15.10-05 Stora Amundö (Uno Unger)</i>	26.4–23.9	–1/–8
Rödbena <i>Vår-Höst</i>	24.2 Hönö (Torgny Nordin) <i>Nytt fenologirekord (–23)</i>	21.9 Kråkudden (Aron Sandling) <i>24.11-01 Galterö (Magnus Unger)</i>	26.3–25.9	–30/–4
Gluttsnäppa <i>Vår-Höst</i>	15.4 Flera lokaler <i>Nytt fenologirekord (–2)</i>	19.10 Bredviken, Hönö (Håkan Aronsson) <i>9.12-01 Styrö (Martin Fransson)</i>	20.4–29.10	–5/–10
Skogssnäppa <i>Vår-Höst</i>	20.3 Rådasjön (Johannes Löfqvist) <i>Nytt fenologirekord (–4)</i>	8.10 Hökälla (Johan Svedholm) <i>15.10-02 Torslandaviken (Carl Jyker)</i>	28.3–6.9	–8/+32
Grönbenä <i>Vår-Höst</i>	24.4 Stora Amundö (Patrik Axelsson) <i>22.4-04 Välen (Thomas Pettersson)</i>	12.9 Stora Amundö (Per Norberg) <i>27.9-06 Välen (Uno Unger)</i>	26.4–6.9	–3/+6
Drillsnäppa <i>Vår-Höst</i>	24.4 Välen (Elon Wismén) <i>16.4-01 Hökälla (Ingvor Svensson)</i>	17.9 Nordre älvs fjord (Johan Svedholm) <i>2.10-06 Rörö (Birger Kaiser)</i>	22.4–19.9	+2/–3
Roskarl <i>Vår-Höst</i>	3.5 Tistlarna (Tommy Järås) <i>23.4-03 Stora Amundö (Pär Lydmark)</i>	3.11 Galterö (Lars Hellman) <i>10.11-01 Kråkudden (Magnus Unger)</i>	3.5–28.10	0/+6

och flera fynd gjordes av 1–3 individer från 11–27.1. 1 ex Galterö 19.1 (Lars Hellman). 2 ex Prästabäcken, Fässberg 20.1 (Lars Eric Rahm). 1 ex Skintebo hamn, Askim 20.1 (Mikael Forsman).

December: 1 ex Prästabäcken, Fässberg 15.12 (Magnus Lundström). 3 ex Välen 21–22.12 (Birger Kaiser m fl). 1 ex Välen 26.12 (Birger Kaiser). 2 ex Stora Amundö 27.12 (Birger Kaiser) och 1 ex samma lokal 30.12 (Bo Brinkhoff m fl).

Vi börjar nu vänja oss vid att ett flertal enkelbeckasiner övervintrar årligen. I år sågs ca 11 ex i januari och 6 ex i december. Tidigare år har flest individer setts i Fässberg, men i år stod Välen för majoriteten. Kanske börjar beckasinerna bli trötta på att allt fler årskryssarsugna skådare styr kosan mot Fässberg i januari och väljer istället det för skådare mer svårforcerade Välenområdet för att få furagera ostört?

ANDERS KRONHAMN

Dubbelbeckasin *Gallinago media*

Samtliga: 1 ex Välen 1.10 (Uno Unger).

Med endast ett fynd är 2007 års skörd den sämsta någonsin på 2000-talet. Normalt görs några enstaka vårfynd och omkring fem höstfynd varje år. Att fynd görs i oktober är ovanligt, senast var 2005 då en fågel stöttes på Brudarebacken den 2 oktober.

ANDERS KRONHAMN

Morkulla *Scolopax rusticola*

Vinter: Januari–februari: 1 ex Donsö 22.1–26.2 (Gösta Olofsson m fl). 1 ex Ersdalen, Hönö 22.1–26.2 (Uno Unger m fl). 1–2 ex Torslanda 24.1 (Anna Kristiansson). 1 ex Slottsskogen 24.1 (Johan Svedholm). 1 ex Ragnhildsholmen 25.1–11.2 (Elvor Ohlin m fl). 1 ex Volvo Torslanda 25.1–21.2 (Stefan Johansson m fl). 1 ex Galterö 28.1 (Lars Hellman). 1 ex Fridhemsviken, Rådasjön 28.1 (Johannes Löfqvist). 1 ex Amhult, Torslanda 28.1 (Niklas Arons-

son). 1 ex Arödsberget 2–19.2 (Hans Utterberg). 1 ex Brännö 28.2 (Lars Hellman). **December:** 1 ex Brännö 6.12 (Lars Hellman). 1 ex Masthugget 16.12 (Johan Svedholm). 1 ex Torslandaviken 31.12 (Magnus Persson).

Åter ett bra år för övervintrande morkullor. Sammanlagt ca 15 fynd är över det normala och får sannolikt tillskrivas den inte särskilt kalla vintern 2006–2007. Även december 2007 var relativt mild.

ANDERS KRONHAMN

Småspov *Numenius phaeopus*

Höga antal: 43 ex str SO Kungsladugård 3.5 (Kristoffer Nilsson). 93 ex str Torslandaviken 13.5 (Niklas Aronsson m fl)

93 ex är en bra sträckssiffra för småspov vars vårsträck nästan går helt obemärkt förbi vissa år, dels beroende på väderleken och dels på hur heltäckande bevakningen är på sträcklokalerna.

ANDERS KRONHAMN

Storspov *Numenius arquata*

Vinter: 1 ex Hyppeln 13.1 (Christer Fält).

Andra vinterfyndet sedan 2000 – kanske till och med samma individ som på Kråkudden i december 2006? Arten övervintrar årligen i Halland, men vinterfynd norr om Varbergstrakten är ovanliga.

ANDERS KRONHAMN

Rödbena *Tringa totanus*

Häckningar: 1 par vardera Stora och Lilla Hästholmen, Björlanda (Johan Svedholm). 3 par Galterö (Lars Hellman). 1 par Stora Stårholmen, Galterö (Lars Hellman). 2 par Buskär, Gbg:s södra skär-

Bilder: KERSTIN MARTINSSON, MAGNUS RAHM

Ett av årets två fynd av smalnebbad simsnäppa *Phalaropus lobatus*, här tillsammans med större strandpipare *Charadrius hiaticula* i Mudderdammen den 30 juli (notera den kraftiga storleksskillnaden). Till höger en ung roskarl *Arenaria interpres* på Kråkudden den 2 september.

gård (Gösta Olofsson). 1–2 par Välen (Uno Unger m fl). 1–2 par Stora Amundö (Uno Unger m fl).

Häckningstid: Under våren och försommaren observerades rödbenor vid lokalerna Rammen, Rörö; Kråkudden; Prästgårdskilen, Björlanda (7 ex); Lagmansholmen; Öxnäs, Säve; Hökällä; Torslandaviken (2 par); Brännö; Donsö; Lilla Sägsholmen, Näset; Trinda skäret, Askimsviken; Långa skär, Askimsviken; Askimsbadet; Järnbrottsmotet; Lunnagården, Mölndal; Rådasjön; Värsholmen, Billdals skärgård; Haga kile, Askim.

Vinter: 1 ex Hönö 24.2 (Torgny Nordin).

Som vanligt få konstaterade säkra häckningar. Antalet fynd på lämpliga lokaler under häckningstid är dock många i likhet med tidigare år. För tredje året i rad gjordes vinterfynd i området, något som normalt inte sker årligen. Med allt mildare vintrar kommer vi emellertid med stor sannolikhet att få se fler vinterfynd framöver.

ANDERS KRONHAMN

Skogssnäppa *Tringa ochropus*

Sent fynd: 1 ex Hökällä 8.10 (Johan Svedholm).

Oktoberfynd av skogssnäppa är sällsynta och arten försvinner normalt från våra breddgrader i början av september. Detta är det första oktoberfyndet i Göteborgsområdet sedan 2002 då hela tre fynd av fyra fåglar gjordes.

ANDERS KRONHAMN

Roskarl *Arenaria interpres*

Vår: Sammanlagt 13 ex under perioden 3–26.5 observerade vid: Hönö, Galterö, Askimsviken, Vrångö och Tistlarna.

Höst: Sammanlagt ca 92 ex under juli–september observerade på

Rörö, Hönö, Nordre Älvs fjord, Hyppeln, Vinga, Galterö och Lökholmen.

Höga antal: 15 ex str S Kråkudden, Hönö 2.9 (Mats Axbrink m fl).

Antalet vårfynd ligger något under det normala medan höstfynden ligger över det normala. Roskarlen, liksom många andra vadararter, uppvisar relativt stora variationer mellan olika år beroende på vilka väderleksförhållanden som råder under sträckperioden. Hösten bjöd på många dagar med enstaka sträckande individer, vilket resulterat i en summa över genomsnittet.

ANDERS KRONHAMN

Smalnebbad simsnäppa *Phalaropus lobatus*

Samtliga: 1 ad hona Torslandaviken 25.5 (Martin Fransson m fl) och 1 ad samma lokal 29–31.7 (Per-Erik Hagström m fl).

Två fynd är en god utdelning då arten knappt är årlig i Göteborgsområdet. Förra året gjordes till exempel inga fynd alls. Majfyndet är det första vårfyndet sedan 1998 då en fågel sågs den 20 maj i Torslandaviken. Båda årets fåglar höll till i Mudderdammen.

ANDERS KRONHAMN

Brednäbbad simsnäppa *Phalaropus fulicarius*

Samtliga: 1 ex str S Kråkudden, Hönö 22.9 (Måns Grundsten m fl).

En något mager utdelning, normalt ses omkring tre individer per år i rapportområdet. Under 2000-talet har fynd av arten helt uteblivit endast 2003.

ANDERS KRONHAMN

LABBAR

En utebliven fjällabbsinvasion, ett extremt midvinterfynd av kustlabb och ett tangerat fenologirekord var det som stack ut labbmässigt under 2007.

Bredstjärtad labb *Stercorarius pomarinus*

Samtliga: Kråkudden, Hönö: 1 ad str S 6.5 (Per Björkman m fl). 1 ad str S 7.5 (Stefan Svanberg m fl). 1 1K str S 1.10 (Roger Eskilsson m fl). 1 3K str S 17.10 (Tina Widén). 1 3K+ samt 1 1K str S 29.10 (Martin Alexandersson m fl). 1 ad, 1 subad samt 2 1K str S 1.11 (Lars Eric Rahm m fl). 1 1K str S 7.12 (Calle Hagman m fl). 1 3K+ str S 8.12 (Hans Waern). **Övriga lokaler:** 1 ad str NO Tistlarna 12.5 (Kent Kristenson m fl). 1 ad str S Vinga 14.10 (Tore Holsendahl m fl).

Sammanlagt 14 ex är något fler än under ett genomsnittligt år. Bortser man från invasionsåren 1999 och 2005 då hela 71 respektive 76 ex observerades, har det i snitt setts nio bredstjärtade labbar per år sedan 1990. Fynd under vårsträcket har ökat dramatiskt under 2000-talet och är numera årligt förekommande. Hittills har det gjorts 15 vårfynd under nuvarande årtionde, vilket kan jämföras med endast ett fynd under motsvarande period på hela 1990-talet. Denna ökning beror förmodligen på bättre bevakning i skärgården under våarna.

STEFAN SVANBERG

Kustlabb *Stercorarius parasiticus*

Vinter: 1 2K Stora Rödsjär 13.1 (Gösta Olofsson).

Häckningstid: Inga konstaterade häckningar, men som vanligt följigger flera observationer under häckningstid bl a från Norrde älvs fjord, Röro, Kråkudden och In-Vinga.

Sent fynd: 1 1K str S Vinga 1.11 (Björn Johansson m fl).

Januarifyndet är exceptionellt och det första någonsin för nämnda månad. Möjligen kan det utgöras av

samma individ som sågs på Kråkudden den 31 december 2006. Novemberfynd hör inte heller till vanligheterna. Från mitten av oktober görs normalt få observationer av arten.

STEFAN SVANBERG

Fjälllabb *Stercorarius longicaudus*

Samtliga: 3 1K str S Kråkudden, Hönö 3.9 (Björn Dellming). 1 1K str N Kråkudden, Hönö och Röro 16.9 (Stefan Svanberg, Magnus Unger m fl). 1 1K str S Röro och Kråkudden, Hönö 22.9 (Uno Unger, Mikael Molin m fl).

En normal fyndbild både sett till antal och tidpunkt, även fast det ofta också görs observationer i slutet av augusti. Göteborgsområdet verkar ha gått miste om en fjällabbsinvasion i september månad, då det rapporterades höga antal från bland annat Vänersborgsviken med 59 sträckande ungfåglar den 3–4 september. Värt att nämna i sammanhanget är dock att det den 2 september observerades 14 obestämda kust-/fjällabbar på Kråkudden, där flertalet förmodligen var av den senare arten.

STEFAN SVANBERG

Storlabb *Stercorarius skua*

Vår: 1 ad rast Röro 21.3 (Marinko Karabatic). 1 ex str S Kråkudden, Hönö 19.4 (Roger Eskilsson). 1 ex str S Kråkudden, Hönö 24.5 (Jon Håkansson).

Höga antal: 5 ex str S Vinga 21.9 (Michael Egerzon m fl).

Udda fynd: 1 ex Askimsviken och Stora Amundö 14.1 (Birger Kaiser, Mikael Forsman).

Totalantalet 44 ex får väl räknas som normalt, men fynden är ovanligt väl utspridda över årets månader (se *Tabell 11* för månadsfördelning). Observationerna från mars och april förtjänar att uppmärksammas. Om man bortser från enstaka januarifynd som förmodligen utgörs av kvardröjande fåglar, brukar

Tabell 10. Fenologi – Labbar

Art/Period	Första observation	Sista observation	Mediandatum	Avvikelse
Bredstjärtad labb				
Vår	6.5 Kråkudden (Per Björkman m fl) 30.4-02 Kråkudden (Björn Albinsson)	12.5 Tistlarna (Kent Kristenson m fl) 4.6-06 Kråkudden (Johannes Löfqvist)	5.5–9.5	+1/+3
Bredstjärtad labb				
Höst	1.10 Kråkudden (Roger Eskilsson) 20.8-03 Kråkudden (Christer Fält)	8.12 Kråkudden (Hans Waern) Tangerat fenologirekord	24.9–7.11	+7/+31
Kustlabb				
Vår-Höst	14.4 Kråkudden (Mikael Andersson) 14.3-04 Kråkudden (Stefan Svanberg)	1.11 Vinga (Musse Björklund m fl) 5.11-04 Kråkudden (Roger Eskilsson)	6.4–30.10	+8/+2
Fjälllabb				
Vår	– 18.5-04 Kråkudden (Manus Unger m fl)	– 3.6-06 Kråkudden (Roger Eskilsson m fl)	22.5–22.5	–/–
Fjälllabb				
Höst	3.9 Kråkudden (Björn Dellming) 15.8-04 Flera lokaler	22.9 Flera lokaler 13.11-05 Kråkudden (Stefan Svanberg m fl)	27.8–22.9	+7/–1

Tabell 11. Månadsfördelning av antalet storlabbar, dvärgmåsar och tretåiga måsar i Göteborgs rapportområde 2007

Art	Jan	Feb	Mar	Apr	Maj	Jun	Jul	Aug	Sep	Okt	Nov	Dec
Storlabb	3	0	1	1	1	0	5	4	22	1	5	1
Dvärgmås	13	0	3	0	4	0	10	13	12	0	7	5
Tretåig mås	~ 1 500	34	43	13	34	11	17	9	~ 210	~ 300	~ 4 100	~ 2 300

inte första observationen görs förrän i maj månad. Även fyndet från Askimsfjorden förtjänar att omnämnas då det är mycket ovanligt med storlabbar så långt inomskärs. Dock har det faktiskt observerats storlabb i nämnda fjord tidigare, nämligen den fjärde september 2002, då det sågs en sydsträckande fågel vid Smithska udden.

STEFAN SVANBERG

MÅSAR OCH TÄRNROR

Efter många års väntan bjöd 2007 åter på stationär vittrut i Fiskhamnen, och inte bara en utan två. Den välbekanta svarthuvade måsen gjorde ett sista besök och både små- och skräntärna visar positiva trender. Dvärgmås sågs dock i ovanligt låga antal, även om sommaren bjöd på rekord.

Svarthuvad mås *Larus melanocephalus*

Samtliga: 1 ad Klippan 1.1–8.4 (Uno Unger m fl) och Slottsskogen 27.3–19.4 (Stig Fredriksson m fl).

För tredje året i följd övervintrade denna individ i Göteborg. Likt 2005 drog den sig till Slottsskogen frampå vårkanten. Eftersom den var i andra vinterdräkt under sin första vistelse vet vi att 2007 var dess femte levnadsår. Tyvärr återkom den aldrig under slutet av året för ytterligare en övervintring.

STEFAN SVANBERG

Dvärgmås *Larus minutus*

Summering: Under året sågs sammanlagt ca 67 ex med en högsta dagsnotering på 6 1K Torslandaviken 27.8 (Per-Erik Hagström).

Juni-juli: 1 ad Torslandaviken 9.7 (Sven Ängemark m fl), 4 ex str V Kungsladugård 15.7 (Kristoffer Nilsson), 3 ad Torslandaviken 19–20.7 (Roger Eskilsson m fl), 1 1K och 1 ad Torslandaviken 29.7 (Magnus Persson).

Under den senaste femårsperioden har det i genomsnitt setts ungefär 190 dvärgmåsar per år. Årets 67 ex var således magert, dock gjordes ovanligt många

sommarfynd (se Tabell 11 för månadsfördelning). Anmärkningsvärt är att inga fynd gjordes i oktober, vilket normalt är en pålitlig månad för arten.

STEFAN SVANBERG

Tärnmås *Larus sabini*

Samtliga: 2 1K str S Kråkudden, Hönö 15.9 (Ulf Lindell m fl), 9 1K str S Kråkudden, Hönö 17.9 (Tina Widén m fl), 1 1K Lökholmen, Gbg:s södra skärgård 17.9 (Lars Davidsson), 2 1K str S Vinga 21.9 (Ingemar Johansson m fl), 1 1K Kråkudden, Hönö 21.9 (Aron Sandling m fl), 2 1K Kråkudden, Hönö 22.9 (Stefan Svanberg m fl).

Totalt 17 ex är en finfin siffra och den näst högsta efter rekordåret 1997 då 35 ex sågs. Sträcksumman på nio tärnmåsar från den 17 september blev dessutom nytt dagsrekord för arten, tidigare toppnotering var 8 ex den 14 september 1997. Alla observationer gjordes i september, vilket ligger helt i linje med artens normala uppträdande. Av samtliga fynd som har gjorts i rapportområdet under den senaste tjuugoårsperioden, är nästan 90 % från september.

STEFAN SVANBERG

Skrattmås *Larus ridibundus*

Häckningar: Ca 300 par Svarte mosse, Biskopsgården (Thomas Karlsson), 3 par Trinda skäret, Askimsviken (Uno Unger), 38 par

Bilder: STEFAN SVANBERG

Den svarthuvade måsen *Larus melanocephalus* som första gången sågs 2005 gästade oss för sista gången under 2007, här fotograferad den 25 februari vid Klippan.

Långa skär, Askimsviken (Uno Unger). 7 par Rödsjär, Gbg:s södra skärgård (Gösta Olofsson). 98 par Lilla Donsö, Gbg:s södra skärgård (Gösta Olofsson). 10 par Asperösund (Lars Hellman). 30 par Asperö (Kjell Ove Andersson). 2 par Donsö (Gösta Olofsson). 1 par Pinan, Hönö 15.6 (Per Björkman).

Häckningar har rapporterats från nio lokaler vilket är två färre än föregående år, men något fler än genomsnittet under 2000-talet. Kolonin vid Svarte mosse verkar stabil och har hyst ca 300 par under de senaste fem åren.

STEFAN SVANBERG

Vittrut *Larus hyperboreus*

Samtliga: 1 2K Brandkärr, Hisingen 25.2 (Ulf Lindell m fl). 1 2K Göteborgs hamn 27.2–8.3 (Christer Fält m fl). 1 2K Stensjön, Mölndal 4.3 (Erik Landgren m fl). 1 2K str V Fässberg, Mölndal 4.3 (Lars Eric Rahm). 1 2K Brunnsparken 5.3 (Markus Lagerqvist). 2 2K Göteborgs hamn 9–18.3 (Christer Fält m fl). 1 2K Göteborgs hamn 19.3–6.5 (Christer Fält m fl).

Allt som allt rörde det sig om två olika individer. Arten var efterlängtat av många Göteborgsskådare. Senaste fyndet gjordes 2003, men vi har inte haft en stationär vittrut i rapportområdet sedan 1994, då det höll till en 2K-fågel i Göteborgs fiskhamn. Efter att ha varit en regelbunden gäst på 70- och 80-talet, minskade fynden markant under 90-talet och under andra halvan av sistnämnda årtionde gjordes bara ett fynd. Den vikande trenden verkar hålla i sig även om årets två fåglar innebär ett litet lyft för artens uppträdande under 2000-talet.

STEFAN SVANBERG

Tretåig mås *Rissa tridactyla*

Höga antal: Ca 1 200 ex str S Kråkudden, Hönö 5.11 (Bo Brinkhoff m fl). 1 170 ad och 37 1K str S Kråkudden, Hönö 29.11 (Tina Widén m fl).

Komplettering 2003: Minst 2 000 ex str S Kråkudden, Hönö 27.12 (Magnus Unger).

Totalt noterades ca 8 500 tretåiga måsar 2007. De högsta dagsnoteringarna görs oftast under årets tre sista månader, vilket även blev fallet i år (se *Tabell 11* för månadsfördelning). I 2003 års rapport föll den högsta dagsnoteringen bort, vilket har kompletterats ovan. Detta förändrar årssumman 2003 till ca 9 000 ex. Högsta dagsnoteringen på 2000-talet (ca 5 000 ex) gjordes inte helt oväntat på Kråkudden, den 26 oktober 2005. Man ska dock ha i åtanke att höga rapporterade sträckssiffror ofta är grovt uppskattade och därför bör ses som riktvärden.

STEFAN SVANBERG

Bild: PÅR LYDMARK

Vittrutar *Larus hyperboreus* har vi inte varit bortskämda med på senare år, och framför allt inte två på en gång! Den 9 mars såg det dock ut så här på en av bryggorna i Göteborgs fiskhamn.

Småtärna *Sternula albifrons*

Samtliga: 2 ad Torslandaviken 12.6 (Martin Fransson m fl). 2 ad Torslandaviken 20.6 (Johan Svedholm m fl). 1 ad Torslandaviken 24.6 (Kerstin Martinsson). 1 ad Galterö 11–19.7 (Roger Eskilsson m fl). 1 ad Torslandaviken 15.7 (Magnus Persson).

Fem fynd är lika många som det gjordes under hela 1990-talet! Hur många olika individer som är inblandade är dock svårt att veta och naturligtvis kan samma fågel ingå i mer än ett fynd. Småtärnan uppvisar i alla fall en positiv trend och totalt har det nu gjorts 15 fynd på 2000-talet. Om denna trend faktiskt beror på en ökad förekomst av arten i området eller om det kan relateras till en ökad skådaraktivitet är dock svårt att avgöra.

STEFAN SVANBERG

Bild: STEFAN SVANBERG

Även om samtliga höga antal av tretåig mås *Rissa tridactyla* som vanligt rapporterades från Kråkudden gjordes en och annan udda notering – som här på ett rör i Torslandaviken den 20 februari.

Tabell 12. Fenologi – Måsar och tärnor

Art/Period	Första observation	Sista observation	Mediandatum	Avvikelse
Dvärgmå <i>Höst-Vår</i>	9.7 Torslandaviken (Sven Ängemark) <i>Nytt fenologirekord (-21)</i>	16.5 Torslandaviken (Magnus Persson) <i>12.6-04 Torslandaviken (Magnus Unger)</i>	9.8–23.5	–32/–7
Silltrut <i>Vår-Höst</i>	1.3 Frihamnen (Johan Svedholm) <i>Nytt fenologirekord (-8)</i>	16.10 Kråkudden (Per Björkman) <i>12.11-05 Gbg:s fiskhamn (Stefan Johanson)</i>	14.3–26.10	–13/–10
Kentsk tärna <i>Vår-Höst</i>	13.4 Rörö (Christer Fält) <i>25.3-03 Vasskären (Tommy Järås)</i>	28.9 Vinga (Göran Darefelt) <i>3.10-03 Pinan, Hönö (Olof Armini)</i>	30.3–29.9	+14/–1
Fisktärna <i>Vår-Höst</i>	16.4 Flera lokaler <i>2.4-06 Galterö (Owe Hougström)</i>	7.10 Kråkudden (Andreas Garpebring) <i>12.10-03 Fotö (Per Arne Lindgren)</i>	13.4–3.10	+3/+4
Silvertärna <i>Vår-Höst</i>	22.4 Kråkudden (Peter Hamrén) <i>12.4-05 Nordre älvs fjord (Johan Svedholm)</i>	3.11 Kråkudden (Magnus Unger) <i>Nytt fenologirekord (+8)</i>	22.4–2.10	0/+32

Skräntärna *Hydroprogne caspia*

Samtliga: 1 ex str S Rörö 1.7 (Per Arne Lindgren). 1 ad str N Bredungen, Hisingen 24.7 (Johan Svedholm).

Skräntärnan är inte årlig, men har fått ett klart uppsving den senaste femårsperioden. Detta var fynd nummer åtta och nio under 2000-talet, vilket kan jämföras med endast tre fynd under hela 1990-talet. Observationerna är tidstypiska, juli är den månad som står ut med flest fynd av arten.

STEFAN SVANBERG

Svarttärna *Chlidonias niger*

Samtliga: 1 ex Bolleskären, Hönö 14.5 (Jon Håkansson). 1 ex Finnsjön, Råda 2.6 (Karin Meyer). 1 ad Torslandaviken 6.7 (Johan Svedholm m fl). 1 1K Torslandaviken 19–20.8 (Uno Unger m fl). 1 1K Hake fjord, Torslanda 23.8 (Johan Svedholm).

Under 2000-talet har det i snitt gjorts fyra fynd per år av svarttärna. Årets uppträdande ligger således väl i linje med tidigare år. Ungfågeln i Hake fjord kan möjligen rört sig om samma ex som sågs i Torslandaviken den 19–20 augusti.

STEFAN SVANBERG

Silvertärna *Sterna paradisaea*

Sena fynd: 1 1K Långholmen, Torslanda 2.10 (Johan Svedholm). 1 1K str S Kråkudden, Hönö 10.10 (Bo Brinkhoff). 1 1K str S Vinga 14.10 (Tore Holsendahl m fl). 1 1K str S Kråkudden, Hönö 3.11 (Magnus Unger m fl).

Ovanligt många sena observationer gjordes och fyndet från den 3 november innebar nytt fenologirekord för området (se *Tabell 12*). Vårsträcket blev magert och högsta noteringen var endast 138 ex på Kråkudden den 26 april. Detta kan jämföras med föregående år då högsta dagssumman var 1 581 ex på samma lokal.

STEFAN SVANBERG

Fisktärna *Sterna hirundo*

Sena fynd: 1 1K Lammholmsviken, Öckerö 3.10 (Bengt Karlsson). 2 1K str S Kråkudden, Hönö 7.10 (Andreas Garpebring m fl).

Sent uppträdande fisk- och silvertärnor verkar ha blivit vanligare på senare år, dock gjordes inga oktoberfynd av någon av arterna 2006.

STEFAN SVANBERG

Kentsk tärna *Sterna sandvicensis*

Höga antal: 22 ex Bredviken, Hönö 4.8 (Bengt Karlsson). 35 ex str S Kråkudden, Hönö 17.8 (Johan Svedholm m fl). 28 ex str S Kråkudden, Hönö 2.9 (Johannes Löfqvist m fl).

Flera observationer har gjorts under häckningstid, men inga häckningar har konstaterats. Senast det begav sig var 2004, då minst fem par häckade på Porseskär, Donsö. Som vanligt observerades flest kentska tärnor i augusti och september, och det ligger väl nära till hands att tro att dessa fåglar härstammar från danska häckningskolonier. Årets högsta dagsnoteringar ligger i linje med senare års toppnoteringar.

STEFAN SVANBERG

ALKOR

Alkåret 2007 kan sammanfattas som högst normalt, och en ovanligt hög dagssumma av lunnefåglar var det som stack ut mest från mönstret.

Tobisgrissla *Cephus grylle*

Häckningar: 2 par Fjärskären, Vinga (Tommy Järås). 20 par Kalvholmen, Gbg:s södra skärgård (Gösta Olofsson). 28 par Tistlar-na (Gösta Olofsson). 5 par Inre Tistlarna (Gösta Olofsson). 2 par Små Lyngskär, Askims fjord (Uno Unger m fl). 1 par Aveskären,

Gbg:s södra skärgård (Gösta Olofsson). 5 par Byrkhalten, Gbg:s södra skärgård (Gösta Olofsson).

Häckningstid: 1 ex Bolleskären, Hönö 21.4 (Bengt Karlsson). 20 ex Lindholmen, Gbg:s norra skärgård 29.4 (Pelle Gustavsson). 3 ex Torklarna, Rörö 10.5 och 30.5 (Christer Fält). 2 ex Benskar, Gbg:s norra skärgård 4.6 (Tommy Järås m fl). 4 par Stenskar, Gbg:s norra skärgård 4.6 (Tommy Järås m fl).

Höga antal: 100 ex Tistlarna 12.5 (Stig Karlsson m fl).

Flest häckningar konstaterades i kärnområdet kring Tistlarna–Kalvholmen i Göteborgs södra skärgård. Fynden under häckningstid i norra skärgården representerar sannolikt ett antal häckningar på flera olika lokaler där. Tobisgrisslans koncentration till den yttre skärgården orsakas i stor utsträckning av minkpredation.

ANDERS KRONHAMN

Alkekung *Alle alle*

Vinter: Kråkudden, Hönö: 1 ex 1.1 (Uno Unger). 2 ex str S 13.1 (Olof Armini m fl). 1 ex str S 14.1 (Johannes Löfqvist). 1 ex str S 15.1 (Karl-Olof Johansson). Övriga lokaler: 1 ex Nordres tånge, Hönö 6.1 (Bengt Karlsson).

Höst: Kråkudden, Hönö: Under perioden 17.10–30.11 noterades sammanlagt 165 ex. Övriga lokaler: 2 ex str S Vinga 14.10 (Tore Holsendahl m fl). 1 ex str S Rörö 19.10 (Roger Eskilsson). 1 ex str S Rörö 20.10 (Per Björkman m fl). 1 ex Göteborgs fiskhamn 20.10 (Daniel Simring). 19 ex str S Vinga 1.11 (Musse Björklund m fl). 1 ex Rörö 4.11 (Christer Fält).

Höga antal: 33 ex str S Kråkudden, Hönö 1.11 (Magnus Rahm m fl). 25 ex str S Kråkudden, Hönö 8.11 (Mattias Pozsgai m fl).

Sammanlagt sågs ca 180 ex under året, vilket är ungefär en tiondel av vad som sågs 2006 och 2005. Alkekungens uppträdande är känt för att variera mycket mellan olika år och årets summa är i nivå med antalet fynd i början av 2000-talet.

ANDERS KRONHAMN

Lunnefågel *Fratercula arctica*

Vinter/Vår: 1 2K Kråkudden, Hönö 13.1 (Olof Armini). 1 2K str S Kråkudden, Hönö 16.1 (Roger Eskilsson m fl). 1 ex V om Vinga 16.3 (Johannes Tallroth). 1 ex str S Kråkudden, Hönö 11.4 (Martin Alexandersson m fl). 1 ex str S Kråkudden, Hönö 11.5 (Stefan Svanberg m fl).

Höst/Vinter: Sammanlagt sågs 50 ex under perioden 13.8–16.12 fördelat på följande lokaler: Hönö, Öckerö, Nordre Älvs fjord, Vinga och Stora Amundö. Se diagram för månadsfördelning. Höga antal: 22 ex str S Kråkudden, Hönö 17.9 (Tina Widén m fl). Udda fynd: 1 1K Nordre Älvs fjord, Björlanda 15.9 (Johan Svedholm). 1 ex Stora Amundö 2.10 (Stig Fredriksson).

Under året sågs totalt 55 ex vilket är en normal årssumma (se *Figur 6* för månadsfördelning). Även i

år gjordes fynd i den inre skärgården, något som inte sker varje år. Noterbart är att den höga dagssumman från den 17 september står för nästan hälften av årets fynd. Dagssumman är den näst högsta under 2000-talet och slås endast av den 3 oktober 2001 då sammanlagt 24 ex sågs på Kråkudden.

ANDERS KRONHAMN

DUVOR

Goda häckningsresultat för både skogs- och turkduva sammanfattar duvåret 2007 bra. Sträcket av ringduva blev dock relativt blekt i området.

Skogsduva *Columba oenas*

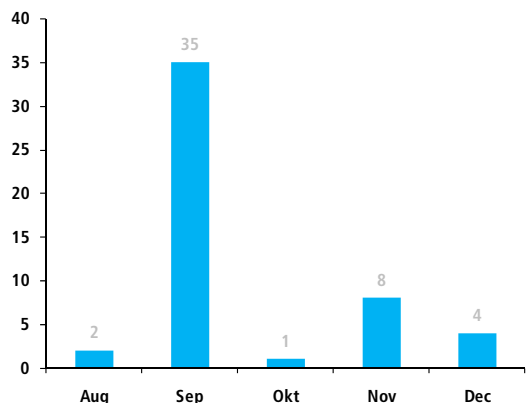
Januari: 1 ex Hisingsparken 13.1 (Daniel Gustafsson m fl).

Häckningstid: Spelande fåglar: 2 ex Ekevadbron, Angered 28.4–5.5 (Lars Erik Norrbäck m fl). 1 ex Angered centrum 28.4 (Daniel Gustafsson). 1–2 ex Bokedalen, Jonsered 2–18.6 (Aimon Niklasson m fl). 1 ex Vättlefjäll, Bergum 17.6 (Mathias Forsberg). 1 par Hökälla, Hisingen 21.6 (John Fjortoft Karlén). 1 ex Ellesbo, Hisingen 24.6 (Göran Karlsson). 1 ex Lärjeåns dalgång, Angered 20.7 (Jörgen Persson). 1 ex Hög, Hisingen 11.8 (Tommy Järås).

December: 1 ex Ärlegatan, Majorna 19.11–9.12 (Per Arne Lindgren m fl).

Höga antal: 30 ex Öxnäs, Säve 12.3 (Ingvor Svensson m fl). 28 ex Uppegården, Säve 2.4 (Birger Kaiser m fl) och 22 ex samma lokal 15.4 (Jon Håkansson). 33 ex Öxnäs, Säve 9.7 (Tina Widén).

Åtta fynd av spelande fåglar är den bästa siffran på 2000-talet. Jämför man lokalerna med förra årets sju rapporter visar det sig att endast två av lokalerna överensstämmer (Bokedalen och Hög), vilket sam-

Figur 6. Månadsfördelning av årets fynd av lunnefågel i Göteborgs rapportområde.

Bild: PEDER KINBERG

En av årets sydsträckande flockar av ringduva *Columba palumbus* vid Smithska udden den 28 september. Som vanligt sågs också enstaka skogsduvor *Columba oenas* i flockarna (här syns en näst längst upp i vänstra hörnet).

manlagt ger 13 olika lokaler med spelande skogsduva över en tvåårsperiod. Den höga rapporteringsfrekvensen av denna annars underrapporterade art beror troligen på Atlasinventeringen och risken är stor att vi snart är tillbaka på enstaka spelande fåglar igen. I övrigt en normal fyndbild med några flockar på 20–30 ex under vår och höst, samt två vinterfynd. Den långstannande fågeln i Majorna i november–december höll ihop med ringduvor.

PÄR LYDMARK

Ringduva *Columba palumbus*

Höga antal: 3 450 ex str S Smithska udden 2.10 och 4 050 ex str S samma lokal 3.10 (Kristoffer Nilsson m fl). 4 520 ex str S Mölnlyckemotet, Råda 3.10 (Johannes Löfqvist).

En handfull dagar med sträckrapporter om sammanlagt över 2 000 ex inföll i månadsskiftet september/oktober, men trots god bevakning blev det blev inga toppdagar i år. De senaste tre åren har toppnoteringarna varit 23 400 ex (2004; Smithska Udden), 17 500 ex (2005; Hökälla) och 16 350 ex (2006; Smithska Udden), vilket gör att årets dryga 4 500 ex framstår som ganska magert. Inte ens om man summerar samtliga ringduvor vid Smithska udden i år når man mer än dryga 13 000 ex.

PÄR LYDMARK

Turkduva *Streptopelia decaocto*

Häckningar: I Göteborg konstaterades häckningar av 3 par i Örgryte, 9 par i Kungsladugård, 2 par i Sandarna, 3 par i Långedrag, 2 par i Påvelund, 2 par i Högsbo, 2 par i Majorna och 1 par i

Högsbohöjd (Kristoffer Nilsson). Samtliga siffror är minimiantal. Minst 7 par lyckades med häckningen.

Häckningstid: Spelande fåglar eller permanenta revir rapporterades under våren och sommaren från Björkö och Hönö (3 par) i Öckerö kommun, från Bjurslätt, Kålltorp, Landala och Chalmers i Göteborgs kommun samt från Mölndals sjukhus, Åbybergsparken och Kikås i Mölndals kommun.

Höga antal: 20 ex Sjöbergen, Göteborg 2.1 (Karl-Olof Johansson). I området runt Älvsborgsgatan, Kungsladugård sågs under vinter/vår som mest 71 ex 16.2 (Kristoffer Nilsson) och under höst/vinter som mest 45 ex 28.12 (Kristoffer Nilsson).

Hela 24 häckande turkduvepar av vilka minst sju fick ut ungar är ett fantastiskt resultat. Normala år brukar vi få in rapporter om en eller ett par konstaterade häckningar. Årets inventering är kanske rentav den mest genomarbetade någonsin, endast matchad av 1998 års riksinventering då man konstaterade ca 50 revir men endast fem säkerställda häckningar. Trots detta är inte årets resultat en produkt av en allmän ökning i turkduverapportering, utan resultatet av en enda ytterst flitig rapportör. Hade det inte varit för Kristoffer Nilssons insats hade resultatet varit lika missvisande som vanligt. Nu är det inte det, och även om vi fortfarande inte har en heltäckande bild av samtliga turkduvehäckningar i hela rapportområdet kan vi för första gången på länge känna att åtminstone stora delar av Göteborg är representativt återgett. Lägg därtill övriga fynd av turkduvor under häckningstid och de sedvanliga vinterkoncentrationerna runt Älvsborgsgatan och vi har ett helt normalt turkduveår bakom oss, om än bättre rapporterat än normalt.

PÄR LYDMARK

UGGLOR

Sparvuggla noterades återigen i höga antal under 2007, men som vanligt utan konstaterade häckningar. Tyvärr konstaterades det dock att samtliga berguvar misslyckades med häckningen.

Berguv *Bubo bubo*

Häckningar: Två par gick till häckning och ytterligare ett par uppehöll sig i permanent revir men det är oklart om de häckade i år. Av de två paren som gick till häckning fick åtminstone ett av paren ut en unge som dessvärre bröt benet strax efter kläckning och fick avlivas.

Övriga fynd: 1 ex Brännö 11.1 och 6.2 (Lars Hellman). 1 ex sp Södra Arödsberget, Brunnsbo, Hisingen 2.3 (Per Björkman). 1 ex Styrö 18.3 (Kjell Ove Andersson). 1 ex sp Brunstorp, Säve 2.5 (Anders Slättung). 1 ex Kippsholmen, Björlanda 8.9 (Roger Eskilsson)

Bilder: STIG FREDRIKSSON, GÖRAN GUSTAFSSON

Icke-häckande berguvar *Bubo bubo* ses varje år vid ett tiotal tillfällen. Den här fågeln sågs tillfälligt i en av Slottsskogens granar den 13 november. Till höger en sparvuggla *Glaucidium passerinum* i Klippans naturreservat den 10 februari. Ingen häckning kunde konstateras, men arten häckar med största sannolikhet i området nästan varje år.

m fl). 1 ex Fridhem, Hisingen 8–20.10 (Johan Svedholm m fl). 1 ex Mölnlyckemotet, Råda 13.10 (Fredrik Andersson). 1 ex Ängås, Göteborg 29.10 (Stefan Andersson). 1 ex Slottsskogen, Göteborg 13.11 (Stig Fredriksson m fl).

Två eller möjligen tre häckningar är en normal siffra för rapportområdet under hela 2000-talet. 2005 var ett positivt undantag då fem par häckade varav tre lyckades. Årets häckningar genererade tyvärr inte några ungar som överlevde men vi hoppas på bättre häckningslycka under 2008. Utöver häckningarna är fyndbilderna normala med ett tiotal fynd spridda över rapportområdet under höst, vinter och vår.

PÅR LYDMARK

Sparvuggla *Glaucidium passerinum*

Häckningstid: 1 ex Klippans naturreservat, Björketorp 10.2 (Göran Gustafson). 1 ex sp Stora Issjön, Landvetter 18.2 (Johannes Löfqvist). 1 ex sp Raketjärn, Landvetter 11.3 (Markus Lagerqvist m fl). 1 ex sp Knäkemossen, Askim 17–21.3 (Patrik Axelsson m fl). 1 ex Göddered, Hisingen 26.3 (Tommy Järås). 1 ex sp Högelid, Björketorp 9.6 (Conny Palm). 1 ex sp Sågebacken, Landvetter 23.6 (Conny Palm).

Övriga fynd: 1 ex Fridhem, Hisingen 15.10 (Johan Svedholm). 1 ex Hills golfbana, Mölndal 20.10 (Lars Eric Rahm). 1 ex Hårssjön 11.11 (Per-Anders Svensson). 1 ex Klippans naturreservat, Björketorp 24.11 (Conny Palm).

Med elva fynd fördelat på tio olika lokaler är det nu fjärde året i rad som årssumman för sparvuggla i Göteborg blir tvåsiffrig. Summan är visserligen lägre än de två senaste åren då 18 respektive 13 fynd gjordes, men på lång sikt är det ett bra resultat. Glädjande är också att en stor del av fynden gjordes under potentiell häckningstid. Som vanligt kunde ingen häckning konstateras, men eftersom både

Klippans naturreservat och Stora Issjön är lokaler där arten rapporteras årligen häckar arten säkerligen sparvuggla i dessa områden, åtminstone från och till.

PÅR LYDMARK

Hornuggla *Asio otus*

Vår: 1 ex Kråkudden, Hönö 25.3 (Bengt Karlsson) och 1 ex samma lokal 26.3 (Kristoffer Nilsson).

Häckningar: 1 kull med minst 2 ungar Djupedal, Hisingen (Matserik Eriksson m fl). 1 kull med minst 3 ungar Stora Holm, Hisingen (Bo Brinkhoff). 1 kull med minst 2 ungar Lerback, Säve (Bo Brinkhoff).

Häckningstid: 1 ex sp Tofter, Säve 6.6 (Matserik Eriksson).

Höst: 1 ex Stora Amundö 9.10 (Erik Westberg).

Efter förra årets svacka med bara en konstaterad häckning är vi nu tillbaka på normal nivå. Antalet häckningar har de senaste 15 åren varierat från en till fem per år, med undantag för 2004 då ingen häckning konstaterades. Rapporten om en spelande fågel i juni är också värd att notera; av någon anledning rapporteras spelande fåglar väldigt sällan i rapportområdet trots att arten bevisligen häckar här år efter år. I övrigt ovanligt få vårfynd men å andra sidan ett höstfynd, vilket inte är fallet varje år.

PÅR LYDMARK

Jorduggla *Asio flammeus*

Vinter: 1 ex Rörö 10.2 (Malin Karlsson).

Vår: 1 ex str NO Fotö 29.3 (Tina Widén). 1 ex str Kråkudden, Hönö 30.3 (Jon Håkansson, Kristoffer Nilsson). 1 ex Lilla Äxholmen, Gbg:s norra skärgård 1.4 (Tina Widén). 1 ex Torslandaviken 3.4

Bild: KENT-OVE HVASS

Det är oftast skärgården som gäller om man vill se jorduggla *Asio flammeus* i Göteborgstrakten. Här ses ett sydsträckande exemplar vid Vinga den 28 september.

(Christer Welander). 1 ex Lindholmen, Gbg:s norra skärgård 14.4 (Pelle Gustavsson). 1 ad str O Lilla Rävholmen, Styrö 14.4 (Lars Davidsson). 1 ex Brända skären, Näset 17.4 (Uno Unger).

Sommar: 1 ex Lökholmen, Gbg:s södra skärgård 16.7 (Kjell Ove Andersson).

Höst: 1 ex str S Vinga 28.9 och 2 ex samma lokal 29.9 (Håkan Eliasson m fl). 1 ex Lökholmen, Gbg:s södra skärgård 30.9 (Gösta Olofsson). 1 ex Hönö kyrkogård 30.9 (Rolf Nyback). 1 ex str S Kråkudden, Hönö 15.11 (Per Kjellin).

Efter två exceptionellt bra jorduggleår med 26 respektive 32 fynd hamnar vi åter på normala 14 fynd. Fördelningen av fynd är typisk för arten både vad gäller årstid och lokal, vilket innebär att det är vårfynd i skärgården som dominerar. Förra årets märkliga uppträdande med 14 vinterfynd upprepades inte, utan årets vinterskörd blev mer normal med ett fynd. Som vanligt gjordes också enstaka sommarfynd, men det är nu tyvärr över 25 år sedan senaste konstaterade häckningen (1982 på Kungsö).

PÄR LYDMARK

Pärluggla *Aegolius funereus*

Häckningstid: 1 ex sp Lilla Issjön, Landvetter 27.2 (Johannes Löfqvist m fl). 1 ex sp Stora Issjön, Landvetter 10.6 (Conny Palm).

Fjärde året i rad med spelande pärluggla i området runt Issjöarna i Landvetter befäster lokalens position som den enda säkra pärlugglelokalen i rapportområdet. Ingen häckning har dock konstaterats i området, och vi efterlyste förra året fler sommarbesök för att eftersöka tiggande ungar. Möjligen gav uppmaningen frukt eftersom en rapportör varit på plats i juni, förvisso utan att notera några ungar men ändå med en spelande pärluggla som resultat. Vi upprepar alltså uppmaningen till nästa år!

PÄR LYDMARK

NATTSKÄRRA OCH SEGLARE

Årets riksinventeringsart 2007 var nattskär, och tack vare flera års inventerande är nu häckningsbilden för arten ganska klar. Dessutom bjöd året på en obestämd höstseglare, drygt en månad senare än den senaste bestämda tornseglaren.

Nattskär *Caprimulgus europaeus*

Häckningar: En häckning konstaterades vid Orremossen, Vättlefjäll där nyflygga ungar och äggskall hittades 19.7 (Jörgen Persson).

Häckningstid: Ca 90 ex rapporterades från drygt 55 lokaler under maj-juli.

Augusti: Utöver enstaka spelande fåglar noterades 1 ex vid Hökälla 7.8 (Tina Widen), 1 ex vid Lexby, Partille 11.8 (Simon Hofverberg) och 1 ex vid Norra Getryggen, Knipeflågsbergen 17.8 (Kerstin Martinsson).

Höga antal: 5 ex sp Rambo mosse, Mölndal 5.6 (Rune Edquist). 4 ex sp Hassledalsbergen, Askim 16.6 (Stefan Andersson). 5 ex sp Getryggen, Delsjöområdet 24.6 (Leif Jonasson).

Nattskär är en nyckfyll art och normalt sett ganska svårbedömd när det gäller antalet häckningar eftersom den precis som många andra nattliga arter tenderar att underrapporteras. Efter ett par års atlasinventerande i området samt årets riksinventering har dock bilden klarnat betydligt. Både antalet rapporter och antalet rapporterade lokaler är i år högre än tidigare, något vi sett öka kraftigt de senaste åren. En sammanvägning av de senaste årens rapporter med Atlasinventeringens resultat indikerar att det häckar mellan 100 och 120 par i rapportområdet. För kommunfördelning och mer information om riksinventeringen, se notisen på sidan 7.

PÄR LYDMARK

Obestämd tornseglare *Apus apus/pallidus*

Sent fynd: 1 ex Fässberg, Mölndal 28.10 (Mathias Theander).

Precis som 2004 gjordes ett fynd av tornseglare en dryg månad efter att de sista ordinarie seglarna lämnat området. De senaste årens uppträdande av blek tornseglare i landet under just denna period har gjort att en kraftig uppmärksamhet har riktats mot alla sena fynd av tornseglare. Årets fynd i Fässberg blev aldrig säkert bestämt (en säker bestämning kräver extremt goda observationsförhållanden), men oavsett om det var en blek tornseglare eller en extremt sen vanlig tornseglare är fyndet anmärkningsvärt.

PÄR LYDMARK

Tabell 13. Fenologi – Gök, nattskärre och tornseglare

Art/Period	Första observation	Sista observation	Mediandatum	Avvikelse
Gök Vår-Höst	29.4 Flera lokaler <i>Nytt fenologirekord (-3)</i>	9.9 Brudarebacken (Åke Svensson) 20.9-01 Vrångö (Magnus Unger)	3.5–11.9	-5/-2
Nattskärre Vår-Höst	8.5 Delsjöområdet (Peter Strandvik) 29.4-06 Nordfjäll, Näset (Uno Unger)	17.8 Knipeflågsberg. (Kerstin Martinsson) 15.9-02 Ånggårdsbergen (David Armini)	10.5–26.8	-2/-10
Tornseglare Vår-Höst	4.5 Torslandaviken (Roger Eskilsson) 28.4-06 Torslöviken (Karl-Olof Johansson)	27.9 Välen (Peder Kinberg) 1.10-01 Kråkkudden (Magnus Unger)	3.5–17.9	+1/+10

PRAKTFÅGLAR

2007 blev ett praktfullt år för denna brokiga grupp av färgintensiva fåglar. Konstaterad häckning av kungsfiskare, flera biätare och tre härfåglar. Bättre än så här blir det inte i Göteborgsområdet.

Kungsfiskare *Alcedo atthis*

Häckningar: 1 par Bäckeboles industriområde, Hisingen (Jan Hellström m fl).

Övriga fynd: 2 ex Sävåns dalgång, Jonsered 30.1–16.2 (Carl Jyker m fl). 1 ex Brandkärr, Hisingen 10.2–4.3 (Hans Walker m fl). 1 ex Sävåns dalgång, Jonsered 15.9–18.11 (Elvor Ohlin m fl). 2 ex Sävåns dalgång, Lexby 9.10 (Pelle Gustavsson). 1 ex Brandkärr, Hisingen 2–27.12 (Jan Hellström m fl). 1 ex Gullbergsvass, Göteborg 4.12 (Roger Eskilsson).

Även om det vid ett par tillfällen de senaste 15 åren har funnits starka indikationer på att kungsfiskare har häckat i rapportområdet har ingen häckning kunnat konstateras sedan 1994. Därför är årets häckning i Bäckeboles industriområde mycket glädjande. Med största sannolikhet genomfördes häckningen av den/de fåglar som tidigare under säsongen sågs i Brandkärrsområdet, och eftersom

kungsfiskare observerades i samma område även i december 2007 finns det kanske hopp om en försättning nästa år. Utöver Brandkärrsområdet gjordes som vanligt flera fynd längs Sävån, mestadels i höjd med Jonsered, som historiskt får klassas som den säkraste kungsfiskarlokalen i området. Utöver de två nämnda områdena gjordes endast ett fynd vid Gullbergsvass vilket ju inte är många meter från Sävåns mynning. Normalt brukar åtminstone en eller ett par kungsfiskare observeras tillfälligt i andra delar av rapportområdet.

PÄR LYDMARK

Biätare *Merops apiaster*

Samtliga: 1 ex Torslandaviken–Arendalsudden, Hisingen 2–3.7 (Roger Eskilsson m fl). 1 ex Låssby, Björlanda 29.7 (Ralf Zackrisson). 1 ex Galterö 1.8 (Kent-Ove Hvass, Peter Hvass m fl).

Biätare är inte en art vi är bortskämda med i Göteborg. Sedan tidigare finns tre dokumenterade fynd (1982, 1995 och 2006) – samtliga sedda vid endast ett tillfälle. Årets utdelning med tre olika observationer kan med andra ord inte klassas som något annat än en stor sensation. De två senare observationerna ligger nära varandra i tiden, och skulle kunna gälla

Bilder: KERSTIN MARTINSSON, KENT-OVE HVASS

Första konstaterade häckningen av kungsfiskare *Alcedo atthis* sedan 1994 gjordes i år. Fågeln på bilden är fotograferad vid Brandkärr den 24 februari och är troligen på en av de två fåglar som senare häckade i Bäckeboles industriområde. Biätaren *Merops apiaster* till höger fångades i spjutflykt på bild över Galterö den 1 augusti. Fler biätarbilder finns i anslutning till notisen på sidan 5.

samma sydsträckande fågel som rastat någon dag emellan, vilket gör att de bedöms som ett och samma fynd. Årets tre observationer blir därmed fynd nummer fyra respektive fem i rapportområdet. Fågeln vid Torslandaviken–Arendalsudden stannade i två dagar, vilket gjorde att många skådare fick chansen att njuta av denna efterlängtrade art. Helt lättobserverad var den dock inte eftersom den var ganska rörlig, och alla som var på plats lyckades trots allt inte se den – åtminstone inte dag två.

PÅR LYDMARK

Härfågel *Upupa epops*

Samtliga: 1 ex Askesby, Säve 14.4 (Lennart Larsson). 1 ex Galterö 24.4 (Lars Hellman). 1 ex Brudarebacken 29.4 (Jan Wendeby).

Härfågel är nästintill årlig i rapportområdet – under 2000-talet har arten observerats samtliga år förutom 2004 och 2005. Tittar man bakåt har de flesta härfågelfynd dock gjorts under hösten och vintern, även om enstaka vårfynd föreligger sedan tidigare. Årets vårfynd var de första i området sedan 2001. Sedan kan man naturligtvis fråga sig om det rör sig om tre olika fåglar eller en och samma individ som dragit runt och observerats på tre olika lokaler under en tvåveckorsperiod. Räknar vi det som separata fynd blir det fynd 19–21 sedan 1990.

PÅR LYDMARK

Bild: KERSTIN MARTINSSON

En göktyta *Jynx torquilla* på sin utkikspost i en torraka vid Långetjärn den 23 juni.

HACKSPETTAR

2007 blev året då skogarna fylldes av tretåiga hackspettar i en mängd vi aldrig tidigare skådat, och många glada skådare fick äntligen närkontakt med denna vackra spett. Dessutom noterades göktyta rekordtidigt på våren.

Göktyta *Jynx torquilla*

Tidigt fynd: 1 ex Hårssjön 6.4 (Michael Nilsson).

Häckningstid: Enstaka exemplar av spelande eller rastande fåglar rapporterades under april–juni från 18 olika lokaler i rapportområdet, fördelade på samtliga kommuner förutom Öckerö.

Höst: 1 ex Torslandaviken 15.8 (Johan Svedholm). 1 ex Brudarebacken 21–22.8 (Roger Eskilsson m fl). 1 ex Smedlyckan, Hisingen 27.8 (Göran Karlsson). 1 ex Öxnäs, Säve 28.8 (Bo Brinkhoff). 1 ex Hällsvik, Torslanda 7.9 (Magnus Persson).

Efter ett par år med konstaterade häckningar är vi nu tillbaka på indikationsstadiet. Starkast indikationer på häckning gjordes vid Balltorps våtmark där en spelande fågel rapporterades under större delen av maj och bland annat sågs i närheten av en holk. Som vanligt dessutom ett antal höstfynd, och vi kan konstatera att efter förra årets upprop där vi gick hårt åt rapporter av spelande, ej sedda göktytor under höststräcket har vi i år inte nåtts av en enda rapport av enbart spelande tytor på hösten. På förekommen anledning upprepar vi dock uppmaningen: Hör du en göktyta på hösten, gör allt du kan för att se den så att mindre hackspett till hundra procent kan uteslutas. Det tidiga vårfyndet utgjorde ett kraftigt fenologirekord (se Tabell 14).

PÅR LYDMARK

Mindre hackspett *Dendrocopos minor*

Häckningar: 1 par Hökälla (John Thulin). 1 par Änggårdsbergen (Jan Bergqvist). 1 par Slottsskogen (Stig Fredriksson m fl). 1 par Gatersered, Askim (Kerstin Wiklander). 1 par Klippans naturreservat (Peter Post). 1 par Skatås, Göteborg (Hans-Erik Hermansson). 1 par Stora Amundö (Uno Unger). 1 par Kikås, Mölndal (Jörgen Grahm). 1 par Göteborgs botaniska trädgård (Hans-Erik Hermansson). 1 par Assmundtorp, Säve 17.6 (John Thulin). 1 par Smedlyckan, Hisingen 23.6 (Göran Karlsson). 1 par Stora Tjärnet, Källered (Christer Johansson).

Häckningstid: Förutom de konstaterade häckningarna noterades spelande/revirhållande fåglar på ca 70 olika lokaler under mars–juli.

Hela tolv konstaterade häckningar är den högsta siffran på hela 2000-talet, och ändå är det mer tydligt än vanligt att det döljer sig ett stort mörkertal

Tabell 14. Fenologi – Hackspettar, lärkor och svalor

Art/Period	Första observation	Sista observation	Mediandatum	Avvikelse
Göktyta Vår-Höst	6.4 Härssjön (Michael Nilsson) <i>Nytt fenologirekord (-17)</i>	7.9 Hällsvik, Torslanda (Magnus Persson) 2.10-05 Torslandaviken (Magnus Unger)	26.4-1.9	-20/+6
Trädlärka Vår-Höst	9.3 Hisingsparken (Johan Svedholm) <i>Nytt fenologirekord (-3)</i>	27.10 Brudarebacken (Roger Eskilsson) 25.11-03 Hummerviken, Öckerö (Uno Unger)	13.3-29.10	-5/-2
Berglärka Höst-Vår	17.10 Rörö (Christer Fält) 6.10-01 Rörö (Magnus Unger)	– 4.5-03 Rörö (Magnus Unger)	14.10-24.4	+3/-
Backsvala Vår-Höst	15.4 Flera lokaler 9.4-06 Torsl. golfbana (Stefan Svanberg)	25.9 Sävholmen, Gullö (Peter Strandvik) 26.9-06 Kobbegården (Johan Svedholm)	17.4-24.9	-2/+1
Ladusvala Vår-Höst	13.4 Stora Amundö (Lars Lundmark m fl) 9.4-05 Härssjön (Stefan Andersson m fl)	9.10 Smithska udden (Leif Andersson) 12.11-03 Donsö (Carl Jyker)	15.4-16.10	-3/-7
Hussvala Vår-Höst	15.4 Flera lokaler <i>Nytt fenologirekord (-3)</i>	25.9 Sävholmen, Gullö (Peter Strandvik) 17.10-04 Skintebo, Askim (Mikael Forsman)	23.4-25.9	-8/0

när det gäller häckningar av den här arten. Utöver de tolv häcklokalerna noterades det spelande eller revirhållande spettar på minst 70 mer eller mindre lämpliga häckningslokaler under vår och sommar. Den här siffran är också högre än tidigare år, och även om man drar till med en gissning på så mycket som femtio häckande par i området hamnar man troligen i underkant av det verkliga beståndet.

PÅR LYDMARK

Tretåig hackspett *Picoides tridactylus*

Samtliga: 1 hane Hönö kyrkogård 7-8.10 (Bengt Karlsson m fl). 1 hane Åstebo, Partille 8.11 (Lars Andersson). 1 hane Holmesjön, Vättlefjäll 12.11 (Martin Oomen). 1 hane Fridhem, Hisingen 13-14.11 (Jan Ohlin, Elvor Ohlin m fl). 1 hona Spejssmossarna, Landvetters flygplats 14.11 (Per Björkman m fl). 1 par Klippans naturreservat 17.11-31.12 (Christer Fält m fl).

Efter två fina år 2004 och 2005 med tre fynd varadera hade det till och med 2005 gjorts tjugo fynd av tretåig hackspett i rapportområdet. 2006 gjordes inte ett enda fynd, men i år blev det alltså ett rejält uppsving igen och med hela sex fynd är 2007 utan konkurrens det bästa året någonsin för arten i rapportområdet. Dessutom var flera av fåglarna både långstannare och skådningsvänliga vilket gjorde att många göteborgsskådare äntligen fick in denna nyckfylla art på sina listor. Det är naturligtvis svårt att med säkerhet avgöra om samtliga fynd utgör fynd av olika fåglar, men å andra sidan satt det säkerligen ännu fler tretåiga spettar i andra skogsområden som aldrig upptäcktes. Räknar vi alla fynd separat är vi nu uppe i 26 fynd, och nu håller vi bara tummarna för en häckning i Klippan där paret var kvar långt in på vårkanten 2008. Fyndet på Hönö var det andra i skärgården.

PÅR LYDMARK

LÄRKOR OCH SVALOR

Både trädlärka och hussvala anlände rekordtidigt 2007, och trädlärka noterades även i rekordantal under höststräcket. För berglärkan går det dessvärre stadigt utför i rapportområdet.

Trädlärka *Lullula arborea*

Häckningar: 1 par Hills golfbana, Mölndal (Johannes Löfqvist m fl). 1 par Sisjöns skjutfält (Lars Eric Rahm m fl). Dessutom är arten noterad på ytterligare 10 lokaler under häckningstid.

Vår: Sammanlagt ca 25 ex under vårsträcket 9.3-4.4.

Höst: Sammanlagt ca 180 ex under höststräcket 5.9-27.10.

Höga antal: 54 ex mot 5 Smithska udden 26.9 (Kristoffer Nilsson m fl).

Normalt utfall under häckningstid, trädlärkan brukar observeras på mellan tio och femton lokaler.

Bild: KERSTIN MARTINSSON

Tretåig hackspett *Picoides tridactylus* sågs i stora antal i år. Här en hane vid Fridhem den 13 november.

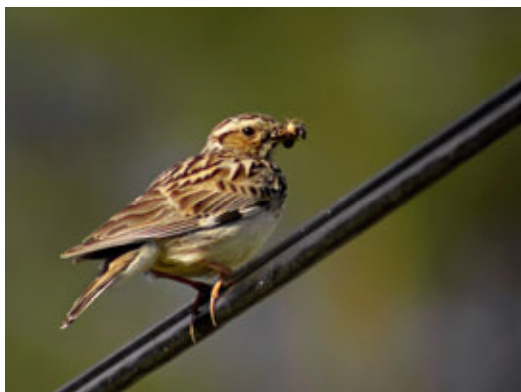

Bild: MAGNUS RAHM

Häckande trädlärlka *Lullula arborea* med mat i näbben vid en av områdets häcklokalerna – Sisjöns skjutfält den 6 juni.

Däremot är både det totala antalet fåglar som sågs under hösten och den fina dagssumman från Smithska udden de högsta som noterats i rapportområdet. Under hela hösten passerade sammanlagt 79 trädlärlkor Smithska udden, vilket säger en del om hur bra dagssumman den 26 september var.

JON HÅKANSSON

Sånglärlka *Alauda arvensis*

Januari: 2 ex mot N Kvislungeby, Björlanda 2.1 (Johan Svedholm). 1 ex Torslandaviken 7.1 (Uno Unger) samt 1 ex samma lokal 13.1 (Pär Lydmark m fl). 1 ex mot SV Kungsladugård 20.1 (Kristoffer Nilsson). 2 ex Stora Amundö 22.1 (Elvor Ohlin m fl). Som mest 3 ex Arendalsudden 22–30.1 (Bo Brinkhoff m fl).

December: 1 ex Galterö 7.12 (Lars Hellman).

Arten är numera, tack vare de mildare vintrarna, ett årligt inslag både under januari och december må-

Bild: STEFAN SVANBERG

Grushögen som backsvalorna *Riparia riparia* häckar i vid Torslandaviken är hårt ansatt, men trots det håller kolonin ställningarna.

nad i Göteborg. Mudderdammen och Arendalsudden tycks ha en speciell dragningskraft på de hugade sånglärlkor som försöker övervintra.

JON HÅKANSSON

Berglärlka *Eremophila alpestris*

Samtliga: 1 ex mot S Rörö 17.10 (Christer Fält). 1 ex Rörö 19.10 (Roger Eskilsson).

Den negativa utvecklingen för berglärlkan fortsätter och endast två exemplar är den lägsta årssumman som har noterats sedan 1996 (se Figur 7). Det kan inte heller helt uteslutas att bägge fynden rör sig om samma individ.

JON HÅKANSSON

Backsvala *Riparia riparia*

Häckningar: Minst 100 bohål Torslandaviken (Uno Unger m fl). Ca 75 bohål Angeredsverken (Håkan Thorstensson). Minst 27, ev 50 bohål Sagsjön, Källered (gm Stina Thelander). 15 bohål Hultet, Björketorp (Conny Palm).

Enligt uppgift har arten säkert häckat vid Angeredsverken i minst ett decennium men inte kontrollerats förrän i år. Kolonin på Rörskär vid Torslandaviken håller ställningarna trots att lokalen är utsatt för störningar.

JON HÅKANSSON

PIPLÄRKOR OCH ÄRLOR

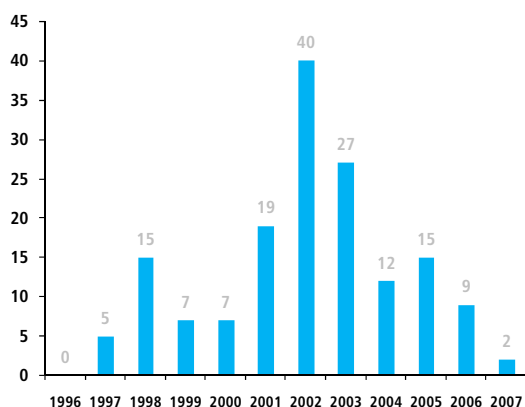
Förutom fina sträcksiffror för ängs- och gulärla noterades två nya fenologirekord under 2007, och för sjätte året i rad en större piplärlka.

Större piplärlka *Anthus richardi*

Samtliga: 1 ex Vinga 21.9 (Ingemar Johansson m fl).

Sjuttonde fyndet i Göteborgsområdet. Arten har nu dessutom noterats sex år i rad vilket är anmärkningsvärt. Fynddatumet ligger i linje med tidigare observationer, samtliga har setts mellan 12 september och 19 oktober. Första fyndet gjordes i Skarvik på Hisingen den 10 oktober 1959. Därefter dröjde det till 1982 innan nästa större piplärlka sågs. Under 1980-talet gjordes tre fynd, på 1990-talet två och under 2000-talet har således redan elva fynd gjorts.

JON HÅKANSSON

Figur 7. Antal rapporterade berglärkor per år sedan 1996 i Göteborgs rapportområde.

Ängsfioplärka *Anthus pratensis*

Januari: Sammanlagt ca 40 ex, som mest 9 ex Fässberg 30.1 (Uno Unger).

Höga antal: 3 860 ex mot S Smithska udden 24.9 (Kristoffer Nilsson). 3 600 ex mot S Kråkudden, Hönö 26.9 (Per Björkman m fl). 3 410 ex mot S Vrångö 26.9 (Tina Widén).

Komplettering 2005: Ca 20 000 ex mot S Vinga 2.10 (Göran Darefelt m fl).

Ängsfioplärka ses numera årligen under januari, men årets 40 ex är en ovanligt hög summa. De fina sträcksiffrorna i slutet av september är mycket höga även i ett nationellt perspektiv. Som jämförelse sträckte det under hela hösten ut ca 8 000 ex vid Falsterbo och 10 720 ex vid Smithska udden. Alla dessa siffror bleknar dock i jämförelse med det extremt höga antalet från Vinga 2005 (se ovan). Detta är troligtvis en av de högsta dagssiffrorna någonsin av arten i Sverige. Som rapportörerna själva skriver: "Minimisiffror, kan ha varit mycket fler! En jämn ström sträckte oavbrutet ut över havet från gryningen och fram till efter klockan 12."

JON HÅKANSSON

Rödstrupig fioplärka *Anthus cervinus*

Samtliga: 1 ex mot S Mölnlyckemetot, Råda 29.8 (Johannes Löfqvist). 1 ex mot S Arödsberget, Hisingen 29.8 (Per Björkman). 1 ex Brudarebacken 3.9 (Thomas Karlsson). 1 ex mot S Smithska udden 5.9 (Kristoffer Nilsson m fl). 1 ex mot S Rörö 6.9 (Johan Svedholm m fl). 2 ex mot S Brudarebacken 7.9 (Roger Eskilsson). 1 ex mot S Nötholmen, Hönö 8.9 (Christer Fält). 1 ex mot S Mölnlyckemetot, Råda 8.9 (Johannes Löfqvist). 1 ex mot S Galterö 18.9 (Lars Hellman). 1 ex mot S Fridhem, Hisingen 18.9 (Lena Essedahl).

Sammanlagt 11 ex under hösten är något lägre än

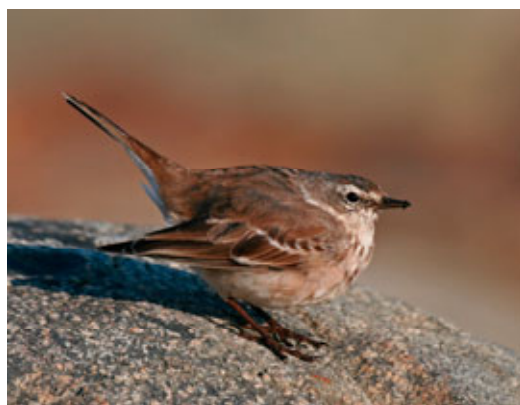

Bild: BJÖRN DELLMING

En av årets få vattenfioplärkor *Anthus spinoletta* på Rörö den 1 april. Under hösten sågs för en gångs skull inte en enda vattenfioplärka.

normalt. På 2000-talet har antalet höstfynd varierat mellan 10 och 25 ex. De flesta brukar ses från de sista dagarna i augusti till mitten av september. Vårfynd har endast gjorts vid fyra tillfällen under 2000-talet, samtliga mellan den 9 och 14 maj.

JON HÅKANSSON

Vattenfioplärka *Anthus spinoletta*

Samtliga: Som mest 2 ex Rörö 5.1–9.4 (Christer Fält m fl).

Endast två exemplar under hela året är betydligt lägre än de senaste tre åren. Skillnaden är framförallt att inga fåglar noterades på Rörö under hösten samt att inga individer uppehöll sig på Hönö i år. Vi får hoppas att det bara är ett tillfälligt trendbrott.

JON HÅKANSSON

Gulärta *Motacilla flava*

Häckningar: Säkra häckningar konstaterades vid Lilla Oxhagen, Öxnäs samt Torslandaviken.

Höga antal: 1 143 ex mot S Smithska udden 21.8 (Kristoffer Nilsson).

Udda fynd: 1 ad hane av rasen *thunbergi* Torslandaviken 6.7 (Johan Svedholm). 2 ad hanar av rasen *thunbergi* Torslandaviken 22.7 (Uno Unger).

Den lilla gulärtepopulationen i Göteborgsområdet håller ställningarna och det är artens kärnområden runt Torslandaviken samt på strandängarna längs Nordre och Göta älv som hyser några par. Även vid Hökälla och Välen har det noterats enstaka gulärter under häckningstid i år. Den fina sträcksiffran från Smithska udden är den högsta dagssumman som

Tabell 15. Fenologi – Piplärkor, ärlor och sidensvans

Art/Period	Första observation	Sista observation	Mediandatum	Avvikelse
Trädpiplärka <i>Vår-Höst</i>	14.4 Sisjöns skjutfält (Lena Essedahl) <i>Nytt fenologirekord (-2)</i>	4.10 Flera lokaler 17.12-00 Hönö (Magnus Unger)	20.4-7.10	-6/-4
Rödstrupig pipplärka <i>Vår</i>	- 9.5-04 Önnared (Olof Armini)	- 14.5-03 Kråkudden (Kristoffer Nilsson)	11.5-12.5	-/-
Rödstrupig pipplärka <i>Höst</i>	29.8 Mölnlycke (Johannes Löfqvist) <i>Nytt fenologirekord (-1)</i>	18.9 Flera lokaler 9.10-06 Smithska udden (Kristoffer Nilsson)	1.9-27.9	-3/-9
Vattenpiplärka <i>Höst-Vår</i>	- 22.10-04 Ersdalen, Hönö (Christer Fält)	9.4 Rörö (Lars Eric Rahm) 10.4-06 Rörö (Martin Alexandersson m fl)	31.10-6.4	-/+3
Gulärla <i>Vår-Höst</i>	22.4 Torslandaviken (Göran Gustafson) 18.4-06 Välen (Uno Unger m fl)	25.9 Brudarebacken (Roger Eskilsson) 12.10-02 Rörö (Magnus Unger)	22.4-26.9	-1/-2
Sidensvans <i>Höst-Vår</i>	2.10 Flera lokaler 20.9-05 Kungssten (Kristoffer Nilsson)	27.4 Utby, Göteborg (Pelle Gustavsson) 7.5-02 Botaniska trädgården (Berndt Lindberg)	5.10-3.5	-4/-6

har noterats i Göteborgsområdet, och utgjorde nästan hälften av årssumman vid Smitten (2 440 ex). Det är mycket ovanligt att den nordliga rasen *thunbergi* dyker upp i Götaland redan i juli, och årets två julifynd är troligtvis de första som någonsin har noterats hos oss. Normalt börjar de nordliga gulärlorna sträcka söderut först i mitten av augusti.

JON HÅKANSSON

Forsärsla *Motacilla cinerea*

Vinter: Januari-februari: Sammanlagt ca 8 ex, bl a 2 ex Prästabäcken, Fässberg 25.1 (Lars Eric Rahm) och 2 ex samma lokal 24.2 (Uno Unger). December: Sammanlagt 5 ex.

Höga antal: 17 ex mot 5 Smithska udden 24.9 (Kristoffer Nilsson).

Antalet forsärlor som försöker övervintra har ökat kraftigt under de senaste åren och sammanlagt ca 13 ex under 2007 är en normal summa numera. Som jämförelse kan nämnas att det på hela 90-talet endast noterades 3 ex under vintermånaderna. Bästa lokalerna att få se arten vintertid är i hamnområdet, framförallt vid Ryaverket och Klippan, samt längs Prästabäcken i Fässberg. Den fina dagssumman på Smithska udden är den högsta som noterats på lokalen och under hela hösten sträckte sammanlagt 101 ex söderut. Detta är det näst högsta antalet någonsin på Smitten (2006 noterades 160 ex).

JON HÅKANSSON

Sädesärla *Motacilla alba*

Vinter: 1 ex Gullbergskajen 1.1-20.2 (Roger Eskilsson m fl). 1 ex Shell raffinaderi, Hisingen 8.2 (Per Åkeflo).

Sädesärlan vid Gullbergskajen upptäcktes redan i slutet av november 2006. Att en sädesärla är statio-

när under så lång tid under vintern är ovanligt. Även fågeln vid Shell raffinaderi skall enligt uppgift varit på plats sedan julen 2006. Individerna vid Gullbergskajen hade en skadad vinge gör att det med säkerhet rör sig om två olika fåglar, vilket är en normal summa. Enstaka sädesärlor ses numera så gott som årligen under vintermånaderna i Göteborgsområdet. Noterbart är att det även i år har rapporterats engelsk sädesärla under våren, dock utan att någon beskrivning lämnats in till Rrk. Eftersom båda raserna verkar samhäcka frekvent, bland annat i södra Norge, dyker det årligen upp fåglar på Västkusten med ett intermediärt utseende, vilket gör att vi inte kan publicera fynd av engelsk sädesärla om de inte är ordentligt dokumenterade (med bilder eller en utförlig beskrivning).

JON HÅKANSSON

SIDENSVANS-JÄRNSPARV

Samtliga tre arter i denna sammanslagna artgrupp uppträdde i normal omfattning under 2007.

Sidensvans *Bombycilla garrulus*

Sena vårfynd: 12 ex Änggårdssbergen 2-4.4 (Adam Engström Svanberg m fl). 10 ex Fräntorp 6.4 samt 2 ex samma lokal 15.4 (Leif Jonasson). 1 ex str N Brudarebacken 15.4 (Stefan Svanberg). 24 ex Utby 21.4 samt 3 ex samma lokal 27.4 (Pelle Gustavsson). 1 ex Hökälla 23.4 (John Thulin m fl). 7 ex Backa-Röd 23.4 (Thomas Weiler). 2 ex str N Masthugget 25.4 (Johan Svedholm).

Som vanligt noteras ett litet antal eftersläntrande sidensvansar i april. Liksom 2006 kan man notera en avsaknad av större flockar (>500 ex) i området.

JOHAN SVEDHOLM

Strömstare *Cinclus cinclus*

Häckningar: 1 par Grevedämmet, Mölndal (Bo Brinkhoff). 1 par Härsjödamm, Härryda (Ingemar Olsson). 1 par Säreåns dalgång, Jonsered (Uno Unger m fl).

Häckningstid: 1 ex sj Finnsjön, Råda 29.5 (Fredrik Althoff).

Även om arten säkert häckar årligen i rapportområdet med ett litet men stabilt bestånd är det mycket ovanligt att så många som tre häckningar konstateras. Lokalerna är typiska, åtminstone Grevedämmet och Säreåns övre lopp kan nog betraktas som områdets säkraste strömstarelokaler, oavsett årstid.

JOHAN SVEDHOLM

Järnsparv *Prunella modularis*

Vinter: Sammanlagt 17 ex under januari–februari och 10 ex under december.

Totalt 27 vinterfynd av järnsparv är en ganska hög summa, men ingalunda onormalt hög för de senaste åren. Under 2000-talet har antalet övervintrande järnsparvar varierat mellan 13 ex 2005 och de hela 37 ex som noterades under rekordåret 2001.

JOHAN SVEDHOLM

TRASTFÅGLAR

Rekordmånga ringtrastar, plus på häckningsfronten för svart rödstjärt och rekordsena stenskvättor och näktergalar. Traståret 2007 hade flera godbitar att bjuda på, men det gick sämre för blåhake och dubbeltrast.

Näktergal *Luscinia luscinia*

Häckningstid: Sammanlagt noterades ca 125 sjungande individer i rapportområdet.

Näktergalsbeståndet fortsätter att vara synnerligen stabilt, även om en liten ökning kan skönjas gentemot de 100–110 sjungande individer som rapporterats under de senaste fyra åren. Gissningsvis speglar detta snarare en ökad rapporteringsfrekvens än en reell uppgång. Dock kan man notera att det utöver de vanliga kärnomsrådena (Hisingen: 84 ex, Välen/Stora ån: 8 ex, Södra skärgården: 7 ex, Norra skärgården: 9 ex samt Säreåns dalgång: 7 ex) även noterats sex fåglar i Lärjeåns dalgång, vilket är fler än tidigare. Frågan är om det beror på nykolonisation eller ökad rapportering? Man kan för övrigt

Bild: DAVID LUNDGREN

Höstens sista svarta rödstjärt *Phoenicurus ochruros* upptäcktes på Rörö den 17 november (då den här bilden togs) och stannade ända till den 15 december.

misstänka att näktergalen haft ett ganska stabilt bestånd i rapportområdet ända sedan 1980-talet, då det under nattsångarinventeringen 1985 noterades hela 125–130 sjungande fåglar bara på Hisingen. Detta har dock föregåtts av en kraftig expansion, eftersom motsvarande siffra vid nattsångarinventeringen 1975 var endast 14 individer.

JOHAN SVEDHOLM

Blåhake *Luscinia svecica*

Vår: 1 hona Brudarebacken 9.5 (Roger Eskilsson m fl). 1 hane död Delsjöområdet 28.5 (Per Boström).

Höst: 1 1K Öxnäs 22.8 (Lars Paterson). 1 ex ringm Sudda, Hönö 29.8 (Björn Zachrisson m fl).

Endast två vårfynd och lika många höstfynd gör 2007 till det sämsta blåhakeåret sedan 1999 då arten uteblev helt i rapportområdet. Under 2000–2006 har årssumman legat i intervallet 6–25 ex.

JOHAN SVEDHOLM

Svart rödstjärt *Phoenicurus ochruros*

Vår: 1 ex Brudarebacken 1.4 (Dag Aurell). 1 par Skintebo, Askim 12–28.4 (Lars Lundmark m fl). 1 hane sj Kungshöjd 20.4 (Kjell Wallin). 1 hona Sanserhult, Härryda 29.4 (Conny Palm).

Häckningar: 1 par Åbro, Mölndal (Andreas Wällberg m fl).

Häckningstid: 1 hane sj Skarvikshamnen 12.4–21.6 (Stefan Svanberg). 1 ex sj Gullbergsvass 15.5 (Kjell Hansson). 1 ex sj Eklanda, Mölndal 3.6 (Stefan Andersson m fl).

Höst: 1 1K Torslandaviken 21–25.7 (Stefan Svanberg m fl). 1 ex Norra Guldheden 5.9 (Christer Fält m fl). 1 hane Skarvikshamnen 11–12.10 (Stefan Svanberg). 1 ex Rörö 17.11–15.12 (David Lundgren m fl).

Tabell 16 – Fenologi: Trastfåglar

Art/Period	Första observation	Sista observation	Mediandatum	Avvikelse
Näktergal <i>Vår-Höst</i>	6.5 Torslandaviken (Jan Wendeby m fl) 30.4-00 Hökälla (Lasse Svensson)	20.8 Torslandaviken (Bo Brinkhoff) <i>Nytt fenologirekord (+4)</i>	3.5–7.8	+3/+13
Blåhake <i>Vår</i>	9.5 Brudarebacken (Roger Eskilsson) 5.5-01 Hönö (Magnus Unger)	28.5 Delsjöområdet (Per Boström) 30.5-04 Ersdalsviken, Hönö (Magnus Unger)	7.5–22.5	+2/+6
Blåhake <i>Höst</i>	22.8 Öxnäs (Lars Paterson) 17.8-03 Tistlarna (Martin Fransson)	29.8 Sudda, Hönö (Björn Zachrisson) 20.10-00 Lagmansholmen (Martin Oomen)	1.9–14.9	–10/–17
Svart rödstjärt <i>Vår-Höst</i>	1.4 Brudarebacken (Dag Aurell) 27.3-05 Galterö (Göran Johansson)	– –	4.4–*	–4/–
Rödstjärt <i>Vår-Höst</i>	16.4 Ganlet, Önnered (Peder Kinberg) 16.4-05 Hög, Hisingen (Tommy Järås)	26.9 Hönö (Per Björkman) 26.10-02 Guldringen (Knut Karlsson)	21.4–5.10	–5/–10
Buskskvätta <i>Vår-Höst</i>	25.4 Galterö (Christer Fält) 16.4-00 Styrsö (Donald Granqvist)	26.9 Torslandaviken (Bo Brinkhoff) 24.10-04 Fåssberg (Lars Eric Rahm)	24.4–30.9	+1/–4
Stenskvätta <i>Vår-Höst</i>	12.4 Torslandaviken (Stefan Svanberg) 25.3-05 Brudarebacken (Magnus Unger)	24.11 Askimsviken (Lars Lundmark) <i>Nytt fenologirekord (+11)</i>	1.4–25.10	+11/+30
Ringtrast <i>Vår</i>	7.4 Brudarebacken (Niclas Liljeqvist) 2.4-06 Brudarebacken (Mattias Pozsgai)	14.5 Brudarebacken (Roger Eskilsson) 24.5-04 Donsö (Martin Fransson)	4.4–8.5	+3/+6
Ringtrast <i>Höst</i>	2.10 Rörö (Magnus Unger) 14.9-03 Sisjöns skjutfält (Tony Börjesson)	13.10 Rörö (Magnus Unger m fl) 4.11-00 Donsö (Martin Fransson)	5.10–25.10	–3/–12

Mycket trevligt med en konstaterad häckning av denna gemytliga art, som på senare år sannerligen befunnit sig på pottkanten som häckfågel i Göteborgstrakten. Vidare är det glädjande med ett revir i artens gamla kärnområde i Hisingens hamnar, där faktiskt inte ett enda fynd gjordes under 2006. Det sena fyndet på Rörö utgör det första decemberfyndet sedan 2004 då en fågel sågs på Donsö.

JOHAN SVEDHOLM

Stenskvätta *Oenanthe oenanthe*

Sena fynd: 1 honfärgad Lappesand, Hönö 11.11 (Bengt Karlsson). 1 1K Marholmen, Askimsviken 11.11 (Karl-Olof Johansson). 1 ex Otterbäckens, Askimsviken 24.11 (Lars Lundmark m fl).

Bild: KERSTIN MARTINSSON

Ovanligt många ringtrastar *Turdus torquatus* sågs under vårsträcket i år. Som mest noterades hela 22 ex på en gång! Här dock en ensam 2K hona vid Brudarebacken den 16 april.

Sjunde och åttonde novemberfynden av stenskvätta sedan 1976. De båda fynden i Askimsviken utgörs troligen av samma individ.

JOHAN SVEDHOLM

Ringtrast *Turdus torquatus*

Vår: Under perioden 7.4–14.5 rapporterades 61 ex, där det högsta antalet utgjordes av imponerande 22 ex på Brudarebacken 23.4 (Göran Gustafson).

Höst: 1 ex Rörö 2.10 (Magnus Unger). 1 hane Hammarkullen, Angered 9.10 (Göran Karlsson). 1 1K Rörö 13.10 (Magnus Unger m fl).

Mycket god utdelning av ringtrastar under våren, och noteringen på 22 individer vid Brudarebacken torde vara den största ansamlingen som någonsin rapporterats i området. Antalet höstfynd är däremot normalt för de senaste åren.

JOHAN SVEDHOLM

Taltrast *Turdus philomelos*

Vinter: 1 ex Galterö 16–19.1 (Lars Hellman). 1 ex Stora Amundö 28.1–18.2 (Stig Fredriksson m fl). 1 ex Västra begravningsplatsen, Göteborg 3.12 (Kristoffer Nilsson).

Höga antal: 120 ex str SO Bjurslättssberget, Hisingsparken 27.9 (Bo Brinkhoff). 170 ex str SO Solängen, Mölndal 28.9 (Magnus Rahm). 103 ex str S Smithska udden 4.10 (Karl-Olof Johansson m fl). 157 ex str S Smithska udden 9.10 (Karl-Olof Johansson m fl).

Tre vinterfynd får anses som fullständigt normalt, under 2000-talet har vinterfynden varierat mellan

en och elva individer. Däremot tycks taltrasten haft en mycket god höststräcksäsong med fyra dagssummor över 100 ex, vilket inte tillhör vanligheterna.

JOHAN SVEDHOLM

Rödvingetrast *Turdus iliacus*

Häckningstid: 1 ex Änggårdssbergen 3.5 (Kristoffer Nilsson). 1 ex sj Svanikällan 5.5 (Göran Karlsson). 1 ex Hammarkullen, Angered 7.5 (Johan Svedholm). 1 ex sj Vällsjön, Råda 5.6 (Rune Edquist). 1 ex Torslanda golfbana 1.7 (Daniel Gustafsson m fl). 1 ex sj Torrekulla, Kålleröd 7.7 (Hasse Berglund).

Vinter: Sammanlagt minst 58 ex under januari–februari. Under december rapporterades 23 individer, däribland en flock på 14 ex vid Hönö kyrkogård 26.12 (Uno Unger m fl).

Som vanligt inga konstaterade häckningar av denna art, som trots detta torde ha en liten häckpopulation i området. Anledningen är gissningsvis att den häckar inom en typ av skogsbiotoper som sällan besöks av fågelskådare. Som vi har vant oss vid under de senare åren uppträdde arten mycket talrikt under vintermånaderna, även om det är en bit kvar till de 140 rödvingetrastar som rapporterades under vintermånaderna 2006.

JOHAN SVEDHOLM

Dubbeltrast *Turdus viscivorus*

Höga antal: 52 ex str 50 Mölnlyckemotet, Råda 27.9 (Johannes Löfqvist).

För första gången sedan dessa började publiceras 1997 uteblev vinterfynd av dubbeltrast helt! Som plåster på såren får vi nöja oss med en fin sträckssiffra istället.

JOHAN SVEDHOLM

SÅNGARE

Sångaråret 2007 bjöd på både vassångare, trast-sångare och häckande busksångare och brandkronad kungsfågel. Dessutom gjordes ovanligt många sena höstfynd, även om tre av årets fyra fenologi-rekord noterades på våren.

Gräshoppsångare *Locustella naevia*

Häckningstid: Sammanlagt rapporteras drygt 45 sjungande exemplar under perioden 28.4–7.8, varav 35 från Hisingen.

Tidigt fynd: 1 ex sj Sisjöns skjutfält 28–29.4 (Lars Eric Rahm).

Höst: 1 ex ringm Hög, Hisingen 23.9 (Tommy Järås).

En glädjande återhämtning från 2006 års svacka då endast 30 exemplar rapporterades. Gräshoppsångaren har troligen haft en ganska stabil population i rapportområdet sedan 1980-talet; vid nattsångarinventeringen på Hisingen 1985 rapporterades 41 exemplar. På 1970-talet var arten däremot betydligt fåtaligare, och under motsvarande inventering 1975 hittades bara 14 fåglar. På grund av artens mycket diskreta vanor under höststräcket är höstfynd ovanliga i området, och detta var det första sedan 2001.

JOHAN SVEDHOLM

Vassångare *Locustella luscinioides*

Samtliga: 1 ex sj Välen 3–9.6 (Magnus Eriksson m fl).

Fjärde fyndet i rapportområdet av arten, och det andra fyndet för lokalen. Det första fyndet gjordes i Kvällängen 1964, och det andra i just Välen 1968. Sedan skulle det dröja ända till 1994 innan det var dags för vassångarbesök igen, denna gången i Svanikällan. Samtliga fynd är gjorda inom tidsperioden 11 maj till 22 juni, vilket får anses som mycket typiskt för artens uppträdande i Sverige.

JOHAN SVEDHOLM

Sävsångare *Acrocephalus schoenobaenus*

Häckningstid: Totalt rapporterades ca 42 sjungande fåglar, lejonparten (36 ex) uppehöll sig i vanlig ordning på Hisingen.

Höst: 1 1K Arendalsudden 20.8 (Johan Svedholm). 1 ex Ragnhildsholmen 13.9 (Per Norberg). 1 ex ringm Sudda, Hönö 2.10 (Björn Zachrisson).

Sedan samtliga fynd av arten började redovisas 2004 tycks beståndet ha hållit sig stabilt på 30–45 sjungande individer. Tittar man bakåt tycks arten ha haft en dramatisk beståndsutveckling; vid nattsångarinventeringen 1975 noterades hela 70 ex på Hisingen, men då inventeringen upprepades 1985 räknades endast 18 ex in. Lyckligtvis tycks alltså beståndet numera ha återhämtat sig någorlunda. Oktoberfyndet var det andra under 2000-talet.

JOHAN SVEDHOLM

Busksångare *Acrocephalus dumetorum*

Häckningar: 1 par Högåsa, Björlanda 14.6–10.8 (Bo Nilsson m fl).

Övriga fynd: 1 ex sj Tofter, Säge 1–18.6 (Per Björkman, Barbro Björkman m fl).

Bild: BJÖRN DELLMING

Två fynd av busksångare *Acrocephalus dumetorum*, varav ett i form av en lyckad häckning, gör 2007 till det bästa busksångaråret någonsin. Här ses den icke-häckande fågeln vid Tofter den 15 juni. Se även omslagsbilden och bilden på sidan 4.

Sjätte och sjunde fynden i Göteborgstrakten, och det senare av dem visade sig överraskande nog röra sig om en häckning. Paret häckade alldeles intill ett litet bostadsområde, och den 1 augusti hittades boet i högvuxen örtvegetation. Boet innehöll två stora ungar, vilka förhoppningsvis kom på vingar strax därefter. Detta var blott landets sjätte konstaterade häckning av busksångare. Se notisen på sidan 4 för fler detaljer.

JOHAN SVEDHOLM

Kärrsångare *Acrocephalus palustris*

Sena fynd: 1 ex ringm Hög, Hisingen 6.9 (Tommy Järås). 1 ex ringm Sudda, Hönö 8.9 (Björn Zachrisson m fl).

Precis som 2006 noterades ett septemberfynd i år. Det är typiskt att dessa gjorts i samband med ringmärkning, eftersom arten är diskret och svårbestämd under höstflyttningen. Under 2000-talet har nu 14 septemberfynd gjorts, och bland dessa finner man blott en enda fältobservation.

JOHAN SVEDHOLM

Trastsångare *Acrocephalus arundinaceus*

Samtliga: 1 ex sj Hökälla 2–9.6 (Bo Brinkhoff m fl).

Sjätte fyndet i rapportområdet sedan 1963, och det tredje på 2000-talet. Samtliga fynd har utgjorts av sjungande fåglar i maj–juni med undantag av en 1K-fågel som ringmärktes i Välen 2001.

JOHAN SVEDHOLM

Ärtsångare *Sylvia curruca*

Sena fynd: 1 ex Torslandaviken 2.10 (Bo Brinkhoff). 1 ex Sävåns dalgång, Kviberg 2.10 (Roger Eskilsson).

Sjätte och sjunde oktoberfynden i rapportområdet under 2000-talet, och arten har nu rapporterats i

Tabell 17. Fenologi – Sångare

Art/Period	Första observation	Sista observation	Mediandatum	Avvikelse
Gräshoppsångare Vår-Höst	28.4 Sisjöns skjutfält (Lars Eric Rahm) <i>Nytt fenologirekord (-1)</i>	23.9 Hög, Hisingen (Tommy Järås) <i>Nytt fenologirekord (+8)</i>	1.5–2.8	-4/+52
Sävsångare Vår-Höst	27.4 Ragnhildsholmen (Stefan Malm) 26.4-00 Hökälla (Pär Lydmark)	2.10 Sudda, Hönö (Björn Zachrisson) <i>Tangerat fenologirekord</i>	28.4–22.9	-2/+10
Kärrsångare Vår-Höst	16.5 Stora Oxhagen (Tommy Järås) 12.5-03 Välen (Stefan Andersson)	8.9 Sudda, Hönö (Björn Zachrisson) 13.9-02 Välen (Jan Bergqvist)	16.5–6.9	-1/+2
Rörsångare Vår-Höst	29.4 Flera lokaler 26.4-05 Torslandaviken (Uno Unger)	4.10 Sudda, Hönö (Björn Zachrisson) 24.10-04 Brudarebacken (Magnus Unger)	29.4–5.10	-1/-1
Härmsångare Vår-Höst	10.5 Torslandaviken (Magnus Larsson) 5.5-04 Slottsskogen (Stefan Andersson)	16.8 Varpemossen (Christer Cederfalk) 23.8-02 Hönö kyrkogård (Magnus Unger)	8.5–13.8	+2/+3
Ärtsångare Vår-Höst	23.4 Flera lokaler 19.4-00 Lundby (Lennart Johansson)	2.10 Flera lokaler 12.10-05 Röror (Uno Unger)	23.4–30.9	-1/+2
Törnsångare Vår-Höst	27.4 Torslandaviken (Jon Håkansson) 26.4-00 Ragnhildsholmen (Torbjörn Jansson)	2.10 Torslandaviken (Peter Hamrén) 18.12-00 Torslandaviken (Magnus Unger)	30.4–6.10	-3/-5
Trädgårdssångare Vår-Höst	6.5 Kallhed, Björlanda (Kjell Wassenius) 2.5-01 Änggårdssbergen (Kristoffer Nilsson)	2.10 Krossholmen (Johan Svedholm) 5.10-03 Skintebo, Askim (Jan Wahlberg)	5.5–2.10	+1/0
Grönsångare Vår-Höst	15.4 Sisjön (Aimon Niklasson) <i>Nytt fenologirekord (-4)</i>	19.8 Röror (Thomas Karlsson) 1.9-02 Bokedalen, Jonsered (Kristoffer Nilsson)	23.4–20.8	-8/-1
Gransångare Vår-Höst	19.3 Härssjön (Lars-Olof Sandberg) <i>Nytt fenologirekord (-6)</i>	17.11 Tjälleviks mosse, Hönö (Tina Widén) 23.11-05 Sävåns mynning (Johan Svedholm)	26.3–11.11	-8/+6
Lövsångare Vår-Höst	15.4 Flera lokaler 14.4-02 Hökälla (Mats Erik Eriksson)	6.10 Torslandaviken (Peter Hamrén) <i>Tangerat fenologirekord</i>	16.4–29.9	-1/+7

oktober varje år sedan 2002. Normalt lämnar arten området i mitten av september, och tidigare har oktoberfynd varit extremt sällsynta. Frågan är om uppgången beror på mildare klimat, ökad skådaraktivitet eller något annat?

JOHAN SVEDHOLM

Törnsångare *Sylvia communis*

Sent fynd: 1 ex Torslandaviken 2.10 (Peter Hamrén).

Oktoberfynd nummer sex under 2000-talet av denna art som normalt inte ses senare än mitten av september. Man kan ställa sig samma fråga som beträffande oktoberfynden av ärtsångare, beror det på klimatförändringar, ökat skådande eller annat?

JOHAN SVEDHOLM

Trädgårdssångare *Sylvia borin*

Sent fynd: 1 ex Krossholmen, Torslanda 2.10 (Johan Svedholm).

Sjunde oktoberfyndet under 2000-talet. Trädgårdssångare ses i vanliga fall inte senare än andra halvan av september. Se även kommentarerna till ärt- och törnsångare.

JOHAN SVEDHOLM

Svarthätta *Sylvia atricapilla*

Vinter: Sammanlagt 18 ex under januari–mars och 5 ex under november–december.

En återgång till en för 2000-talet mer normal årssumma jämfört med rekordnoteringarna på 37 respektive 47 exemplar från 2005 och 2006. Fortfarande är det dock mycket vanligare med övervinterande svarthättor nu än under 1990-talet och tidigare.

JOHAN SVEDHOLM

Gransångare *Phylloscopus collybita*

Vinter: 1 ex Torslandaviken 3–7.1 (Ingvar Svensson m fl). 1 ex Smithska udden 6.1 (Karl-Olof Johansson). 1 ex Göteborgs botaniska trädgård 13.1 (Daniel Gustafsson).

Häckningstid: Ca 190 sjungande fåglar noterades under maj–juni.

Ovanligt många vinterfynd, och med dessa föreligger nu tio vinterfynd av arten under 2000-talet. Under 2006 noterades 120 sjungande fåglar under häckningstid, och det är frågan om årets ökning

beror på att arten fortfarande är på uppgång i området eller om det har med ökad rapportering att göra.

JOHAN SVEDHOLM

Lövsångare *Phylloscopus trochilus*

Sena fynd: 2 ex Helgered, Björlanda 1.10 (Märtha Boström). 1 ex Skändla 4.10 (Lars Paterson). 1 ex Torslandaviken 6.10 (Peter Hamrén).

Elfte till trettonde oktoberfynden under 2000-talet, och det kanske snart är dags att betrakta arten som regelbundet uppträdande under första oktoberveckan. Den stora massan lövsångare lämnar oss vanligtvis i mitten av september.

JOHAN SVEDHOLM

Brandkronad kungsfågel *Regulus ignicapilla*

Häckningar: 1 par Slottsskogen, Göteborg 22.5–20.7 (Anders Johansson m fl).

Årets publikmagnet! Arten har nyligen etablerat sig som fåtalig häckfågel i Skåne, där första svenska häckningen ägde rum 1990. Slottsskogsparet utgjorde rapportområdets sjunde fynd, tillika andra sommarfyndet efter 2006 års junifynd i Partille. Dessutom var detta den första konstaterade svenska häckningen utanför Skåne och Halland. Häckningen resulterade i minst tre flygga ungar som observerades då de var nyligen utflugna den 25 juni. Tyvärr sammanföll detta med en period av ihållande regn, och dagen efter hittades en av ungarna i dålig kondition. Denna unge avled tämligen omgående, men

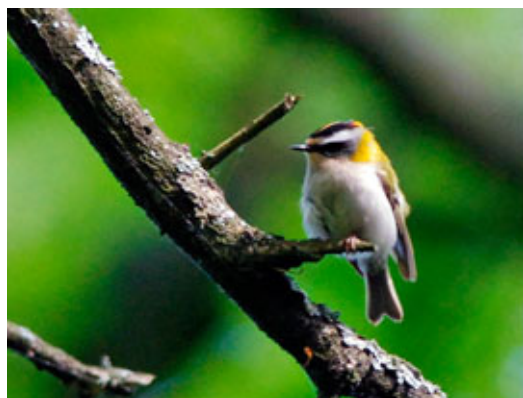

Bild: PÅR LYDMARK

Hanen i det häckande paret av brandkronad kungsfågel *Regulus ignicapilla*, som under året drog mängder av besökare till Slottsskogen.

Tabell 18. Fenologi – Flugsnappare och törnskator

Art/Period	Första observation	Sista observation	Mediandatum	Avvikelse
Grå flugsnappare <i>Vår-Höst</i>	7.5 Gamlestaden (Roger Eskilsson) <i>3.5-01 Rya skog (Roger Eskilsson)</i>	30.9 Brunnsbo (Stefan Svanberg) <i>14.10-01 Rörö (Magnus Unger)</i>	6.5–20.9	+1/+10
Svartvit flugsnappare <i>Vår-Höst</i>	18.4 Järnbrott (Thomas Karlsson) <i>15.4-05 Biskopsgården (Stefan Svensson)</i>	8.9 Dannekroken, Hönö (Uno Unger) <i>12.10-05 Rörö (Uno Unger)</i>	21.4–13.9	–4/–5
Törnskata <i>Vår-Höst</i>	13.5 Maderna (Kerstin Martinsson) <i>4.5-01 Styrö (Martin Fransson)</i>	12.9 Hökälla (Per Lundgren m fl) <i>23.9-00 Torslandaviken (Johan Svedholm)</i>	8.5–12.9	+5/0
Varfågel <i>Höst-Vår</i>	17.9 Flera lokaler <i>14.9-02 Skintebo, Askim (Mikael Forsman)</i>	14.4 Sisjöns skjutfält (Lena Essedahl) <i>29.4-06 Rambo mosse (Christer Johansson)</i>	20.9–17.4	–3/–3

de övriga ungarnas öde förblir okänt. Dock sågs en ej säkert bestämd ungfågel den 18 juli, vilket tyder på att någon unge förhoppningsvis överlevde den miserabla vädersituationen. Läs mer om häckningen i *Fåglar på Västkusten* nr 2/08.

JOHAN SVEDHOLM

jande med en långstannade sjungande individ i Bokedalen som är gammal klassisk mark för arten. Under 90-talet var Bokedalen en pålitlig lokal, men under 2000-talet har fynd där endast gjorts 2001 förutom årets fynd. Årets utdelning med totalt tre fynd är något fler än normalt.

ANDERS KRONHAMN

FLUGSNAPPARE OCH MESAR

Under 2007 gästades vi bland annat av 2000-talets första halsbandsflugsnappare och skärgården fick besök av så sällsynta gäster som mindre flugsnappare och entita.

Mindre flugsnappare *Ficedula parva*

Samtliga: 1 honfärgad Kråkudden, Hönö 26.5 (Magnus Rahm m fl). 1 ad hane sj Bokedalen, Jonsered 31.5–15.6 (Sten Ekwall m fl). 1 2K hane sj Sisjön, Askim 3–6.6 (Markus Lagerqvist m fl).

Fynd av mindre flugsnappare i skärgården är mycket ovanliga och årets fynd är blott det andra på 2000-talet (2004 gjordes ett fynd på Styrö). Gläd-

Halsbandsflugsnappare *Ficedula albicollis*

Samtliga: 1 2K hane Store lund, Tynnered 2–4.6 (Peder Kinberg m fl).

Första fyndet i området sedan 1996 då en fågel uppehöll sig i Slottsskogen. Arten är mycket ovanlig utanför sitt kärnområde på Öland och Gotland.

ANDERS KRONHAMN

Skäggmes *Panurus biarmicus*

Vinter/Vår: Sammanlagt ca 13 ex under perioden 2.1–28.3, som mest bl a 5–6 ex Torslandaviken 6.1–26.2 (Karin Sjöstrand m fl) och 4 ex Välen 3.2 (Stefan Andersson).

Häckningstid: 1 hane Ers vatten, Rörö 28–30.4 (Per Björkman m fl). 2 ex Välkommen, Björlanda 1.5 (John Thulin). 1 ex Öxnäs, Säve

Bilder: HANS FALKLIND, MAGNUS RAHM

Två av årets tre mindre flugsnappare *Ficedula parva*. Till vänster som de brukar ses i rapportområdet, det vill säga en sjungande hane i Bokedalen den 2 juni, och till höger en lite mer udda observation i form av en honfärgad fågel rastande på Kråkudden den 26 maj.

18.6 (Johan Svedholm). 3 1K Torslandaviken 25.6 (Bo Brinkhoff). 3 ex Torslandaviken 24.7 (Peter Hamrén). 2 ex Torslandaviken 5.8 (Lars Lundmark). 1 ex Torslandaviken 24.8 (Magnus Persson). 3 ex Utbyfältet, Sävåns dalgång 30.8 (Lena Essedahl).

Höst/Vinter: Sammanlagt ca 50 ex under perioden 4.9–30.12, som mest bl a 5 ex Öxnäs, Sävå 4.9 (Roger Eskilsson), 5 ex Kvillehed, Nordre älv 13.9 (Göran Karlsson), 6 ex Lagmansholmen, Sävå 6.10 (Johan Svedholm), 16 ex Välkommen, Björlanda 12.10 (Johan Svedholm) och 6 ex Kippholmen, Björlanda 12.11 (Johan Svedholm).

Flera fynd under häckningstid och de tre 1K-fåglarna som noterades i Torslandaviken den 25 juni indikerar att häckning sannolikt ägt rum på lokalen eller i närheten. Förra året gjordes den första konstaterade häckningen sedan 1992, men nog borde det gå att hitta häckande par oftare än med 14 års mellanrum? Antalet vårfynd är klart under det normala och inte mer än vad som vissa tidigare vintrar har uppnått av en enstaka övervintrande flock. Höstfynden är något fler än föregående år, men bara en stor höstflock är rapporterad. Framtiden får utvisa om de senaste årens allt färre höstflockar i Göteborgsområdet beror på förändrade flyttmönster eller bara är rena tillfälligheter.

ANDERS KRONHAMN

Entita *Parus palustris*

Skärgården: 1 ex Ersdalen, Hönö 25.7 (Hans Waern). Den 8.9–30.12 sågs som mest 2 ex runt Hönö kyrkogård varav den ena ringmärktes den 26.9 vid Sudda (Björn Zachrisson). 1 ex Ersdalen, Hönö 7–19.10 (Andreas Garpebring m fl).

Fynd av entita i skärgården är sällsynta och görs långt ifrån årligen. Fågeln på södra Hönö som först sågs på Nötholmen den 8 september är sannolikt den som ringmärktes vid Sudda och senare höll till på kyrkogården eftersom en av de två fåglarna på kyrkogården var ringmärkt. Att möjligen tre olika individer sågs under samma period i oktober är anmärkningsvärt, men fåglarna kan också ha alternerat mellan Ersdalen och kyrkogården. Frågan är också om fyndet i juli avser någon av de individer som även sågs senare under hösten och vintern.

ANDERS KRONHAMN

Pungmes *Remiz pendulinus*

Samtliga: 1 ad hane Utbyfältet, Sävåns dalgång 20–23.5 (Roger Eskilsson m fl). 1 ex Kippholmen, Björlanda 8.9 (Hans Börjesson m fl).

Två fynd är en god utdelning för Göteborgsområdet där arten långtifrån är årligen. Förutom ovanstående

Bild: KERSTIN MARTINSSON

Första fyndet av halsbandsflugsnappare *Ficedula albicollis* sedan häckningen i Slottsskogen på 90-talet gjordes i år vid Store lund, Tynnered. Bilden är tagen sista dagen fågeln sågs, den 4 juni.

fynd hittades även ett påbörjat pungmesbo vid Sudda, Hönö den 31 mars. Boet torde ha övergivits snabbt och några pungmesar sågs aldrig. Utifrån fotografier bedöms boet vara 2–3 dagar gammalt.

ANDERS KRONHAMN

TÖRNSKATOR–STARE

En ovanligt stor vinterflock av stare noterades under året, och för en gångs skull konstaterades nötkråka häcka i området. I övrigt blev kråkåret 2007 ganska lugnt.

Varfågel *Lanius excubitor*

Vinter/vår: Sammanlagt 22–25 ex under perioden 2.1–14.4.

Höst/vinter: Sammanlagt ca 35 ex under perioden 17.9–30.12.

Som vanligt återkommer ett antal varfåglar till sina vinterrevir i området. Efter förra årets 52 ex, sågs under året återigen ca 60 ex vilket varit normalt under tidigare år. Noterbart är att drygt hälften av alla fåglar ses på Hisingen.

PER BJÖRKMAN

Nötkråka *Nucifraga caryocatactes*

Häckning: 1 par Kullås, Landvetter (Bertil Berntsson).

Häckningstid: 1 ex Björmaräsen, Partille 9.2–27.3 (Johan Svedholm m fl). 1 ex Getryggen, Delsjöområdet 30.3 (Leif Andersson). 2 ex Balltorps våtmark, Mölndal 6.4 (Anders Lagerwall). 1 ex Limmerhult, Hindås 14.5–30.6 (Enar Sahlin m fl). 1 ex Stensjön, Mölndal 20.5 (Johannes Löfqvist). 1 ex Kikåstippen, Mölndal (Christer Johansson). 1 ex Klingeråsen, Härryda 18.7 (Conny Palm).

Bild: ELVOR OHLIN

Häckningar av steglits *Carduelis carduelis* är ofta svårkonstaterade, men här ser vi i alla fall resultatet av en. En adult fågel med två ungar vid Alleby på Hisingen den 3 september.

Nötkråkan häckar sparsamt inom rapportområdet. Det är trevligt att kunna konstatera en säker häckning inom området, tidigare under 2000-talet har endast troliga häckningar kunnat redovisats. Årets fynd indikerar en säker och fyra till sex möjliga häckningar.

PER BJÖRKMAN

Råka *Corvus frugilegus*

Vinter/vår: Sammanlagt ca 150 ex under perioden 22.1–20.5, som mest 28 ex str NO Röror 3.3 (Per Björkman m fl).

Höst/vinter: Sammanlagt ca 250 ex under perioden 3.10–28.11, som mest 77 ex str S Röror 17.10 (Christer Fält).

Årets antal av råkor är det högsta under 2000-talet. Några dagar med fina siffror under sträcktiden mars–april och september–oktober gör att totalantalet blir högt.

PER BJÖRKMAN

Svartkråka *Corvus corone corone*

Samtliga: 1 ex Arendalsudden, Hisingen 6.1 (Daniel Gustafsson). 1 ex Styrö 14.3 (Ingemar Johansson m fl). 1 ex str O Hassledalsbergen, Askim 31.3 (Stefan Andersson). 1 ex Torslandaviken 25.4 (Magnus Larsson). 1 ad Askimsviken 27.4 (Pär Lydmark). 1 ex Torslandaviken 29.4 (Hans-Erik Hermansson). 1 ex Torslandaviken 1.5 (Magnus Persson). 1 ex Tistlarna 3.5 (Tommy Järås m fl). 1 ex Stora Håstholmen, Björlanda Röror och Hovgården, Björlanda 10–

19.5 (Magnus Unger, Christer Fält, Johan Svedholm). 1 ex Sagered, Kålleröd 12.5 (Stefan Svanberg). 1 ex Vinga 13.5 (Jan Mogol m fl). 1 ex Jaegerdorffsmotet, Göteborg 22.6 (Jan Hellström). 1 ex Nolvik, Björlanda 8.10 (Kjell Wassenius). 1 ex Kråkudden, Hönö 18.10 (Göran Gustafson m fl).

Fjorton exemplar är ett högt antal i rapportområdet, men sannolikt har samma fågel setts vid flera tillfällen. Så var fallet med den svartkråka som kändes igen på sina blekta vingpennor och som sågs vid tre lokaler mellan den 10–19 maj. Som vanligt ses de flesta svartkråkor under mars–maj vid kustnära lokaler. Hybridisering med gråkråka förekommer i området vilket försvårar bedömningen ytterligare.

PER BJÖRKMAN

Stare *Sturnus vulgaris*

Höga antal: Ca 1 100 ex Gullö 17.2 (Uno Unger). Ca 1 200 ex Skälvisered, Säve 3.3 (Tommy Järås). Ca 2 000 ex Hökälla 7.6 (John Thulin). Ca 3 000 ex Torslandaviken 1.7 (Daniel Gustafsson m fl). Ca 1 000 ex Torslandaviken 4.10 (Bo Brinkhoff).

Särskilt vinterflockar av den här storleken är ovanliga inom rapportområdet, medan övernattningsflockar och höstflockar av den typ som rapporterades från Hökälla och Torslandaviken noteras i princip varje år.

PER BJÖRKMAN

FINKAR OCH FÄLTSPARVAR

Ovanligt få övervintrande sävsparvar, dalande ortolansiffror och obefintligt sträck av mindre korsnäbb. Man kan lätt förledas att tro att 2007 inte var något vidare fink- och sparvår. Men trots allt var det flera andra arter som uppvisade positiva resultat och fina sträckssiffror.

Obestämd bo-/bergfink *Fringilla coelebs/montifringilla*

Höga antal: Smithska udden: Totalt sex dagar med över 5 000 sydsträckande ex, som mest 33 400 ex 18.9, 29 500 ex 24.9 och 14 620 ex 26.9 (Kristoffer Nilsson m fl). Övriga lokaler: 5 750 ex str SO Mölnlyckemotet, Råda 27.9 (Johannes Löfqvist).

Som vanligt är det Smithska udden som står för de högsta noteringarna när det gäller småfågelsträck i rapportområdet, och för bo-/bergfink blev det i år flera fina dagar med femsiffriga sträckssiffror. Toppnoteringen på 33 400 ex är den näst högsta från lokalen, endast slagen av den magnifika noteringen

på 43 150 ex den 22 september 2006. Lägg därtill ytterligare en dag med nästan lika bra utdelning och fyra dagar med noteringar över 5 000 ex och vi får ett fint slutresultat för b-finkarna i år (sammanlagt ca 124 000 ex). Bland övriga lokaler var Mölnlyckemotet den mest bevakade och den enda som lyckades komma över femtusentrestrecket en dag (27 september). Som en jämförelse kan nämnas att det samma dag endast noterades 4 590 ex på Smithska udden, men Smittensiffran gäller tre timmar på morgonen med relativt mycket dimma medan Mölnlyckemotets högre notering räknades in under drygt åtta timmar.

PÄR LYDMARK

Steglits *Carduelis carduelis*

Troliga häckningar: 2 1K Gunnilse, Angered 11.8 (Lars Erik Norbäck). 1 ad + 2 1K Alleby, Björlanda 3.9 (Elvor Ohlin m fl).

Häckningstid: 2 ex Domelihöj, Bergum 28.4 (Håkan Thorstensson). 1–2 ex Hökälla 29–30.4 (Mats Raneström m fl). 1 ex sj Madbäcksdammen, Björlanda 5.6 (John Thulin). 4 ex Råda portar 13.6 (Christer Johansson). 1 ex sj Björbo gårde, Bergum 29.6 (Peter Andersson). 1 ex Tålleröd, Kålleröd 7.7 (Hasse Berglund). 2 ad Torslandaviken 21.7 (Roger Eskilsson m fl).

Större antal: Torslandaviken: Flockar av varierande antal sågs i området under september–december, som mest 40 ex vid Mudderdammen 26.9 och lika många vid Flatholmen 4.12 (Bo Brinkhoff m fl). Övriga lokaler: 25 ex Öxnäs, Säve 2.10 (Göran Karlsson). 30 ex Hills golfbana, Mölndal 8.12 (Lena Essedahl).

Med största sannolikhet har vi regelbundet enstaka par steglits häckande i rapportområdet, men de vet hur man gömmer sig under häckningstid och med undantag för 2005 har de lyckats undgå upptäckt år efter år. I år fick vi dock resultatet av en häckning dokumenterad på bild – en adult fågel med två ungar vid Alleby. Observationen gjordes dock relativt sent (i början av september) och ungarna var vid det laget flygga, så det kan inte uteslutas att den verkliga häcklokalen var en annan. Även i Angered, där arten normalt sett har sina starkaste fästen, sågs två 1K-fåglar i början av augusti vilket tyder på att häckning har ägt rum i närheten. Vinterflockarna är i normal storlek och omfattning.

PÄR LYDMARK

Grönsiska *Carduelis spinus*

Större antal: Sträckande, Smithska udden: 1 246 ex str S 1.9 (Lars Eric Rahm m fl). 1 085 ex str S 13.9 (Kristoffer Nilsson). 1 860 ex str S 24.9 (Kristoffer Nilsson). 1 713 ex str S 26.9 (Kristoffer Nilsson m fl). Rastande: 750 ex Öxnäs, Säve 4.9 (Roger Eskilsson).

Bild: THOMAS SAMUELSSON

Årets mest välbesökta snösiska *Carduelis hornemanni* visade snällt upp sig under flera veckors tid vid en fågelmatning på Smithska udden. Bilden ovan är tagen den 18 januari.

Sträcksiffror av grönsiska har inte redovisats i fågelrapporten tidigare år, så vi har inte något äldre publicerat material att jämföra med. Årets höga antal från Smithska udden är dock de högsta som är kända från lokalen, vilket säger en hel del med tanke på att Smitten är områdets i särklass bästa sträcklokal för tättingar (sammanlagt räknades närmare 11 000 grönsiskor in vid Smitten under hösten). Den stora rastande flocken vid Öxnäs är också värd att notera, det är inte ofta så stora ansamlingar slår ner på samma ställe (åtminstone 500 ex av de rapporterade 750 höll ihop i en stor sammanhängande flock).

PÄR LYDMARK

Vinterhämsling *Carduelis flavirostris*

Summering: Mindre flockar i storleksordningen 10–30 ex sågs på ett antal lokaler under året.

Inga stora ansamlingar av vinterhämsling i år. Under 2000-talet har tresiffriga flockar rapporterats 2001, 2005 och 2006 (som mest ca 200 ex på två olika lokaler i april 2005) medan övriga år legat ungefär i nivå med årets skörd.

PÄR LYDMARK

Snösiska *Carduelis hornemanni*

Samtliga: 1 ex Smithska udden 13.1–4.2 (Björn Dellming m fl). 1 2K Smithska udden, Göteborg 13.1 (Johan Svedholm m fl). 1 honf Safjället, Mölndal 22.1 och 1 annat ex samma lokal 12.2 (David Armini). 1 honf Röe hall, Rörö 21.11 (Per Björkman m fl).

Antalet rapporterade snösiskor varierar kraftigt från år till år, och årets fem fynd utgör en medelnotering på 2000-talet. Den ena av de två fåglarna som upptäcktes på Smithska udden den 13 januari stannade

Bilder: PEDER KINBERG

Mindre korsnäbb lös med sin frånvaro under höststräcket i år, men större korsnäbb började åter röra på sig lite efter förra årets totalstiltje. Här ses tre större korsnäbbar *Loxia pytyopsittacus* tillfälligt rastande på Smithska udden den 25 oktober.

på lokalen i flera veckor och visade upp sig vid ett lättåtkomligt fågelbord, vilket gjorde den till årets mest betittade snösiska i området. Utöver de publicerade fynden har ytterligare ett par fynd rapportrats, men eftersom ingen beskrivning på dessa har inkommit kan inte ljusa gråsiskor uteslutas (vilket kräver detaljerade dräktstudier).

PÅR LYDMARK

år än förra året – adulta fåglar rapporterades två gånger under våren och en juvenil fågel den 1 juni. Höststräcket tog åter lite fart efter förra årets totalstiltje då inte en enda större korsnäbb sträckte, och årets 150 ex är inom ramen för den normala utdelningen under 2000-talet. Flest exemplar noterades som vanligt vid Smithska udden (31 ex).

PÅR LYDMARK

Mindre korsnäbb *Loxia curvirostra*

Summering: Smithska udden: Sammanlagt sträckte endast 108 ex ut under året.

Inga större rörelser på mindre korsnäbb i år, vilket den låga totalsumman från Smithska udden vittnar om. Senast det var några större sträckrörelser var 2002, då sammanlagt över 10 000 ex sträckte under hösten, och dagsnoteringar på över 500 ex noterades vid ett flertal tillfällen.

PÅR LYDMARK

Större korsnäbb *Loxia pytyopsittacus*

Häckningstid: 1–3 ex Maderna, Partille vid tre tillfällen 10.1–1.6 (Kristoffer Nilsson). 1 ex Björnaråsen, Partille 9.2 (Per Björkman m fl). 1–2 ex Klippans naturreservat 10.2 och 9.4 (Göran Gustafson m fl). 1 ex Stora Kroksjön, Vättlefjäll 10.2 (Daniel Gustafsson m fl). 1 ex Stora Issjön, Landvetter 18.2 (Johannes Löfqvist). 2 ex Hills golfbana, Mölndal 27.2 (Lena Essedahl). 1 ex Delsjöområdet, Göteborg 23.3 (Magnus Lundström).

Övriga fynd: Sammanlagt sågs ca 150 ex under resten av året, de flesta i oktober–november på ett femtontal olika lokaler.

Precis som förra året kunde ingen häckning konstateras vid Maderna, där ett par åtminstone häckat åren 2000–2005. Indikationerna var dock starkare i

Rosenfink *Carpodacus erythrinus*

Häckningar: 1 par Lilla Oxhagen, Hisingen 22.5–14.8 (Kåre Ström).

Häckningstid: Sammanlagt 10–12 sjungande hanar längs Göta Älv utmed sträckan Orrekulla skans–Eriksdal, som mest 3 ex i Stora Oxhagen 2–3.6 (Conny Palm m fl). 1 ex sj Landvetter 22.5 (Stefan Lemurell). 1 ex sj Sävedalen 25.5 (Lars Lundmark). 1 ex sj Saltholmen, Göteborg 25.5 (Martin Boberg). 1 ex sj Kallhed, Björlanda 31.5–3.6 (Kjell Wassenius m fl). 1 ex sj Sävholmen, Gullö 9.6 (Tina Widén m fl). 1 ex Björnaråsen, Landvetter 10.6 (Johannes Löfqvist).

Övriga fynd: 1 ex Kråkudden, Höno 18.7 (Hans Petersson m fl). 1 1K Majvik, Torslanda 14.8 (Johan Svedholm). 1 ex ringmärktes Sudda, Höno 11.9 (Björn Zachrisson).

Årets häckning i Lilla Oxhagen är den första konstaterade häckningen av rosenfink sedan 1997, vilket naturligtvis är mycket glädjande. Paret ringmärktes, vilket gör att vi möjligen kan följa utvecklingen för detta par kommande år. Avsaknaden av konstaterade häckningar speglar dock inte uppträdandet av denna art, som helt enligt mönstret de senaste åren har ett stadigt fäste längs Göta Älvdalen där säkerligen flera par häckar varje år. Bland övriga fynd märks bland annat två observationer från Höno, där arten har varit i det närmaste årlig de senaste åren.

PÅR LYDMARK

Tabell 19. Fenologi – Finkar och fältsparvar

Art/Period	Första observation	Sista observation	Mediandatum	Avvikelse
Bergfink <i>Höst-Vår</i>	22.8 Brudarebacken (Nils Gabrielsson) <i>31.7-03 Smithska udden (Kristoffer Nilsson)</i>	21.5 Halleröd, Hisingen (Johan Svedholm) <i>24.5-01 Yttre Tistlarna (Sten Ekwall)</i>	23.8–13.5	–2/+8
Hämpling <i>Vår-Höst</i>	22.3 Torsl.viken (Marinko Karabatic) <i>8.3-03 Hjuvvik, Torslanda (Mats Erik Eriksson)</i>	25.10 Flera lokaler <i>23.11-01 Ersdalen, Hönö (Kristoffer Nilsson)</i>	21.3–1.11	+1/–8
Vinterhämpling <i>Höst-Vår</i>	28.9 Vinga (Göran Darefelt m fl) <i>26.9-04 Smithska udden (Kristoffer Nilsson)</i>	13.4 Hisingsparken (John Fjortoft Karlson) <i>11.5-05 Öxnäs (Daniel Gustafsson)</i>	3.10–1.5	–5/–19
Rosenfink <i>Vår-Höst</i>	22.5 Lilla Oxhagen (Kåre Ström) <i>10.5-02 Kobbhall (Markus Lagerqvist)</i>	11.9 Sudda, Hönö (Björn Zachrisson) <i>Tangerat fenologirekord</i>	20.5–29.8	+2/+13
Lappspurv <i>Vår</i>	22.3 Öxnäs, Säve (Håkan Aronsson) <i>3.2-02 Kvillehed, Säve (Magnus Unger)</i>	3.5 Storön, Tistlarna (Tommy Järås m fl) <i>12.5-02 Torslandaviken (Kristoffer Nilsson)</i>	17.3–4.5	+5/–1
Lappspurv <i>Höst</i>	6.9 Rörö (Johan Svedholm m fl) <i>3.9-05 Brudarebacken (Christer Fält m fl)</i>	18.10 Brudarebacken (Jan-Åke Noresson) <i>10.11-02 Öxnäs, Säve (Fredrik Spak)</i>	5.9–20.10	+1/–3
Snöspurv <i>Höst-Vår</i>	26.9 Galterö (Lars Hellman) <i>Nytt fenologirekord (–4)</i>	25.3 Flera lokaler <i>16.4-06 Rörö (Per Björkman m fl)</i>	14.10–3.4	–18/–9
Ortolansparv <i>Vår</i>	– <i>29.4-03 Yttre Tistlarna (Tommy Järås)</i>	– <i>11.5-03 Brännö (Lars Hellman)</i>	30.4–6.5	–/–
Ortolansparv <i>Höst</i>	21.8 Smithska udden (Kristoffer Nilsson) <i>10.8-02 Smithska udden (Mikael Molin)</i>	15.9 Lyse, Torslanda (Martin Larsson m fl) <i>Tangerat fenologirekord</i>	20.8–13.9	+1/+2

Stenknäck *Coccothraustes coccothraustes*

Höga antal: 23 ex str S Smithska udden 26.9 (Kristoffer Nilsson m fl).

Enstaka sträcksiffror eller rastande flockar på över 20 ex observeras nästan varje år av denna annars ganska jämnt spridda men fåtaliga art. Årets toppnotering från Smithska udden var nytt lokalrekord.

PÄR LYDMARK

Lappspurv *Calcarius lapponicus*

Vår: Sammanlagt 12 ex fördelat på tio lokaler under perioden 22.3–3.5, som mest 3 ex vid Götaledstoppen, Hisingen 13.4 (Johan Svedholm).

Höst: Sammanlagt 22 ex fördelat på tio lokaler under perioden 6.9–18.10, som mest 2 ex Hyppeln 16.9 (Pär Lydmark), 3 ex str S Smithska udden 18.9 (Kristoffer Nilsson) och 2 ex Galterö 7.10 (Stig Fredriksson).

Ett tiotal vårfynd och omkring det dubbla på hösten är ganska normal utdelning för lappspurv. Möjligen är höstsiffran något låg, de senaste åren har det snarare rört sig om 30–40 ex, men på lite längre sikt är inte 20 ex på hösten särskilt lågt. Utöver höst- och vårsträcket görs enstaka år vinterfynd (senast 2006 och 2002), men så var icke fallet i år.

PÄR LYDMARK

Ortolansparv *Emberiza hortulana*

Samtliga: 1 ex str S Smithska udden 21.8 (Kristoffer Nilsson). 1 ad Torslandaviken 22.8 (Christer Fält m fl). 1 ex Storgärdet, Råda

22.8 (Johannes Löfqvist). 2 ex str S Krossholmen, Torslanda 23.8 (Johan Svedholm). 1 ex str S Brudarebacken 1.9 (Peter Strandvik). 2 ex Lyse, Torslanda 15.9 (Martin Larsson m fl).

Sex fynd av åtta exemplar är den lägsta årssumman sedan 2001, då endast fyra fynd gjordes. Efter explosionen 2002 då närmare 40 ex noterades och Brudarebacken framstod som en av landets bästa ortolanlokaler har dock årssummorna stadigt dalat, och vi är nu snart tillbaka på de nivåer som rapporterades under 90-talet (0–6 ex per år). Men vi håller tummarna och hoppas på en positiv vändning igen av denna karismatiska sparv.

PÄR LYDMARK

Sävspurv *Emberiza schoeniclus*

Januari: 1–2 ex Torslandaviken 3–26.1 (Karl-Olof Johansson m fl). 1 ex Majorna, Göteborg 12.1 (Hans-Erik Hermansson). 1 ex Välen 13–24.1 (Roger Eskilsson m fl). 1 ex Killingsholmen, Askim 13.1 (Per Björkman m fl).

Endast fyra januarifynd är den lägsta utdelningen sedan 2000 då endast ett januarifynd gjordes. Sedan dess har det normala utfallet varit tvåsiffrigt alla år, förutom möjligen den hårda vintern 2005 då mindre än ett tiotal individer observerades. Vad årets låga resultat beror på är svårt att säga, men troligen rör det sig bara om en tillfällig nedgång. De klassiska lokalerna Välen och Torslandaviken är dock pålitliga sävsparvshål även under magra sävsparvsvintrar som den här, även om antalet individer på lokalerna var lägre än brukligt.

PÄR LYDMARK

Året i siffror

Sammanlagt rapporterades hela 102 699 observationer från Göteborgs rapportområde under 2007. Det är den högsta siffran någonsin, vilket åtminstone delvis kanske hänger ihop med slutspurten av atlasinventeringen. Rapporterna matades in av 691 olika personer och gällde sammanlagt 257 olika arter. Här följer lite statistik över hur dessa arter fördelade sig på olika kommuner, skådare och lokaler. Dessutom redovisas resultatet från årets tre tävlingar (januarijakten, vårkvadraten och höstkvadraten).

SAMMANSTÄLLNING: MIKAEL MOLIN

Lokaltoppen Göteborg	
Torslandaviken	180
Stora Amundö	161
Öxnäs, Säve	151
Välen	141
Smithska udden	140

Skådartoppen Göteborg	
Johan Svedholm, Göteborg	216
Roger Eskilsson, Göteborg	207
Bo Brinkhoff, Göteborg	203
Uno Unger, Västra Frölunda	202
Birger Kaiser, Västra Frölunda	197

Kommuntoppen	
Göteborg	248
Öckerö	211
Härryda	163
Mölndal	161
Partille	114

Lokaltoppen Öckerö	
Hönö	198
Rörö	177
Öckerö	101
Fotö	95
Björkö	41

Skådartoppen Öckerö	
Christer Fält, Göteborg	172
Per Björkman, Hisingsbacka	165
Tina Widén, Göteborg	160
Bengt Karlsson, Öckerö	153
Roger Eskilsson, Göteborg	136

Januarijakten 12 januari	
(S)Lag Uggle*	70
Lag Malin	68
Lag Lage Larsson	65
Lag Beckasinfrossa	61
Lag Minst 15 Mil	58
Lag Binocular Pump	52
Lag 3	45

* Vinnande lag: Uno Unger, Magnus Unger, Stefan Svanberg

Lokaltoppen Härryda	
Mölnlyckemotet, Råda	109
Rådasjön, Råda	106
Råda säteri, Råda	77
Säteriet, Råda	67
Storgården, Råda	57

Skådartoppen Härryda	
Johannes Löfqvist, Mölnlycke	157
Conny Palm, Göteborg	95
Christer Johansson, Mölnlycke	87
Håkan Thorstensson, Olofstorp	81
Roger Eskilsson, Göteborg	68

Kvadratjakten 13 maj	
Öxnäs*	81
Haga kile	79
Torslandaviken	71
Utkiken, Brännö	66
Ersdalen, Hönö	57
Stora Amundö	48

* Vinnande lag: Uno Unger, Magnus Unger, Stefan Svanberg

Lokaltoppen Mölndal	
Härssjön	109
Balltorps våtmark	100
Hills golfbana, Mölndal	70
Fässberg, Mölndal	63
Balltorp, Mölndal	42

Skådartoppen Mölndal	
Lars Eric Rahm, Mölndal	127
Lena Essedahl, Göteborg	86
Birger Kaiser, Västra Frölunda	78
Uno Unger, Västra Frölunda	66
Elon Wismén, Göteborg	60

Kvadratjakten 8 september	
Brottkär*	74
Kippholmen	73
Öxnäs	72
Rörö	63
Nötholmen, Hönö	57
Torslandaviken	56

* Vinnande lag: Uno Unger, Magnus Unger, Stefan Svanberg

Lokaltoppen Partille	
Bokedalen, Jonsered	65
Säveåns dalgång, Jonsered	59
Maderna, Partille	46
Mellby, Partille	41
Jonsered, Partille	37

Skådartoppen Partille	
Uno Unger, Västra Frölunda	73
Kerstin Martinsson, Sävedalen	69
Elon Wismén, Göteborg	62
Kristoffer Nilsson, Göteborg	58
Hampus Lybeck, Göteborg	44

Totalt antal arter: 257

Så här rapporterar du

En fågelrapport blir ingenting utan rapportunderlag, och det är du som står för rapporterna. Vissa rapporterar allt de ser, andra väljer ut det viktigaste. Hur du gör själv avgör du. Det viktigaste är att du rapporterar. Information om hur du rapporterar hittar du här.

När?

Vi rekommenderar att du rapporterar dina fynd så snart som möjligt efter observationstillfället. Dels för att det kan finnas andra personer som är intresserade att se just det du har sett, och dels för att det minskar risken att du glömmar av att rapportera det senare. Vill du trots allt skicka en årssammanställning är det naturligtvis bättre än att inte rapportera alls. Adress hittar du nedan.

Vad?

Rapporterar du till Artportalen (se nedan) direkt efter observationstillfället är det helt upp till dig hur mycket du rapporterar. Vill du lägga in precis alla dina fynd går det bra, vill du bara lägga in en del går det också bra. Vi vill dock gärna att du åtminstone rapporterar motsvarande det vi presenterar i den här fågelrapporten. För en detaljerad rapportmall art för art, se <http://www.artportalen.se/birds/fyndstatus.asp> (välj Göteborg under rapportområde och klicka på *Ändra urval*). Normalt sett har vi även en tryckt rapportmall i anslutning till den här fågelrapporten. Eftersom årets rapport blev så försenad har vi dock valt att lyfta ut rapportmallen för att spara utrymme, och vi hänvisar istället till 2008 års fågelrapport (som kommer ut senare i år) eller ovanstående adress.

Hur?

Vi rekommenderar att du rapporterar dina fynd via Artportalen (Svalan) på adress <http://www.artportalen.se/birds>. Inmatning kan göras direkt via onlineformulär eller via Excel, och är smidigt när man väl fått in vanan. Hjälp för att komma igång hittar du på <http://www.kustobsar.se> under sektionen *Rapportera*. Om du saknar tillgång till internet går det fortfarande bra att skicka in en årssammanställning till nedanstående adress (men om du har minsta möjlighet att själv lägga in dina fynd är vi mycket tacksamma om du gör det eftersom det besparar oss mycket arbete).

Raritetsrapporter

För vissa fynd (rariteter och extremt tidiga/sena fynd) kräver vi att en beskrivning av fyndet lämnas in. Om det finns bilder på fågeln i fråga behöver inte beskrivningen vara lika omfattande som om bilder saknas. Har du rapporterat dina fynd via Artportalen (se ovan) kommer observationen att finnas under rubriken "Odokumenterade Rk- och Rrk-arter" (även kallad skuldlistan) som visas på första sidan när du har loggat in. Följ länkarna och fyll i din rapport direkt på skärmen. Vill du skicka en beskrivning via post använder du adressen nedan, alternativt via e-post till rrk@gof.nu. Vi ser dock helst att rapporten läggs in via Artportalen. Vilka arter som kräver beskrivning framgår av rapportmallen (se ovan).

Rapportmottagare

Per Björkman
Klassikergatan 9
422 41 Hisings Backa

POSTTIDNING B

GOF | Box 166 | 421 33 Västra Frölunda

